

UMUT TÜKENMEDİ YARINLARI KAZANMAK HALA MÜMKÜN

“Devrimcilik; verilenle yetinmemenin, sürekli olarak doğruya ve güzelliğe doğru değişim küreklerini çekmenin projelendirilmiş bilimsel adıdır; bir kimliktir; bir yaşam biçimidir...”

UMUT TÜKENMEDİ YARINLARI KAZANMAK HALA MÜMKÜN

Dergimizin kapağında da yer alan bu başlık, kimileri için bildik ve gereksiz gelebilir. Biz aynı fikirde değiliz. Hatta, devrimci yapılar içerisinde bile, günü kurtarma veya kimi kurumları(araçları) ayakta tutma amacının öne çıktığını ve bu durumun temel amacı giderek gölgede bıraktığını, yarını kazanma fikrinin soru işaretleriyle gölgelenmiş flu bir hal aldığını görüyoruz.

Yaşamda ister yakın ister uzak gözlüğü kullanıyor olsun, görüş menzili bulandığında her insanın içinde bir miktar daralma hali belirir. Bulanıklık, güçten düşmeyi ve güvensizliği tetikler. Gelecek düşü kuranlar için gerçekte güç, örgütlülüktür. Bu nedenle, devrimciliğin, örgütlülüğün, başarıya olan inancın ve gelecek düşünün öne çıkarılmasının önemi, hiç olmadığı denli yakıcı bir ihtiyaç haline gelmiştir.

Doğru bir çizgide yaşamı yeniden üreterek, sahip oldukları her şeyi paylaşanlar, kazanım kapılarını aralamaya ve kazanımı çeşitlendirmeye en yakın kesimlerdir. Paylaşmak, onları farklı yürek ve beyinlerle bir araya getirirken; kendine güveni, iş görme ve sorun aşma kabiliyet ve inancını büyütür; kişiye, kaderine razı olmamayı dolayısıyla düşlediği yere gidebilmeyi öğretir. **İşte devrimcilik böyle bir uğraşın, verilenle yetinmemenin sürekli olarak doğruya ve güzelliğe doğru değişim küreklerini çekmenin projelendirilmiş bilimsel adıdır; bir kimliktir; bir yaşam biçimidir.**

Bir köylü, dalın en ucunda kalan yemişlere ulaşmasa da dalı kırmaktan kaçınır, kendisine ait ağacın zarar görmesini istemez. Aynı durumda bir devrimci de dalı kırmaz; o, hem ağacın zarar görmemesini hem de o ağaçtan ileride farklı insanların yararlanmasını gözetir.

Bir çevreci, çevreyi kirliletmeyen ürünler kullanmayı yeterli görür. Bir devrimci, hem o tür ürünler kullanır hem de geliştirdiği örgütlenmelerle böyle bir titizliği yaygınlaştırır ve daha da önemlisi; çevre kirliliğinin çöp kutusu kullanmayla veya geri dönüşümlü ambalaj malzemelerini tercih etmeyle son bulmayacağını bildiği için, sorunun kökenine iner; sonuç alıcı ve kalıcı çözümlere yönelir.

Bu kıyaslamayı yaşamın her kesiti için yapmak mümkündür. Örneğin en sıradan yaşamlarda da mutluluk mümkündür; ama, devrimcilik; üretme kabiliyeti, yaratıcılık ve değiştirme iradesi sebebiyle **hareketli ve kesintisiz bir mutluluğun** kapısını aralar.

Gerçekte kapitalizme karşı şu veya bu oranda direnen her insanın içinde bir devrimci, her devrimcinin içinde bir gelecek düşü vardır. Ancak bu bir potansiyeldir ve sonuç alması, özellikle yol gösterici irade ile doğrudan ilintilidir. Gerek biçime gerekse öze dair her adım, adeta bir sanatçı hassasiyeti gerektiriyor.

Devrimcilerin duruşu bir sokak şarkısı gibi sokakça ve estetik olmalıdır. **Umut zayıf düşmüş olabilir; ama tükenmedi. Çünkü Devrimci Hareket var.** Sevgiyle kalın...

İÇİNDEKİLER

- Kürt Sorunu**
1-7
- THKP-C'li Olmak**
8-15
- Bölge Çalışması**
16-21
- Bağlantısızlar (Küba-Kore)**
22-28
- Demokratik Devrim**
29-31
- Ya Barbarlık Ya Sosyalizm**
32-34
- Doğru Yerden Öğrenelim**
35-39
- Üreten Biziz**
40-43
- Devrimci Hareket Yurtdışı**
44-46
- Mektup-Yorum-Makale**
47-53
- Bahadır Deniz**
54-56

Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı **DEVİRİMCİ HAREKET** Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü **Fehmi Kılıç**

Yayın Türü:Yaygın

Adres: İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No: 9/5 Beyoğlu-İstanbul

Tel: 0212 249 38 75 **Faks:** 0212 249 38 74

Web: <http://www.devrimcihareket.net>

E-posta: devrimcih@yahoo.com web@devrimcihareket.net

Hesap no: Akbank Taksim Şubesi 0060572-5

Euro Hesap no: Akbank Taksim Şubesi 0028274-9

Ege Temsilciliği: 853. Sok. Bilen İş Hanı. K:7 D:709 Konak-İzmir
Tel: 0232 441 98 19 **E-posta:** izmir_devrimci_hareket@yahoo.com

Avrupa İrtibat

Almanya (Turkey Information Center) Tel: 0049 176 251 72 451

Avusturya Tel: 0043 067 693 333 94

Belçika Tel: 0032 473 80 65 66

Fransa Tel: 0033 618 93 94 34

Hollanda Tel: 0031 624 47 76 76

İngiltere Tel: 0044 781 63 666 35

İsviçre Tel: 0041 417 81 14 78

Baskı Yeri: Berdan Matbaacılık (Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi C Blok 215-216 Topkapı-İstanbul)

KÜRT SORUNU'NA DAİR ÇÖZÜM ÖNERİLERİ VE GERÇEKLER

ABD'nin Ortadoğu'da, BOP kapsamında çok köklü dönüşümler hedeflediğini bugüne dek çeşitli biçimlerde değerlendirmelerimize konu ettik. Yine artık büyük oranda görüldüğü/bilindiği gibi, bu köklü değişimlerin arkasında, ABD'nin 21. yüzyılın sonlarında bile kendi egemenliğinin devamına imkan tanıyan kalıcı, köklü, dönüşümleri/değişimleri bu bölgede yaratma amacı yatıyor.

Önemli petrol ve hammadde kaynaklarının büyük oranda Ortadoğu'da olması, temel ulaşım yollarının bu bölgeden geçiyor olması, bölgeyi vazgeçilmez kılıyor. ABD, bu bölgedeki bütün gelişmeleri, kendi çıkarları doğrultusunda belirleyebilme, şekillendirebilme eğilimi içinde olduğunu, gizlemeden, çok net bir programla açıklarken; bu hesaplarını artık medyaya tümüyle yansıyan global düzeyde bir projeye dile getirdi. Proje dikkatle incelendiğinde, ABD'nin bölgede dayandığı **işbirlikçi güçler** açısından da yeni duruma uygun yeni beklentiler içinde olduğu görülür. ABD bugüne dek bölgede başta İsrail'e güvenirken ihtiyaca bağlı olarak ikinci bir güç olarak genellikle Türkiye düşünülürdü.

NATO kurulduğundan beri ABD, Türkiye ile yakın ilişkiler içersindedir. Yaklaşık 50 yıldır varlığı bilinen, ama içeriği bilinmeyen **siyasal işbirliği anlaşmalarının** gereği olarak, Türkiye ile çapı ve derinliği belirsiz (gizli tutulan) bir yakınlık söz konusudur. Örneğin, İncirlik'in hangi operasyonlar için kullanıldığı; havaalanlarının, askeri üslerin hangi amaçlar için, ABD'nin gizli/açık hangi hedef ve politikalarına alet edildiği genellikle gizli tutuluyor. Ancak dünden bugüne uzanan gelişmelere paralel olarak, Ortadoğu'daki politikalarda Türkiye'ye işbirlikçilik çerçevesinde önemli işlevler yüklenildiği biliniyor. İşte tam da bu süreçte, Amerikan emperyalizmini teşhirci olarak atılan adımlar, özellikle solun, 1960-80 arasındaki ABD

saldırganlığını deşifre edebilmedeki başarısı, halkta büyük oranda "ABD karşıtlığı"nı büyütmüş, bölgedeki son saldırılarla bu oran yüzde 90'lar düzeyine çıkmıştır. Tüm bu gelişmeler özellikle mevcut konjonktürde Türkiye'ye ikinci bir güç olarak denli güvenilebileceği sorusunu gündeme getirmiştir.

Bilindiği gibi ABD, Türkiye'deki varlığını halkın kanaatleriyle veya hükümetlerle değişmeyecek denli köklü ilişkiler üzerinden geliştirmiş; devletin en üst yönetiminde, özellikle **askeri kadrolarla** oluşturmuş olduğu yakınlıklar, **inisiyatif ve egemenlik** için bir çeşit güvence olarak işlev görmüştü. Bu durum, Türkiye'yi ABD açısından her koşulda, siyasi iktidarların niteliğinden ve kimliğinden bağımsız bir şekilde, "güvenilir bir dost" olarak düşündürüyordu. Ama Sovyetler'in dağılması sonrasında, NATO'nun en önemli varlık gerekçesini kaybetmiş olması ve aslında, sosyalizme karşı bir baraj olmanın ötesinde, doğrudan doğruya ABD çıkarlarını savunmak dışında bir işlevinin olmadığına daha net bir şekilde ortaya çıkmasıyla birlikte; Türkiye'deki etkili (asker,vb) kadroların (en azından bir kesiminde) ABD'ye bakışında da, ABD'nin bu kadrolardan beklentilerinde de bir değişim gözlemlendi. Artık ordu ABD için en azından "çantada keklik" değildi. Ayrıca bugüne dek ABD'nin AKP üzerinden yürüttüğü ilişki ve sağladığı avantajlar da AKP'nin yıpranması oranında zayıflamış durumda. İşte bu koşullarda ABD, genelde **iktidar** özelde **ordu** içindeki ilişkilerine güvenerek Ortadoğu'da çok daha radikal dönüşümlerin öznesi olarak Türkiye'yi yeterince ve istikrarlı biçimde kullanamayacağını gördüğü oranda söz konusu ihtiyacı yedekleme yoluna gitmiştir.

ABD, bölgenin ve döneme özgü geliştirmeyi tasarladığı politikalarının gereği olarak salt işbirlikçi bir siyasal güce değil, üzerinde her türlü tasarruf hakkına sahip olduğu,

toprağını da gücünü de istediği biçimde değerlendirebileceği ve gerektiğinde cephe gerisi olarak kullanabileceği bir ülkeye ihtiyaç duyuyor. Bugün Ortadoğu'da bu tarzda bir işlevi sürdürebilecek bir ülke yok. Özellikle Irak saldırısından sonra Arap ülkeleri içersinde ABD'nin, gerek ülke yönetimleri gerekse halk nezdinde eski imajı/saygınlığı kalmamıştır. Bu koşullarda, Ortadoğu'da var olan ülkelerin hiçbirisine, sözü edilen türde bir işbirliğini kabul ettirmek mümkün görünmüyor. ABD'ye yakınlığı ile bilinen Suudi yönetimini bile, örneğin ülkesinin bütün Ortadoğu'ya yönelik bir saldırının üssü olarak kullanılmasına ikna etmek mümkün görünmüyor.

Tüm bu veriler gösteriyor ki ABD'nin bu boyuttaki işbirliği beklentilerini ancak başından beri bu amaçla kurulmuş/biçimlendirilmiş bir devlet karşılayabilir. İşte bu nedenle, **ABD'nin Ortadoğu'daki çıkarlarını İsrail'in yanında bir Kürt varlığına dayalı olarak sürdürme eğilimi ağır basıyor**. Kaldı ki İsrail'in böyle bir çaba içersinde olduğu, en azından 20 yıldan beri Kuzey Irak'taki İsrail gizli ajanlarının gerek KDP'nin gerek KYB'nin en üst düzeydeki yöneticileriyle çok yakın diyaloglar içersinde olduğu, askeri düzeyin ötesinde örgütleyici tarzda siyasal işbirliğinin de sürdüğü artık biliniyor. Hatırlanacak olursa, 1.Körfez Savaşı sonrasında Kuzey Irak'tan 5 binden fazla ABD işbirlikçisi, uçaklarla Türkiye üzerinden Hint Okyanusu'ndaki **Diego Garcia Üssü**'ne götürülmüş, orda tekrar yeni bir eğitimden geçirilip aileleri ile beraber barındırılmıştı. Yani ABD'nin Kürt ilişkisi, Kürtler üzerindeki tercihleri, sadece Ortadoğu'da Türkiye'nin duruşuyla veya Türkiye'de Amerikan karşıtlığının uç noktaya varmasıyla ortaya çıkan yeni bir olgu değildir. Ama bu boyuttaki bir işbirliği artık giderek su yüzüne çıkmaya başladı.

ABD, yedekleyeceği Kürt

varlığını, büyük olasılıkla, İran'a yönelik politikalarında da kullanacaktır. Irak Kürdistanı'nın İran'la geniş bir sınır oluşturması ve Kürtlerin İran'daki varlığı nedeniyle, söz konusu oluşum, ABD'nin İran'a yönelik politikalarında bir kaldıraç görevi üstlenebilir.

Dünya egemenliği hesaplarıyla hareket eden ABD, bunun, İran üzerinde bir egemenlik kurmadan mümkün olamayacağını iyi biliyor. Dünyadaki keşfedilmemiş petrol yatakları içinde İran'ın önemli bir yeri var. Bugün İran topraklarının önemli bir bölümü, ileri düzeyde petrol aramasına kapalı durumda. Şah döneminde ne yapılabilmişse, hangi teknoloji getirilebilmişse bugün salt ona sahipler. Halbuki İran, muhtemel rezervler hariç, dünya petrol rezervlerinde dünyada üçüncü, doğal gaz rezervlerinde ikinci durumdadır. Buna ek olarak, Basra Körfezi'ndeki havzaların oluşturduğu potansiyel de düşünülürse, ABD'nin İran'dan neden vazgeçemeyeceği ve dolayısıyla İran üzerinde bir hegemonya arayışının neden gündemde olacağı görülür. Mevcut veriler, böyle bir hegemonya ve ilişkilendirme sürecinin bölgede ABD için ihtiyaç haline getirdiği işbirlikçilik için en uygun adayın Kürt örgütlülüğü olduğunu

gösteriyor. Tabii "Kürt örgütlülüğü" derken bunun Irak Kürdistanı ile sınırlı olmadığı biliniyor. Kuzey Irak'ın ilgi odağı haline gelmesinin nedeni, sorunun siyasal bir söylem haline aldığı ve devletleşme noktasına geldiği yer olmasıdır. Kürdistan'ın sınırlarının nerede başlayıp nerede bittiğini bilen Türkiyeli egemenler, Kuzey Irak'taki oluşumun yayılma ve benzerini tetikleme potansiyelinin önünü önceden kesme kaygısıyla hareket etmektedir. Yaratılan gerginliklerin, yapılan pazarlık ve görüşmelerin ABD üzerinde yaratması temenni edilen etki bu çerçevededir.

Irak işgalinden hemen sonra telaffuz edilen Irak'a dair projelerin hemen tümünde **Kuzeyde bir Kürt devleti** olasılığı yer almış ve bu olasılık, Türkiye coğrafyası dahil, bölgedeki Kürt örgütlenmelerinin beklentilerini şu veya bu oranda işgal güçlerine yedeklemiştir. Zaten son zamanlarda "Türkiyeli" örgütlenmeler, "K. Irak'taki Kürtlerin sahip olduğu tercihlere razı olduklarını", dolayısıyla söz konusu politikaya araç edilmeye yatkınlıklarını açıktan diletmeye başladı. Bu gelişmeler, yukarıda da belirttiğimiz gibi ABD'nin Irak'ta bugüne dek girdiği müttefiklik ilişkilerinde yaşadığı sorunlardan elde ettiği sonuçlarla da ilişkili-

dir.

Kürtler açısından bakıldığında ise, halkının kaderini/geleceğini, iktidar (devlet) olmak uğruna ABD eline teslim eden örgütlülükler söz konusu. Halkın beklentilerine cevap verebilecek bir programı sunabilmekten yoksun olan bu yapılanmalar için **önderlik** tanımı da artık denk/doğru düşmüyor. Gerek güneydeki gerekse kuzeydeki Kürt siyasal odaklar, demokratikleşme mücadelesinden bütünüyle uzaklaşmış ve beklentilerini kukla da olsa bir devlet kurma sınırlılığına dek düşürmüştür.

ABD'nin Kürt coğrafyasına ve siyasal yapılanmalarına dair hesapları BOP kapsamındadır ve dolaşısıyla yeni değildir. BOP'un hayata geçirilmesi süreci, hangi siyasal özneye ne türden misyonların yükleneceği, hangi ülkede ne türden değişimlerin gerekli hale geleceği hesaplarıyla beraber yürüdü.

ABD'nin Türkiye ile ilişkilerinin belirli oranlarda aşınması ve en azından BOP'un gerektirdiği düzeyde bir güven ve işbirliğinin zayıf düşmesi birden bire olmadı. Hatta ABD Ortadoğu'da ikinci bir İsrail için ilkin Türkiye'yi aday görmüştü. ABD böyle bir politikada Türkiye'yi İsrail'den sonraki en yakın işbirlikçi olarak belirlerken, Türkiye'deki taşları da yerlerine o doğrultuda oturtmayı hedefledi. Böyle bir sürece daha başlangıçta karşı koyabilecek özellikle iki siyasal odak, Türkiye tarihinde görülen en yoğun bunalımlarla bir biçimde saf dışı edildi. Bunlardan birisi MHP'dir; geçmişe uzanan ilişkileriyle milliyetçi geleneklerden gelen kesimleri örgütlemiş ve hükümet ortağı olmuştu. Bir diğer odak da Kıbrıs hareketiyle belirli bir popülerlik kazanmış olan, o günkü hükümetin diğer ortağı Ecevit ve DSP'dir. Anımsanacak olursa, 2002 seçimleri öncesinde, Türkiye'yi bir bütün halinde teslim almayı hedefleyecek tarzda suni bir krizin yaratıldığından söz etmiştik. İşte AKP böyle bir krizin ve hükümet odaklarına yönelik tasfiyenin sonunda örgütlendi.

AKP'yi örgütlemeye çalışan siyasal kadroların Anadolu'da hangi kesimlere dayanacakları ve kimlerle işbirliği içinde olacakları daha başlangıçta tartışarak oluşturuldu. Böyle bir süreçte siyasal islamın laik-

ABD hala belirli oranlarda desteğini/beklentilerini kesmemiş de olsa, Türkiye'de AKP'ye sunulan destek, devlet-toplum ilişkisini din temeli etrafında örgütlenme eğilimine destek veren kesimlere ve o kesimlerin temsil ettiği sermaye birikimine kadar daralmıştır. Bu durum AKP'yi, politik seçenekler açısından da sınırlandırıyor. Çok radikal bir tavır içerisine girmeksizin önümüzdeki dönemde bir siyasal çıkış yapabilmesi mümkün değildir. Bu süreçte AKP'yi eş zamanlı olarak köşeye sıkıştıran sorunlardan biri de, kendi tercihleri paralelinde bir adayı, oturacağı koltuk tartışılır hale gelmeden Cumhurbaşkanı seçtirmektir. Bu konuda, kendi içinde bütünlüklü, yandaşlarını şu veya bu oranda ikna edebilecek bir öneriye AKP rıza gösterecek gibi görünüyor. İşte böyle bir sıkışma halinde, ABD'nin Ortadoğu politikasında öne çıkardığı Kürt kartı, AKP'nin ilgi alanına girmiştir.

Kemalist gelenek üzerinde oturan devletle ertelenmiş olan pek çok hesabının çözümünü ABD'nin ve AB'nin Kemalist ulus devletin parçalanması tarzındaki eğilimleri ile bütünleştirilecek tarzda yeni bir siyasal yapının örgütlemesinden bahsediliyordu. O dönemde AKP ile ilgili yaptığımız seçim değerlendirmesinde, AKP'nin ciddiye alınması gerektiğini söylemiştik. Çünkü AKP belki de Türkiye'de ilk defa politikalarını, kimle neyi nasıl yapacağını aşağıdan yukarıya insanlarla tartışarak, kimlerle politika yapacağını çok iyi belirleyerek örgütlenmiş ve yaklaşık iki yıllık bir hazırlık sonucunda ortaya çıkmış bir partiydi. Yani AKP Tayyip Erdoğan'ın ABD'de kırmızı halıyla karşılandığı törenden sonra popülerleşmiş olan bir siyasal yapı değildi. Tabii böyle bir örgütleniş döneminde kendi geleceğini ABD'nin BOP'a dair hesaplarıyla ilişkilendirebilen ve **ABD politikalarını kendisiyle özdeşleştirebilen bir siyasal yapı olarak ortaya çıktı** ve seçimde ABD'nin gizli ve açık desteğini aldı. Yani AKP'nin başarısında kendinden önceki siyasal yapıların özellikle 2001-2002'deki ekonomik kriz nedeniyle iyice yıpranmış olmalarının yanında, ABD'nin (emperyalizmin) sağlamış olduğu desteğin de rolü büyüktü. AKP'nin seçim öncesindeki bu işbirliği seçim sonrasında da devam etti. Ve bunun gerektirdiği desteği özellikle iki biçimde aldı. Birincisi, ekonomik sorunların çözümünden çok ertelenmesinde göze çarptı. ABD ve ABD yönlendiriciliğindeki IMF, Dünya Bankası, vb. uluslararası kurumlar, bu konuda geçici tedbirler geliştirerek rol aldı. Tabii bu konudaki destek, Türkiye'nin bağımsız politikalar üretebilmesini sağlayacak tarzda sorunlarını çözmek düzeyinde değildi. Örneğin Arjantin, Meksika, vb. ülkeler sorunlarını radikal bir şekilde ya çözdü ya da erteleyebildi. Türkiye'de ise başvurulanan yöntem, ertelemenin dahi kısa süreler için yapılması ve kriz tehdidinin hemen her dönem gündemde kalmasıydı. Böylece Türkiye'de AKP iktidarı döneminde her ekonomik kriz derinleştiğinde bir biçimde Dünya Bankası, IMF, vb. kurumlar devreye girerek, taze para girişi, vb yöntemlerle bu

bunalım bir biçimde ertelendi.

Türkiye'deki ekonomik dengelerin o kritik görünümünün siyasal iktidarların hareketlerini kısıtlayan bir işlevi vardı. AKP'nin aldığı destek bu biçimde kontrollü bir destekti. Ve bunun karşılığında beklenen, Ortadoğu'ya yönelik bütün politikalarda açık işbirliği ve bunun gereği olan kurumlaşmaları. AKP'nin tüm çabalarına rağmen işbirliğine dönük kurumlaşma yeterince gerçekleşmedi ve AKP büyük bir dirençle karşılaştı. Bu sonuca etki eden en önemli faktörlerden biri de **milliyetçilik** oldu.

Milliyetçilik devletin en önemli çimentosudur. Bu gelenek her geçen gün emperyalizmle girilen işbirliğine bağımlı olarak büyük oranda budanmış olsa da devletin elit kadrosu arasında her an için güçlü bir eğilim olarak varlığını korumuş; devletin geleneksel üst yapı kurumları olan Danıştay, Yargıtay, cumhurbaşkanı, anayasa mahkemesi, ordu, sivil toplum kuruluşları, vb. kesimlerde tepkinin tetikleyicisi olmuştur. Bu tepkiler, **bir ulus devlet politikası olarak belirlenen çerçevenin dışına çıkmayı hala engelleyen boyutta bir etkiye/güce sahiptir.**

AKP belki almış olduğu desteklerle, işlerlik kazanmayan ama tıkanmayan bir ekonomiyle de olsa geniş bir kesime başlangıçta bir umut verdi. 2001-2002'deki krizden kurtulmuş olmalarının vermiş olduğu rahavet, kimi kesimlerde AKP'nin uzun dönemde Türkiye'nin bütün sorunlarını çözeceği beklentisini geliştirdi. Ama bunun geçici bir olgu olduğunun ortaya çıkması uzun sürmedi. Çünkü özellikle AKP'nin dayanmış olduğu ve ABD'nin de bir biçimde teşvik ettiği AB süreciyle birlikte Türkiye'ye farklı bir ekonomik model dayatıldı. Bu, **Türkiye'deki yerel ekonominin tümüyle tasfiyesi ve onun yerine emperyalist te-kellerin ihtiyaçları doğrultusunda yeni bir ekonomik modelin yukardan aşağı kurulması** gibi çok köklü bir dönüşümü içeriyordu. Ancak, Türkiye'de yaklaşık 20-30 milyon insanı etkileyebilecek tarzdaki bu radikal dönüşümün yaratılmasının kolay kolay mümkün olmayacağı, bunun karşısında çok güçlü bir direnişin ortaya çıkacağı biliniyordu. Bu

nedenle olası direnişi geciktirmek ve maddi yaşam koşullarının öne çıkarıldığı çelişmeleri kamufle etmek amacıyla, dinsel talepler, ahlaki değerler öne çıkarıldı ve tarikatların da güçlenmiş olduğu o koşullarda AKP belirli oranlarda tabanda tutunma şansı buldu. Hatta sosyal devletin tasfiyesine yönelik ilk yaptırımlarının dahi, "hastane kuyruklarını ortadan kaldırma", "okullarda kalabalık sınıflara son verme" gibi popülist bir söylem eşliğinde belirli oranlarda destek bulduğu da görüldü. Solun da bütünlüklü bir program eşliğinde sahnede varlık gösterememiş olması, geliştirilen karşı duruşun reaksiyondan ibaret biçimsel bir tepki olarak karşılanmasına sebep oldu. Özelleştirmelere karşı geliştirilen tepkilerin dahi, "bunlar vaktinde boğaz köprüsüne de karşı çıkmışlardı" biçimindeki ucuz yönlendirmelerle bertaraf edilebilmesi, belirli bir süre için de olsa, AKP'ye sermaye lehine düzenlemeler için rahat/boş bir alan tanıdı. Ama artık aradan geçen süre içerisinde, alınan bu kararların gerçekte topluma maliyetinin ne olduğu, sonuçlarıyla beraber görülmeye başlandı. İşte bu noktada AKP'nin seçim sonrasında 1-2 yıllık kısa dönemde halkta yarattığı, Türkiye'nin sorunlarının üstesinden gelebilecek potansiyele sahip bir yapı olduğu tarzındaki olumlu imaj, sönme sürecine girdi. Ve bu sönme süreciyle birlikte geçmişte AKP'ye dair sözünü ettiğimiz bir olasılığın eşliğine gelinmiş oldu.

Anımsanacak olursa, seçim sonrasında kimi kesimler, AKP'nin türban meselesi, vb. konularda radikal adımlar atacağı kaygısını öne çıkarırken; biz, AKP'nin böyle bir şeye yönelmeyeceğini, aksine denge politikalarını sürdüreceğini, çünkü bir biçimde geniş kesimleri kucaklamak zorunda olduğunu söylemiş ve ancak popülist söylemin sonuna gelindiği, yüzünün iyice açığa çıktığı ve güç yitirmeye başladığı koşullarda kendi dar kadrolarını kazanabilmek için dinci söylemi tekrar öne çıkarabileceğini vurgulamıştık. Bugün artık böyle bir sürece girildiğini söyleyebiliriz. ABD hala belirli oranlarda desteğini/beklentilerini kesmemiş de olsa, Türkiye'de AKP'ye sunulan destek, devlet-toplum ilişkisini din temeli etrafında örgüt-

leme eğilimine destek veren kesimlere ve o kesimlerin temsil ettiği sermaye birikimine kadar daralmıştır. Bu durum AKP'yi, politik seçenekler açısından da sınırlıyor. Çok radikal bir tavır içerisine girmeksizin önümüzdeki dönemde bir siyasal çıkış yapabilmesi mümkün değildir. Bu süreçte AKP'yi eş zamanlı olarak köşeye sıkıştıran sorunlardan biri de, kendi tercihleri paralelinde bir aday, oturacağı koltuk tartışılır hale gelmeden Cumhurbaşkanı seçtirmektir. Bu konuda, kendi içinde bütünlüklü, yandaşlarını şu veya bu oranda ikna edebilecek bir öneriye AKP rıza gösterecek gibi görünüyor. İşte böyle bir sıkışma halinde, ABD'nin Ortadoğu politikasında öne çıkardığı **Kürt kartı**, AKP'nin ilgi alanına girmiştir.

Diğer bir ifadeyle, artık AKP'nin siyasal manevra alanı, ABD'nin Kürt meselesinde (veya benzer bir başka konuda) atacağı adımlara yakın durarak kendine alan açma noktasına dek daralmıştır. Bindiği gibi AB konusunda da geliştirdiği popülist söylem duvara dayanmış, uyum yasaları için tanınan süre daralmış ve gerçekle yüz yüze kalmıştır. İşte bu koşullarda ve seçim sürecinin de yaklaştığı bir konjonktürde AKP, kendisini siyasi iktidara taşıyabilecek iyi bir motivasyona ve işbirliğine ihtiyaç duyuyor. Hemen hiçbir alanda yeni, farklı bir önerme geliştirme koşulunun kalmamış olduğu da düşünülürse, neden tekrar Kürt meselesine dönmek zorunda kaldığı daha rahat görülür. İşte üzerinde asıl durulması ve dikkatle incelenmesi gereken nokta burasıdır. **Gerçekten demokrat olan bir siyasi iktidarın Kürt halkının güçlü demokratik talepleri karşısında yapacağı çok şey vardır.** Kürt coğrafyasında toprak sorunu dahi belirli oranlarda varlığını korumakta, feodal yapılar her geçen gün daha da güçlendirilmekte ve varlıklarını toprak mülkiyetinin ötesinde egemen bir sınıf olarak topluma dayatmaktadır. Bir tarafta yoksul topraksız köylünün, diğer tarafta kapitalist ilişkiyle giderek palazlanan Kürt burjuvazisinin varlığı koşullarında çelişkilerin giderek keskinleştiği bir yerde, gerçekte, liberal bir burjuvazinin dahi yapabileceği önemli atılımlar vardır. Ancak bunu dahi yap-

maktan uzak, gerici bir çizgide duran AKP; ABD işbirlikçiliği ile kültürel özerklik, dil üzerindeki baskıların ortadan kaldırılması ve yerel yönetimlerde kısmi özerklik gibi basit birtakım söylemlerle gerçekte sorunu aşmayı değil istismar etmeyi amaçlamaktadır.

Bugün zaten merkezi hükümetin pek çok görevi yerel yönetimlere aktarılmaktadır. Bu bizzat emperyalizmin talebidir ve aktarılan sınırlı yetkilerle olsa olsa halkın taleplerinin önü tıkanmakta ve işbirlikçiliğin çapı büyütülmektedir. Ancak Kürt halkının önderlik zaafına ve atılan adımların makyajlanarak sunulmasına rağmen, bu türden manevralarla Kürt halkının tümünün desteğini almak mümkün değildir. İşte açılım geliştirmekten ve çözüm üretmekten uzak bir duruşa sahip olan AKP, Kürt halkının desteğini almak yerine bu kesimler üzerinde politika yapan başka bir siyasal gücün (ABD'nin) desteğini almayı ve onun peşinden giderek siyasal kazanım elde etmeyi tercih ediyor. Yani siyasal bir güç olarak varlığını sürdürebilme arayışları AKP'yi, ABD'nin tercihlerine yakın durmaya zorluyor.

Mevcut durumdan vazife çıkararak harekete geçen bir diğer siyasal odak da Mehmet Ağar başkanlığındaki DYP'dir. Hatta solda kimi kesimler de Ağar'ın Kürt sorununu çözmek için görevlendirildiğine inanıyor ve sonbahardaki seçimlerde en azından iktidar ortağı olacağına kesin gözüyle bakıyor. Bu da benzeri pek çok proje gibi, çözümünü halkın kendi gücü dışında arayan ve emperyalistler dahil egemenlerin hemen her biçimine yedeklenmeye yatkın olan sınıfsal yaklaşımdan uzak duruşların ürettiği bir değerlendirmedir. Belki siyasal söylem olarak bir biçimde Ağar veya kadrosu içerisindeki bir ya da birkaç kişi böyle bir misyona, siyasi iktidar ve onun kazandıracığı olanaklar düşünülerek razı olabilir. Ama, çok dar bir ilişki ağı içerisinde bulunan örgütünün bu politikaya evet demesi, oy verecek insanların da bu politikaya evet diyeceği anlamına gelmiyor.

Bugün Türkiye'de hiç kimse, Kürt milliyetçiliğinin ön plana çıkarıldığı bir noktada, onun karşısında devletin temelinde olan milliyetçilik

olgusunu göz ardı ederek politika yapamaz. Tabii Türkiye devletinin oluşumunda çimento rolü oynayan milliyetçi duygularla MHP'nin dillendirdiği milliyetçiliğin karıştırılması gerekiyor.

Türkiye toplumundaki milliyetçi duyguların siyasal anlamdaki yeri, taşıdığı boyut, MHP'nin bugün siyasal gücüyle kıyaslanamayacak kadar güçlüdür. Hatta MHP'nin kanlı geçmişi, yaygın bağlamdaki milliyetçilikle bütünleşmesini önleyen bir engel olarak durmaktadır. Belki o süreç yaşanmasaydı, MHP bugün iktidara çok daha yakın bir odak olabilirdi.

Son dönemde İşçi Partisi, ADD, vb. yapılar da böyle bir süreci örgütlenme çabasını yukardan aşağı sürdürmeye çalışmakta, ancak basit bir entelektüel aydınlar hareketi olmanın ötesine geçememekte; hatta "Özel Harp örgütlenmesi"ne kadar uzanan ilişkileriyle sempati değil, tepki toplamaktadır. Bu durum, milliyetçiliğin gücünün, kapsama alanının göstergesi değildir. Diğer bir ifadeyle, bu kesime desteğin az olması milliyetçiliğin Türkiye'deki tabanının bu kadar olduğu anlamına gelmiyor. Ama ne yazık ki Türkiye'deki sol kesimlerin önemli bir kısmı da milliyetçilik ekseninde hareket etme, Kürt sorununun çözümüne dönük adımların önünü kesme potansiyeli taşıyan kesimleri MHP, İP, ADD, vb. yapılardan ibaret görme hatasına düşmektedir. Gerçekte ise milliyetçilik, siyasal partilerle de sınırlı olmayan ve "sessiz çoğunluk" denen kesimleri de kimi durumlarda harekete geçirme potansiyeli taşıyan, sanıldığından çok daha güçlü bir eğilimdir.

İşte Türkiye'de bu kadar güçlü milliyetçi eğilimlerin var olduğu koşullarda, Kürt sorununa yönelik politikaların masa başında, örneğin M.Ağar'ın "evet" demesiyle sonuç alacağını varsaymak, Türkiye gerçekliğine yabancı olmaktır. Benzer şekilde Kürt sorununun çözümü, politikalarını ABD işbirliğine dayayan AKP'yi de aşmaktadır. AKP, ABD'ye, ABD de belirli konularda AKP'ye mecbur olabilir; ama bu, Türkiye'de özellikle de Kürt sorunu gibi konularda mevcut dirençlerin üzerinden atlanarak siyaset geliştirilebi-

leceği anlamına gelmiyor. Kaldı ki AKP'nin tercihten öte, salt ekonomiyi işler halde tutabilmek için de olsa ABD'nin açık desteğine ihtiyacı vardır. Ve bu desteği almadan da bırakılmıyacağı siyasi iktidar olmayı, süreci seçimlere kadar taşıması bile mümkün değildir.

TÜRKİYE GERÇEKLİĞİNİ BİLMEK KÜRT SORUNUNUN ÇÖZÜMÜNÜ DOĞRU YERDE DOĞRU YÖNTEM VE ARAÇLARLA GÜNDEME GETİRMENİN KOŞULUDUR

Türkiye'deki siyasal sistemin özellikleri dikkatle incelendiğinde, hükümetler ile devlet örgütlenmesi arasında görece özerk bir ilişkinin olduğu görülür. Hükümetler bazen devletin içersindeki örgütlü kesimlerle çok yakın ilişkiler içerisinde olabilir ve sonuçta bir bütünlük görüntüsü oluşur. Bazen de hükümetler, devlet bürokrasisi, ordu, vb kesimlerle belirli mesafeler içinde olur; bu kimi durumlarda çatışmaya dek varır. Türkiye'nin siyasal zemininde bu durum sanki iki farklı erk varmış gibi bir görüntü oluşturur.

Halbuki Türkiye'de iktidar olgusu, sürekli faşizm kavramıyla örtüşecek tarzda, ABD işbirlikçisi tekeli burjuvazinin ihtiyaçları paralelinde, asker ve sivil bürokrasi dahil devletin içinde yukarıdan aşağıya teşkilatlanmış kurumlar aracılığıyla sürdürülür; bu işleyiş büyük oranda hükümetlerden bağımsızdır ve her durumda, belirli görece farklar içerse de varlığını korur.

Bugün AKP'nin ABD işbirliği içinde yürüttüğü ve Kürt sorununa dair müdahaleler de içeren politikalar değerlendirilirken, ordu ve devlet bürokrasisi içersindeki kadroların bu konuya bakışının ne olduğu dikkate alınmak durumundadır. Diğer bir ifadeyle bu kesimlerin tavır alışları dikkate alınmadan Türkiye'de makro düzeyde politika yapmanın alanları sanıldığından çok daha dardır. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu sürece etki eden gelişmelerden biri de Sovyetlerin çözülmesi sonrasında yaşandı. NATO'nun ideolojik anlamdaki varlık nedeninin ortadan kalkmış olması sebebiyle, süreç içinde Türk milliyetçiliği ile NATO ara-

sında bir açığı oluştu. Çünkü artık ABD'nin politikalarını Rusya'nın iç kesimlerindeki kimi cumhuriyetlerin beklentilerine göre yapma zorunluluğu ortadan kalkmış ve yeni dengeler yeni ihtiyaçları gündeme getirmişti. Ve ABD bu süreçte Türk-İslam sentezi yerine ılımlı-İslamı öne çıkaran bir modele yöneldi. Bu yönelmeden sonra ordu ve devlet bürokrasisindeki ılımlı-İslama dayalı kesimlerle, milliyetçi kesimler arasında bir açığı oluşmaya başladı. Bu açığı giderek besleyip büyüten etmenlerden biri de Kürt sorunu üzerinden yaşanan gerilme olmuştur.

İrkçilik biçiminde kamçılanan Türk milliyetçiliğini birçok nedenle Kürt milliyetçiliği ile aynı kefeye koymamak gerekiyorsa da Türk ve Kürt milliyetçiliğinin birbirinin kaldıracı rolünü oynadığını söyleyebiliriz. Karşılıklı olarak yaşanan tektikleme ile birlikte, ordu ve devlet bürokrasisiyle AKP iktidarı arasındaki açığı toplumda da giderek geniş bir yankı bulmaya başladı. Bunun nedeni tabii ki AKP'nin daha ileri bir modele/çözüme sahip olması değildi. Ancak bilinçli yönlendirmeler sonucu, ordudan veya devlet bürokrasisinden gelen tepkiler, toplumun önemli bir kesiminin AKP'ye yönelik tepkisiyle aynı koordinatlardaymış gibi buluşturuldu. Öyle ki, bir general, bir yargı kurumu başkanı, anayasa mahkemesinden bir yetkili, vb kişiler tabii oldukları kurumdan bağımsız olarak aynı düşünceye sahip insanlar olarak yansıdı. İşte bu örtüştürmede, Kürt sorunu üzerinden kamçılanan milliyetçilik veya geliştirilen istismar önemli bir rol oynadı.

Bu sürecin olumsuz yanlarından biri de halktaki sisteme karşı gelişen çeşitli tepkilerin alternatifsizlik ortamında; AKP karşıtlığı, laiklik, vb üzerinden ortak paydada buluşturularak bir anlamda farklı kanelardan sisteme tekrar yedeklenmesidir. Öyle ki, belirli dönemler devrimci ideoloji ile tanışmış, örgütlü yaşam sürmüş kişilerde bile, YÖK gibi cunta ürünü kurumları savunma eğilimi gelişmekte, gerici kamufle edilmekte ve sonuçta sol adına hareket eden kimi yapılarda dahi, demokratiklik veya alternatif duruş, AKP karşıtlığına dek daraltılmakta-

dır. Bu eğilim bilinçleri öylesine köreltmiş durumdaki, insanlar BİM, YİMPAŞ, vb. yerlerden alışveriş yapmamayı ilericilik saymakta ve alternatif olarak Migros'tan alışveriş yapmaktadır. Veya düne kadar darbe yapan bugün de aynı duruş ve eğilimi koruyan ordu, sanki demokrasinin bekçisi gibi algılanabilmekte, sistemle bağı yok sayılmakta ve sistemi demokratik yönde zorlama ihtimali olan tepkiler böylece, laik-anti-laik ikileme kurban edilmektedir. Benzer bir yöntem sorunu ve bilinç bulanıklığı Kürt Sorunu'nda da yaşanmaktadır. Bugün Kürt Sorunu konusunda, ABD ve dolayısıyla AKP'ye atfedilen "çözüm"ler de DTP veya PKK'nin çözümmüş gibi öne çıkarıldığı talepler de, Kürt halkının Kürt olmaktan kaynaklanan sebeplerle yaşadığı sorunların çözümünü tanımlamıyor.

İŞBİRLİĞİ KANALLARINDA UMUT TÜKETMEK DÖVÜŞEREK YENİLMEYE BENZEMEZ

Ezilenlerin mücadele geçmişi içinde yenilgi, sıkça rastlanan bir olgudur. Bu nedenle, yenilgi sonrasında yola devam etmek de ezilenlerin, haklı bir dava uğruna mücadele edenlerin niteliklerindedir. Sınıflar mücadelesi tarihinde hiçbir yapı yoktur ki salt zaferlerden oluşan bir yol izleyerek nihai amaca ulaşmış olsun. Dövüşerek yenilmek kimseyi küçük düşürmez. Aksine, dövüşmeden yenilgiyi kabul etmek ve mücadele yerine uzlaşmayı ikame etmek küçük düşürür; ezilenlere ve onlar adına önderlik rolü üstlenen hiçbir yapıya yakışmaz.

Bugün Kürt sorununun çözümü bağlamında geliştirilen uzlaşma projelerinin hemen hepsi koşulların güçlüğü ile gerekçelenmekte ve mevcut zorluklar sanki salt bu coğrafyaya özgü gelişmelermiş gibi yansıtılarak, işbirliğiyle malul duruş aklanmak istenmekte, çözümsüzlüğe, "çözüm"müş gibi teslim olunmak istenmektedir. Gerçekte ise ezilenlere ve dolayısıyla devrimcilere yakışan nitelik, koşullara teslim olmamaktır. Faşizmin kuralsızlığı, geliştirdiği şiddetin boyutu, dayatılana rıza göstermenin gerekçesi olamaz. Zulmün kendiliğinden (mücadele e-

dilmeden) halkın lehine şekil değiştirdiği hiçbir coğrafyada görülmemiştir. Ayrıca emekçiler söz konusu olduğunda sermaye sermayeyi destekler ve zulüm sektörü dünya ölçüğünde deney aktarır. Bu nedenle cellat cellada benzer. Örneğin **DEP'li milletvekillerine, dokunulmazlıklarına rağmen parlamentoda yapılan saldırı, sanıldığı gibi aksine sadece Türkiye oligarşisine özgü bir tarz değildir.** Naziler, Sovyetler Birliği'ne saldırdığı sırada, Bulgaristan Parlamentosu'nda bulunan Komünist milletvekillerinin dokunulmazlığı kaldırılmış ve polise teslim edilmişlerdi. Üstelik milletvekillikleri düşmeden önce de tutuklanmışlardı. Bu tür benzerlikler, özellikle "Bizim ülkenin faşizmi başka yere benzemez; karşı durmak olası değildir." biçiminde düşünme eğilimi gösterenler için önemlidir. Önemlidir; çünkü, faşizmi yenecek olanlar, faşizmin yenilebilirliğine kanaat getirmelidir. Tarihin hiçbir evresinde zulmün şiddeti, ezenlerin yenilmezliği için bir ölçü olmamıştır.

Halk yığınlarının aktif mücadeleye katılımının sağlanması, başarı için ne denli önemliyse, bu katılım öncesinde devrimcilerin, geleceği kazanacağına olan inançla yürütecekleri mücadele o denli önemlidir. Devrimcilerin özelliği, henüz ufukta görünmemiş de olsa; kurtuluşu, somut bir olgu olarak algılayabilmektir. Önderlik için bu nitelik, olmazsa olmaz koşuldur.

Kürt halkının bugün içinde bulunduğu açmazlardan biri de bu türden bir önderlikten yoksun olmaktır. Sonuçları itibarıyla birbirini tekrar eden ve hiçbir açılım getirmeyen ateşkeslerden birini daha gündeme getirmiş olmak, daha önce yaşanan ve saman alevi gibi sönen heyecan ve ilgileri bile tetiklememiştir.

Bilinmesi gereken gerçeklerden biri de ateşkesin başlı başına bir olumluluk taşımadığıdır. Bu tür adımlar yüklendiği işlev çerçevesinde değerlendirilir. Örneğin ateş salt sınıf düşmanına jest olsun diye kesilmişse; ya sınıf düşmanı yanlış tanıyan ya da böyle bir sınıfsal fark/düşmanlık yok demektir. Kaldı ki öncekilerinde olduğu gibi son ateşkeste de iktidar çevrelerinden ateşkeşe gelen yanıtlar, bir şeyin değiş-

mediğinin ilk belirtisi oldu. Başbakan sıfatıyla Tayyip Erdoğan "Eğer başarabilirsek en iyisi kökünü kazı-maktır" dedi. Tabii bu noktada ateşi kesenlerin hangi beklenti ve hesaplar içinde olduğu özellikle önemlidir. Gündem gazetesinde bu konuda bir dosya hazırlayan Doğan Çetin'den aktarıyoruz.

"Ordu ise bilinen tavrını sürdürüyor. 'Silahlı tek bir terörist kalmayınca dek mücadeleimiz sürecektir.' biçiminde ifade edilen tahrik edici açıklamalar eski yaklaşımın aşılmadığı, ateşkes sürecinin yeni bir yaklaşımla ele alınmayacağını ortaya koydu. Bu belli ki kimi çevrelerde de hayal kırıklığı yaratmış durumda." (13 Ekim 2006)

İnsan ister istemez sorma ihtiyacı duyuyor; önce ateş kesilip ondan sonra mı bir şeyin değişip değişmediğine bakılıyor? Yukarıdaki ifade dosyada geçen bir ifade de olsa, önceki ateşkeslerde olduğu gibi bir duruşu/yaklaşımı ele veriyor. Ateşkesi ihtiyaç haline getiren veya ihtiyaçmış gibi öne çıkarıp kıymet kazandıran nedenler yanıtlanabildiği oranda, bugüne kadar ki tekrarların, başarısızlıkların ve çözümü halkın kendi gücü/örgütlülüğü dışında farklı güçlerde aramanın nedenleri de ortaya konmuş olacaktır.

PKK'nin içinde bulunduğu kronik çözümsüzlüğün nedenlerinden biri de sorunu devletin niteliği ile ilişkilendirmeyerek kişilere özel önem atfetmesidir. Halbuki Bush, Hitler, Mussolini gibi halk düşmanlarının dahi icraatlarının doğrudan kişisel özellikleri ile değil, sistemle ilişkilendirilmesi gerektiği hemen her kesim tarafından bilinen genel bir doğrudur. Türkiye'de adları değişen ama söylemleri aynı kalan başbakan, bakan ve genelkurmay başkanlarının yansıttığı duruş, sorunun "yetkili kişi" tercihiinden öte olduğunu yeterince gösteriyor. Ancak tüm bu göstergelere rağmen PKK, "mücadele etmeyerek sorunu çözme" tercihinde bulunduğundan beri, sistem tarafından atılan hemen her adımdan olumluluk damıtma yoluna gitmiş ve her seferinde hayal kırıklığı yaşamış/yaşatmıştır. Son olarak, bugüne kadar alışılmışın dışında bir adım gibi görünen **koordinatör** atanması meselesi de PKK tarafından

yanlış değerlendirilmiş, hatta çözüm bağlamında bir şey çıkmayınca dahi sorun, koordinatörün kişisel özellikleriyle, psikolojisiyle açıklanmıştır.

"Türkiye'nin atadığı koordinatör Edip Başer'in siyasal sürecin çok gerisinde kaldığı anlaşılıyor. Kürt sorununu çözme üzerine yoğunlaşma yerine ne kadar milliyetçi yaklaşım içinde olduğunu ortaya koyuyor. Ordunun üst kademelerinin söylemi dışına çıkmamaya çalışıyor. Bu emekli generalin açılım ve çözüm üretmeyen pozisyonda durmasının psikolojik nedenleri var. Geçmişte Kara Kuvvetleri Komutanı olacakken, emekliye sevk edilmesi bir kompleks yaratmış. Anlaşılıyor ki, bunu kendine bir güvensizlik olarak değerlendirmiş. Şimdi kendisinin ne kadar güvenilir ve milliyetçi olduğunu göstermek için PKK konusunda katı olduğunu gösterme ihtiyacı duyuyor. Bu Türkiye için talihsiz bir durum. Dolayısıyla koordinatör seçimi yanlış olmuştur. Bu tür kompleks içinde olanlar, bunun psikolojisiyle hareket edenler, gerçekçi ve doğru tutum takınamazlar. Duygularıyla hareket ederler. Edip Başer'in tüm tutumu ve sarf ettiği sözler bunu doğrulamaktadır." (Mustafa Karasu, Gündem, 13 Ekim 2006)

PKK koordinatörünün işinin Kürt Sorununu çözmek değil PKK'yi tasfiye etmek olduğu ilk günden açıkça ifade edildiği halde, ondan çözüm beklemek ve o yönde adım atmamasını psikolojik nedenlere bağlamak; soruna sınıfsal çerçevede bakılmadığı takdirde yaşanabilecek çarpıklıklara dair verilmesi gereken özel bir örnektir. Kaldı ki koordinatörlük olgusu bir bütün halinde biçimseldir, işlevsel değildir ve dolayısıyla o kişilerin tercihlerini çokça aşmaktadır.

Bilindiği gibi PKK, Marksist çevrelerin **sınıfsal uzlaşmazlığı** ve dolayısıyla **sınıflar mücadelesini** a-barttığını, bu sorunların **çatışmasız** da aşılabileceğini iddia etmekte ve sınıfsal çelişmenin yerini ekolojik sorunların aldığını ve bu sorunlar karşısında **işçinin de patronun da aynı konumda olduğunu** söyleyerek, uzun zamandır egemenlerden "bu gerçekliği kabullenerek"(!) çözücü adımları kendiliğinden atmalarını beklemektedir. Mustafa Kara-

su'nun yukarıdaki değerlendirmesinin hemen her satırında bu yaklaşımın izleri var. Ancak bilinir ki ezilenlerden yana tutum aldığını söyleyen bir yapı ezenlerin duruşunu ne denli hafife alırsa alsın ezenler her tarihsel kesitte ve her coğrafyada sınıfsal kimliklerine uygun biçimde hareket etmekte, hatta bu konudaki deneyimleri geliştirerek daha tavizsiz davranmakta ve ezilenlerin edilgenliğini veya uzattıkları uzlaşma elini olsa olsa amaçlarına varmak için bir basamak, fırsat olarak kullanmaktadır. İşte bu gerçekliği ıskalayarak, sınıfsal bakış açısını yitiren herkes, uzatılan ateşkes eline rağmen ezenlerin geleneksel tutumunda değişiklik olmamasını şaşkınlıkla karşılar ve Karasu'nun yaptığı gibi çözümsüzlükte ısrarı "görevlinin kişisel nitelikleriyle" açıklar.

Gerçekte ne ABD ne de Türkiye oligarşisi Kürt Sorunu'nu bir koordinatör'e bırakmış değildir. ABD bölgede çok daha kapsamlı projelerin adımını **koordinatörü de aşan** bir irade eşliğinde atmaktadır. Türkiye ile en çok gerildikleri nokta olması itibarıyla Kürt Sorunu üzerinde bir kopma/kırılma yaşamak yerine ABD zamana yayma, alıştıırma ve hedefe en uygun yerden başlayarak gitmeyi tercih etmektedir. Oluşturulan koordinatörlüğün bir çeşit iki ülke arasında **diyalogu resmileştirme** adımı olduğu ve hatta "dikkate alınmamaktan kaynaklanan kompleks" yumuşattığı da söylenebilir. Yani koordinatörün bu denli ciddiye alınması da PKK'nin duruşundaki zafiyetin ürünüdür.

KÜRT SORUNU'NDA DEMOKRATİKLEŞME "AF" SORUNUNA İNDİRGENEMEYECEK DENLİ KAPSAMLI BİR PROGRAMIN KONUSUDUR

Dikkat edilirse, bir süredir Kürt Sorunu üzerinde kopan fırtınaların da çözüm diye öne çıkarılan taleplerin de, hatta spekülatif içerikli haberlerin de odağında "af" konusu bulunmaktadır. ABD zaten Irak'a girdiği andan itibaren PÇDK dahil bölgedeki Kürt örgütlenmelerin ilgisini ve sempatisini çekmiş, o günden itibaren çözüme dair tüm hesaplar ABD bağlamı olarak düşünülmüş,

Bugün Kürt sorununun çözümü bağlamında geliştirilen uzlaşma projelerinin hemen hepsi koşulların güçlüğü ile gerekçelenmekte ve mevcut zorluklar sanki salt bu coğrafyaya özgü gelişmelermiş gibi yansıtılarak, işbirliğiyle malul duruş aklanmak istenmekte, çözümsüzlüğe, "çözüm"müş gibi teslim olunmak istenmektedir. Gerçekte ise ezilenlere ve dolayısıyla devrimcilere yakışan nitelik, koşullara teslim olmamaktır. Faşizmin kuralsızlığı, geliştirdiği şiddetin boyutu, dayatılana rıza göstermenin gerekçesi olamaz. Zulmün kendiliğinden(mücadele edilmeden) halkın lehine şekil değiştirdiği hiçbir coğrafyada görülmemiştir. Ayrıca emekçiler söz konusu olduğunda sermaye sermayeyi destekler ve zulüm sektörü dünya ölçeğinde deney aktarır. Bu nedenle cellat cellada benzer.

diğer bir ifadeyle çözüm ABD iradesine havale edilmiştir. Bu duruşun koşullarla, Saddam'ın Kürt düşmanlığıyla veya değişen dünya ile gerekçeleniyor olması gerçekliği değiştiriyor. **Demokratikleşme, Kürt halkının önünde bir sorun olarak dururken, önderlik iddiasındaki yapı, gündemine bu sorunun çözümünü değil, bir dönem bu sorun için mücadele etmiş örgütlü yapısını tasfiye ederek sistemle bütünleşmeyi almış durumdadır.**

Burjuva basın ve dolayısıyla devletin Kürt Sorunu'nu Kandil Dağı'ndaki gerilla varlığıyla örtüşürmesi, meseleyi ABD'ye bombalattırılacak bir bölge veya ABD tarafından yakalanıp Türkiye'ye teslim edilecek birkaç yöneticiden ibaret görmesi sınıfsal duruşu gereği anlaşılır bir durumdur. Anlaşılması güç olan nokta PKK'nin de kendisini bu tanımın içine sığdırmaya rıza gösterir konumda olmasıdır. Kürt Sorunu PKK'nin Kuzey Irak'taki gerilla varlığına indirgenince, sorunun çözümü de "af"la özdeş görülebiliyor. Bu nedenle de gerçekte Kürt halkının hiçbir sorununu çözme eğilimi taşımayan gerici bir teşkilatlanma olan AKP, ABD'nin bölgesel politikalarına yedeklenme sonucu da olsa, çözüm öznesi olarak ortaya çıkabiliyor. Kaldı ki meclisteki çoğunluğa dayanarak bir af çıkarmak dahi tek

başına AKP'nin karar vereceği bir olgu değildir. Ve büyük olasılıkla gündeme taşınması dahi ortamı geren tartışmaları tetikleyecek ve gündemdeki pek çok sorunun gölgelemesini beraberinde getirecektir.

İster af ister başka nedenlerle olsun, Kürt Sorunu'nun dikkate alınmasını sağlamanın ve tüm kutuplaşmalara rağmen gerginliği büyütmeden tartışabilmenin yolu, sorunu, **diğer demokratik taleplerle beraber bir program kapsamında** gündeme getirmektir. Bunun için, toplumda ciddi demokratikleşme talebinin olduğu bir dönemde, toplumun farklı kesiminden sınıf ve katmanların sürece ilişkin beklentilerini, uzun ve kısa vadeli hedeflerini gözeterek ve bunları karşılıklı bir uzlaşma içinde çözmeyi hedefleyen bütünleştirici bir programa ihtiyaç vardır. Aksi takdirde bugün yapıldığı gibi kutuplaşmanın bir diğer tarafını oluşturarak hareket etmek çözümsüzlüğü büyütecektir. Belki bugün toplumdaki **milliyetçi kutuplaşma** ortak bir program etrafında duruş sergileyebilmeyi de belirli oranlarda engelliyor. Buna rağmen böyle bir programın çok kısa vadede olmasa bile en azından orta vadede toplumsal bir çatışma olasılığını da engelleyebileceği göz ardı edilmemeli ve bugünden böyle bir öngörü dahilinde sorumluluk yüklenilmelidir.

BUGÜN THKP-C' Lİ OLMAK NEYİ GEREKTİRİYOR?

Dergimizin önceki sayısının Sunu bölümünde, **Yürüyüş Dergisi**'nde yer alan bir değerlendirme sebebiyle bir çalışma hazırlayacağımızı söylemiş, sorunu kısaca şöyle ifade etmiştik.

“Devrim Yayınları'ndan çıkan *'Bu Tarih Bizim'* kitabını da değerlendirdik. Kitaba dair *Yürüyüş Dergisi*'nde çıkan *Devrimci Yol* eleştirisi ise, inanıyoruz ki bizim gibi tüm Devrimci Yolcuları rahatsız etmiştir. Devrimci Yol karşıtlığının bir kez daha akılları çelmediğini gördük. Söz konusu yazıda bugüne dek yaptığımız tüm uyarıların da, sürecin de öğretici olmadığını, *Yürüyüş*'ün THKP-C'nin en temel tespitlerini ısrarla yanlış kullandığını gördük. Bu türden 'didişme' yazılarını muhatap almama eğilimi taşıyor olmamıza rağmen, önümüzdeki sayıda söz konusu yanlışları ortaya koyan ve THKP-C konusunda bir çeşit eğitim sayılacak türde bir çalışma hazırlamayı düşünüyoruz.” (Devrimci Hareket, S:22)

Her şeyin durmadan değiştiğinden söz eden, “aynı suya iki kez girilmez” diyen Herakleitos'u önemle anan devrimciler, geçmiş “aynen tekrar” etmezler. Bunu bugün biz Devrimci Yol adına yapmıyoruz. Benzer şekilde, bugün kimsenin **Devrimci Sol'u aynen tekrar ettiğini** de düşünmüyoruz. Tartışma ve hatta didişme bağlamında gündeme getirilen bu kavram ve yakıştırmaların bilimsellikten uzak ve mücadeleye hiçbir yararı olmayan içerikte (sıgılıktaki) olduğunu düşünüyoruz.

Benzer yazılarda sıklıkla geçen bu tür kavram ve yakıştırmaların anlaşılması için, yazının bütününe damgasını vuran mantalitenin ve böyle bir tarzı ihtiyaç haline getiren duruşun anlaşılması gerekiyor.

Dikkat edilirse devrimci yapıların pek çoğu hala, **Indymedia** gibi bir sahada varlık gösterebiliyor. “Bu ortam kirlidir, şabelidir, provo-

katiftir” deyip çekilme tavrı konamıyor. Sorun kendini anlatmak ise, herkesin sitesi var. Ayrıca internet ortamı bu iş için zaten yeterince bol ve çeşitli olanaklar sunuyor. Buna rağmen Indymedia'ya olan rağbet, yarışa, rekabete olan rağbetten geliyor.

Gerçekte bilinir ki en kolay yazılan yazılar eleştiri yazılarıdır. Kişilerin kendilerine ait bir fikirlerinin olmadığı konularda bile, eleştiri getirebildiği; ama, bağımsız fikirleri sorulduğunda bocaladıkları, bilinen ve çokça rastlanan bir durumdur. Bu belki herhangi bir insanda rastlandığında normal karşılanabilir; ama devrimcilerin bu türden bir yarış-rekabet halinin esiri olması, normal değildir ve hepimizi ilgilendiren ciddi bir sorundur.

Arşivimiz incelendiğinde **Yürüyüş** ve önceli yapılara verilen yanıtların benzerliği dikkat çekecektir. Yanıtı verilen, yanıldıkları anlatılan ve bir daha gündeme getirmeyeceğine inanılan konuları, tekrar tekrar gündeme getirdiği görülecektir. **Mutlaka bir “tekrar”dan söz edilecekse, tekrar budur; yani Yürüyüş çevresinin yanlışlığı da anlamsızlığı da ortaya çıkmış, defalarca yanıtlanmış, fiilen aşılmış ve daha da önemlisi bugün kavganın ihtiyacı olmayan tartışmaları gündeme getirme sıklığıdır.**

SORU: Peki Yürüyüş çevresi buna neden ihtiyaç duyuyor?

YANIT: Bu turnusol niteliğinde bir sorudur. Biz daha önceki yazılarımızda da böyle bir duruşu ihtiyaç haline getiren nedenlere dikkat çektik; devrimcilerin buna ihtiyaç duymaması gerektiğinin altını çizdik ve yer yer dostlarımıza, buna neden ihtiyaç duyduklarını sorduk.

21. sayımızdan okuyoruz:

“*Yürüyüş Dergisi*, 53'ncü sayısında, *'Devrimci Yol ve PKK, sol içi çatışmanın en büyük suçluları olmuşlardır'* diye yazıyor. Yürü-

yüş çevresinin bugünlerde yer yer saldırıya uğradığı doğrudur. Zaten bu konu, platformun gündemine de gelmiştir. PKK gençliğinin yaptığı iddiasıyla gündeme taşınan saldırılar ve çözüm yolları konusunda Devrimci Hareket, platformun bir üyesi olarak gerekli rolü almıştır. Buna rağmen ve bugün çok daha sıcak ilişkileri gerektiren bir hassasiyet hali ihtiyaç haline gelmişken, Yürüyüş'ün sürece olumsuz etkiler yapacağı çok açık olan bu türden yayınlar yapması; akla, 'gelişmelerden grupsal yarar damutmak' gibi tehlikeli bir yönelimi getiriyor. Yürüyüş, 53. sayısında yer alan ve gelişmeleri olumsuz yönde etkileyip, yapıcı değil yıkıcı rol oynayacağı bilinen değerlendirmelerinin, neyin ihtiyacı olduğunu açıklamalıdır.”

9. sayımızdan okuyoruz:

“1978'de yaşanan DS ayrılığı sonrasında da bu çevrenin, hedefine Devrimci Yol'u koyan benmerkezci yaklaşımlarına da defalarca muhatap olduk. Yayınladıkları şu kısacık yazıda o kadar çok yanlışlık var ki; insan, öncelikle solda hala bu tür olgular üzerinden hesap yapan, bu hesapları hedef kitlesine taşıyacağı olumlu motifler olarak gören yapıların bulunmasına; devrimci yapıların bu türden araçlara ihtiyaç duymasına üzülüyor.”

7. sayımızdan okuyoruz:

“Peki bu nedir, nasıl bir devrimci kültürdür ve hangi ihtiyaca bağlı olarak gündeme gelmektedir; diye sorulabilir. Gerçekte devrimci çalışma tarzı içinde böyle bir ihtiyaç yoktur. Ancak, tüm devrimci dostlarını rakip olarak gören ve kendini sürekli olarak bir yarış halinde hisseden; bu duruşunu feodal değerlerle besleyerek bir iç kültür haline getiren ve bu nedenle yaşamın her alanında dostlarına kapalı/mesafeli duran bir yapı için bir ihtiyaç olabiliyor.”

Görüldüğü gibi biz, söz konusu tarzın devrimciler için bir ih-

tiyaç olmaması gerektiğine dair sıkça vurgu yapmışız. Bu noktada, sınırlı bilgiye sahip genç beyinlerin **kolay yoldan kazanılması** olasılığı akla gelebilir. Daha önce bu olasılığa da değinmiştik:

"Herkes bilmektedir ki hiçbir yapı, 'Ekmek ve Adalet'çilerin yansıttığı denli hatasız, doğru, mükemmel, vs. olamaz. Böyle bir yansıtma şekline ihtiyaç duymak bile başlı başına bir zaafın ürünüdür. En masum ihtimalle, böyle bir dilin; en güçlü görünene meyiletme eğilimi taşıyan, araştırmadan taraf olan genç beyinleri etkileyeceği hesaplanıyorsa; bilinmek durumundadır ki, bu saiklerle gerçekleşen kazanımların kayıplara dönüşmesi ve dolanın geri boşalması zaman almayacaktır/almamaktadır."

Biz inanıyoruz ki **büyük olan, doğru olan, güçlü olan**; "*ben büyüğüm, ben güçlüyüm, ben doğruyum*" deme ihtiyacı duymaz. Bu niteliklerinin karşılığını yaşamda yeterince alır; bunun verdiği doygunluk hali nedeniyle hoşgörü ve mütevazılık çitası yüksek bir duruş sergiler. Bu nedenle, solda **başarının** ve dolayısıyla **doygunluğun** artması oranında rekabetin, yarışın ve bir diğerini zayıf göstererek güçlü olma beklentisinin azalacağını; devrimcilerin bugün birbirlerine karşı harcadıkları enerjiyi giderek sisteme karşı yönelteceklerini düşünüyoruz.

SORU: Bir çeşit "didişme" olarak değerlendirdiğiniz ve mücadelenin ihtiyacı olarak görmediğiniz Yürüyüş'teki çalışmaya değinirken neden Indymedia ile bir denklik kurma ihtiyacı duydunuz?

YANIT: "Denklik kurma" ifadesi biraz abartılı oldu. Devrimci dostlarımızın hiçbirinin yayın çalışmasını Indymedia ile aynı kefeye koymak doğru olmaz. Ama bugün Indymedia'nın gereksiz ve sağlıksız bir alan olduğu nasıl giderek ortaya çıkıyorsa; her yeni gün yeni kanıtlarla Indymedia'nın teşhirini arttırıyor, yani süreç bu konudaki iddialarımızı doğrular yönde geliyorsa; inanıyoruz ki, devrimci zeminde ayaklar yere erdiği ve ortak hareket refleksinin rekabeti ortadan kaldırdığı oranda, bugün "didişme" olarak tanım-

ladığımız eleştirilerin, içeriğinden üslubuna kadar bir bütün halinde gereksizliği dostlarımızca da teslim edilecektir. Mevcut durum bize acı verse de acelemiz yok. Bunca tahribat ve erozyondan sonra bulanık ortamın, **yaygınlaşan ölçeksizliğin** aşılmasının zaman alacağını biliyoruz. Önemli olan, devrimciliğe yakışan bir kalitede durmak ve ona uygun değerlerde ısrar etmektir.

SORU: Yukarıda "aynen tekrar"ın bilimsel ve mümkün olmadığına değindiniz. Daha önce de Devrimci Sol ile DHKP-C arasında bile böyle bir doğrudan ilişkilendirme/benzerlik olamayacağına vurgu yapmıştınız. Bununla neyi anlatmak istiyorsunuz?

YANIT: Burada asıl olarak, yanlış bir tartışma kültürüne bilimselliğin kurban edildiğini anlatmak istedik. Kızıldere'de THKP-C'nin önder kadrolarının katledilmesi sonrasında solda yaşanan arayışta dikkat çeken boyutlardan biri de THKP-C'nin teorik ve pratik mirası ile ilişkilendirme oranı idi. **THKP-C'nin devamı olma** iddiası taşıyan yapılar arasında, bu devamlılığın nasıl olacağına dair bir tartışma vardı. Yıllarca süren bu tartışma bugüne dek uzandı. "Kalınan yerden devam" kararı alan sol kendiliğindenci duruşa sahip yapıları bir kenara bırakacak olursak, bu konuda özellikle 1978'deki **Devrimci Sol** ayrılığı sonrasında bir tartışma yoğunluğu yaşan-

dı.

Bu tür ayrılıkların ortak özelliğidir; ayrılık önce öznel nedenlerle gerçekleşir, teorik nedenler sonradan ve süreç içinde oluşturulur. Ayrılığın özellikle ilk dönemlerinde ortak bilinen değerler için inkar, vb yakıştırmalar en çok başvurulan tarzıdır. Devrimci Sol da bunu yapmıştır. Devrimci Yol'un teorik veya pratik hemen her adımında "THKP-C'yi inkar" bulgusuna rastlamış(!), THKP-C ile taşınması gereken bağı adeta **mistik bir ilişkilendirme** noktasına taşımıştır. O gün için ayrılığa meşru gerekçe oluşturma ve **fark koyma** ihtiyacı sebebiyle bir nebze anlaşılır olan bu çabanın bugün için mantıklı veya anlaşılır hiçbir yanı yoktur. Ve hatta Devrimci Yol karşıtlığına dair ezberlenmiş olan kalıpların, süreç içinde ve gerçekler karşısında düştüğü duruma bakılmaksızın tekrar edildiğini düşünüyoruz. Örneğin, Devrimci Yol'un Direniş Komiteleri sebebiyle suni dengeyi ve dolayısıyla THKP-C'yi inkar ettiğini söyleyen Devrimci Sol'un yıllar sonra halk meclisleri, vb adlar altında direniş komitelerinin işlevine benzer işlevlerle donatılmış yapılar oluşturarak bir çeşit fiili özeleştirme vermiş olmasına rağmen, ilerleyen yıllarda bir başka bağlamda aynı eleştiriyi tekrar ettiğini gördük. İşte bu tür yakıştırmaların ayrılık sürecinin duygusallığı ile kurulmuş zorlama denklemlere

dayandığının kabul edilip terkedilmesi yerine bugün tekrar edilmesi, devrimcilerin duruşundaki subjektivizm oranını eleveriyor ve bu oran bizi kaygılandırıyor.

Biz zaten geçmiş ile gün arasındaki ilişkiyi hiçbir zaman Yürüyüş'ün ölçü aldığı türden "doğrudan bir ilişkilendirme" olarak görmedik.

"Devrimci Gençlik dergisiyle beraber, okullardaki faşist işgaller ve onlara karşı direnişler gündeme getirildi. Farklı yerlerde oluşan, faşizme karşı direniş mücadeleleri dergide yer alan yazılarda vurgulandı. Artık THKP-C'nin anti-emperyalist temelde dar kadro örgütlenmesini sürdürdüğü mücadele döneminden farklı bir döneme gelinmişti. Süreç, anti-faşist mücadele temelinde ve daha geniş kitlelerin katılacağı bir zeminde geliyordu. Devrimcilerin, içinde yaşanan somut koşulların dayattığı somut görevlerin çözümüne yönelik bir mücadele çizgisi izlemesi gerektiğine dair tartışmalar o dönemde yapıldı. Aslında bildik/klasik gibi görünebilecek olan bu tartışma, temel önemde bir soruna işaret ediyor ve solun bugünkü durumuna bakıldığında sanıldığının aksine söz konusu sorunun hala aşılamadığı görülüyor. Marksist öğretiyi yaşama uygulama ve güne dair politika üretme konusunda solun bugün halen beklenen verimi ortaya koyamadığı biliniyor. Bu nedenle o günkü tartışma, temel bir öneme sahipti. Örneğin bizler, THKP-C döneminde mücadelenin anti-emperyalist temelde geliştiğini söylerken neyi kastediyoy-

ruz; süreç ne tür farklılıklar taşıyordu; bunlara dikkat edilip, sonraki süreçle kıyaslamadan, ezberin politikasını yaparak mücadelede kalıcılıklaşmak ve etkili bir siyasal özne olmak olası değildir. Aslında THKP-C düşüncesi de içinde biçimlendiği dönemin izlerini taşır ve bu doğaldır. Zaten bunun kavranmaması, THKP-C'nin de kavranamamış olması demektir.

THKP-C'li yıllar; Vietnam Savaşı'nın da etkisiyle anti-emperyalist dalganın boyutlandığı ve ulusal kurtuluş hareketlerinin geliştiği yıllardı. Öyle ki, örneğin Fransa'da Komünist Partisi milyonlarca işçiyi örgütlemiş, Paris'te yüzbinlerce kişi 'Kahrolsun Amerika' diye gösteri yapıyor; insanlar, Lyon kentinden ve değişik şehirlerden başlayan işçi yürüyüşlerinin Paris'teki eylemlerle bütünleşip bütünleşmeyeceğinden; devrim olasılığından söz ediyordu. Bu koşullarda anti-emperyalist temeldeki tavır alış kaçınılmazdı; ama, 70'li yıllarla beraber, özellikle sol yapıların dağılması sonrasında, egemen güçler, yukarıdan aşağıya toplumu teslim almaya yönelik bir iç savaş stratejisi uygulamıştır. Karşı-devrimin strateji değişikliği anlamına gelen bu iç savaş tercihi, bizleri de bir karşı tavır alışa zorladı. İşte o süreçte bu değişimi ve ona karşı geliştirdiğimiz mücadele ve örgütlenmeleri anlamayanlar; bu kavrayış sorununun handikaplarını bugün hala taşıyorlar." (Devrimci Hareket, S:9)

THKP-C de incelendiğinde görülecektir ki, süreci tahlil ederek politika geliştirmiş, bir yerlerden

devralınan ve değişmeyen bir çizgiye sahip olmak gibi bir tarz içinde olmamıştır. Bu bağlamda THKP-C'nin devamı olmak onun yaptıklarının fotokopisini çekerek uygulamak değil, onu mevcut koşullarda yeniden üretmektir.

Anımsanacak olursa, THKP-C değerlendirmesi içinde özellikle öne çıkan yan, "volan kayışlarının" kopukluğu, yani örgüt ile kitle arasında ara örgütlenmelerin eksikliği idi. İşte bu eksikliği gidermek üzere geliştirilen direniş komiteleri, THKP-C'nin reddi değil tamamlayıcısıdır. Başka türlü davranmak; yani THKP-C'yi, geliştirilmeye ihtiyacı olmayan, eksiksiz ve ancak tekrarı yapılabilecek bir yapı olarak görmek; diyalektik bir ilişkilendirme içinde bakıldığında, gerçekte THKP-C'yi anlamamak ve sonuçta reddetmektir.

Sonuçta Devrimci Sol ile ardılı yapılar arasında giderek ne tür ve hangi boyutta bir açının oluştuğunu görebilmek, dünü anımsamayı ve bugünle objektif biçimde kıyaslayabilmeyi gerektiriyor. Bugünkü yapılanmada dünü anımsama koşulu (yaş, vb nedenlerle) olan kadro sayısındaki sınırlılık, öznelikle ve gerçekliğini görmek istememe refleksiyle birleşince böyle bir kıyaslamanın yapılabilme olasılığı da büyük oranda ortadan kalkıyor. Ve dost yapılarca yöneltilen eleştiriler ne denli özenli yapılırsa yapılsın "maksatlı", "yıpratma amaçlı", vb olarak değerlendirilebiliyor.

Sorunuza dönersek, biz Devrimci Sol ile DHKP-C arasında biçimselliği aşan, niteliğe dair bir farkın dahi olduğunu ve iki süreci yakından gözleme fırsatı bulmuş olanlarca bu farkın görülmesinin hiç de güç olmadığını düşünüyoruz. Ama bunu uzun uzun yazı konusu yapmanın ihtiyaç olmadığı kanaatindeyiz.

SORU: Devrimci Yol'un THKP-C'yi reddine dair geliştirilen eleştirilerden biri de PASS'ı örgütlenmediği ve dolayısıyla silahlı propaganda vermediği üzerineydi; bugün de gündeme getirilen bu eleştiri için ne diyorsunuz?

YANIT: THKP-C'nin kaba yorumuna en çok bu noktada rastlandığını

Anımsanacak olursa, THKP-C değerlendirmesi içinde özellikle öne çıkan yan, "volan kayışlarının" kopukluğu, yani örgüt ile kitle arasında ara örgütlenmelerin eksikliği idi. İşte bu eksikliği gidermek üzere geliştirilen direniş komiteleri, THKP-C'nin reddi değil tamamlayıcısıdır. Başka türlü davranmak; yani THKP-C'yi, geliştirilmeye ihtiyacı olmayan, eksiksiz ve ancak tekrarı yapılabilecek bir yapı olarak görmek; diyalektik bir ilişkilendirme içinde bakıldığında, gerçekte THKP-C'yi anlamamak ve sonuçta reddetmektir.

söyleyebiliriz. Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin kısaltması olan PASS, Halk Savaşı stratejisidir. Öncü savaşı, bunun ilk evresinde, silahlı propagandanın temel alındığı bir aşamadır. Bunlar çok genel bilgilerdir. THKP-C'nin temel tezleri içinde yer alan bir diğer genel bilgi de silahlı propaganda vermenin veya halk savaşını başlatmanın **bir parti örgütlülüğünü gerektirdiğidir**. Bu, adeta **THKP-C alfabesi** içinde yer alan bir bilgidir. Biz, ortaya çıkışından beri, 28 yıldır Devrimci Sol ve ardılı yapılar bu konuyu her gündeme getirdiklerinde, yani *“siz neden silahlı propaganda vermiyorsunuz; PASS'ı örgütlemiyorsunuz”* dediklerinde onlara bu genel doğruyu hatırlattık. Mayıs 2003'te bu bağlamda bir uyarıda bulunmuştuk.

*“Savaşçı partinin yaratılması temel sorundur' diye yazıldığı halde; öncü savaşının, partinin yaratılmasının sözü bile edilmediği iddiasına gelince; bilindiği gibi, Devrimci Yol süreci, 'partileşme süreci' olarak tanımlamıştı. 1980'e gelindiğinde ortaya çıkan yapı; bugün kendine partiyim diyen pek çok yapıdan daha nitelikli bir seviyedeydi. Ve bugün hala Devrimci Yol'un o süreçte ürettiği örgüt modeli, norm ve araçlar, çeşitli yapılarca ölçü alınıyor (yani aşılamadı). Aslında, 'oldu-olmadı' biçimindeki bu tür tartışmalar bize pek sıcak gelmiyor, ama madem konuya girdik, şunu söyleyelim; 1980'de Devrimci Yol, Devrimci Savaş Birlikleri'ni dostlar alışverişte görsün diye mi kurdu? Bu, hem parti hem savaş iddiasının en somut ifadesi değil midir? Peki, Devrimci Sol; 1978'den '80'e dek neden partileşmedi? Neden, 1994'ü bekledi? Organlarının en nitelikli olduğu an 1994 müydü gerçekten? Ayrıca, **THKP-C geleneğinde en bildik niteliklerden biridir; Öncü savaşı, partili dönemle beraber başlar; parti olmayan Devrimci Yol'un öncü savaşının sözünü bile etmediğini söyleyen arkadaşlarımıza soruyoruz; parti olan ve öncü savaşıdan söz eden DHKP-C, öncü savaşı veriyor da biz mi duymuyoruz acaba?”**(Devrimci Hareket, S.9, abç)*

Son olarak bu konuya Dev-

rim Yayınları'ndan çıkan kitap sebebiyle değinen **Yürüyüş**, *“Biz örgütlenelim diyorduk. PASS'ı örgütleyelim diyorduk”* ifadesinde de görüldüğü gibi 1978'de, yani henüz bir gençlik örgütlenmesinden bir hareket örgütlenmesine geçiş sürecinde olan bir yapıya PASS'ı örgütlemeyi önerdiğini, bir övünme haliyle söylüyor.

SORU: Bu noktada belki *“Bugün THKP-C li olmak neyi gerektiriyor?”* sorusuyla devam etmek gerekiyor.

YANIT: Evet konu bu boyutta ele alındığında salt PASS açısından değil, bir bütün halinde düşülen yanlışlığı irdelemiş oluruz. Eğer devrimciler 30 yıl sonra bugün THKP-C'yi yeniden tartışacaksa bu, söz konusu duruşu/perspektifi güne izdüşürebilmeyi de amaçlamalıdır. Öncelikle bilinmek durumundadır ki THKP-C, birkaç teorik tespitten ibaret bir olgu değil, politik bir yapıdır. Yani bugün **yeni sömürge, halk**

savaşı, öncü savaşı gibi kavramları ard arda sıralamak kimseyi THKP-C'li veya “Mahirci” yapmıyor.

Dikkat edilirse, 1968-70'lerdeki süreç, bütün dünya genelinde yeni sömürgecilik ilişkilerinin yukarıdan aşağıya hızla örgütlenmeye çalışıldığı, emperyalizmin içsel bir olgu haline gelmeye başladığı bir süreçti. İşte o günün kurtuluş savaşları, demokratik devrim mücadeleleri böyle bir sürecin tanımladığı çalışma ve dinamikler üzerinde yükseldi. Bu gelişmeler paralelinde ülkemizde de, yukarıda belirttiğimiz gibi önce hareketin özünü anti-emperyalizm oluşturmuş, daha sonra egemen sınıfların iç savaşı tercih edecek tarzda sivil faşist hareketi alabildiğine güçlendirmeleri ve devrimci hareketin gelişimini kesmeyi amaçlayan bir set olarak düşünüp beslemeleri sonucunda, mücadelenin anti-emperyalist özü yerini ağırlıklı anti-faşist öze bırakmıştır.

İçinde bulunduğumuz süreci bu açıdan değerlendirecek olursak, MHP'nin varlığına ve yer yer gündeme gelen linç olaylarına rağmen, devrimci mücadelenin gelişiminin önüne sivil faşist hareketin dikilmesi gibi bir sürecin yaşandığını söyleyemeyiz. Belki bunda sınıflar mücadelesinin bugün için çok geri düzeylerde seyrediyor olmasının da etkisi vardır. Ayrıca egemen sınıflar açısından, aynı ihtiyacı daha uygun biçimde karşılayacak farklı araçların geliştirildiğini, özellikle de eski Sovyet cumhuriyetlerinde yaşanan çözülme sonrasında, mevcut dengeleri de haritaları da değiştirecek boyutta saldırıların emperyalistler tarafından örgütlendiğini görüyoruz. Bu saldırıdan diğer ülkeler gibi Türkiye de muaf değildir. Bunun yanında AB bağlamı dayatma ve gelişmeleri de dikkate alarak; **emperyalist kurumlaşma ve saldırılara karşı direnci büyütme** anlamında anti-emperyalist mücadelenin gündemde önemli bir yer tutacağını söyleyebiliriz.

Tabii bugün mücadelenin hangi yönü ağırlık kazanmış olursa olsun, 30-35 yıl öncesiyle denklik kurmak veya benzerlikleri daraltıp özelleştirmek pek doğru olmaz. Amacımız THKP-C'nin içinde bulunduğu süreci nasıl değerlendirip müdahale ettiğinin yöntemine dikkat çekmek ve bugün böyle bir yönte-

min gereklerini somutlamaktır. Ayrıca bugün süreç bağrında önemli bir riski/tuzağı taşıyarak geliyor. Anti-emperyalist mücadele ihtiyacı, yanlış algılama ve yönlendirmeler sonucu, **ulusalcı** söylemi büyütmekte, sol söylemli kimi yapılardan ırkçı-faşist yapılara kadar geniş çaplı bir buluşma/ortaklaşma yaşanabilmektedir. Türkiye'de Kemalizm'in aşılama etkisi sebebiyle zaten her dönem benzer eğilimler yaşanmış, **ordunun müdahalelerine yedeklenmek** dahil, çeşitli biçimlerde yanlış duruş sergilemenin sebebi olmuştur. İşte bu noktada devrimciler, ikili bir görev düşünüyor. Bir taraftan, küresel boyutlar alan emperyalist saldırganlık karşısında bağımsızlığı, antiemperyalizmi geliştirmek; diğer taraftan, halkın büyük bir kesimini içine alma potansiyeli taşıyan bu yöndeki mücadele ve örgütlülüklerin "ulusalcı sol"un/milliyetçiliğin kulvarına sokularak sistemin temellerini güçlendirecek kanallara akıtılmasını önlemektir. Bugün THKP-C'li olmanın gereklerinden biri de budur.

SORU: Halk savaşı, öncü savaşı, silahlı propaganda açısından bugün THKP-C'li olmanın gerekleri nelerdir?

YANIT: Yukarıda da belirttiğimiz gibi bu kavramları ard arda sıralamanın başlı başına bir anlamı yoktur. Önemli olan, bu kavramların o

gün için mücadelenin hangi ihtiyaçları bağlamında gündeme geldiği ve bugüne nasıl taşınacağıdır.

'70'li yıllar, yeni sömürgeciliğin yukardan aşağı örgütlenmesinin henüz tam olarak başarısızlığı, emperyalist denetimin yeterince sağlanmadığı ve halk içersinde direnen mevzilerin bulunduğu yıllardı. Bu süreçte, kırsal alanda denetimin zayıf olmasına bağlı olarak devrimci mücadelenin oradan boy vererek yükselip kentleri kuşatacağı perspektifi, devrim stratejisinin özünü oluşturdu. Gerçi daha sonra gerek THKP-C pratiğinde gerekse Devrimci Yol tespitlerinde kır-kent bütünlüğü öne çıkarıldı. Bu, halk savaşı fikrinin reddi değil, koşulların dikkate alınmasıydı. İşte bugün bu koşulların üzerinden de 30-35 yıl geçti. Bu süreçte yeni sömürgecilik ilişkileri alabildiğine kurumlaştı. Kırsal kesimde emperyalizmin/egemen sınıfların denetimi hemen hemen tümüyle sağlandı. Ne kırdan ne kentte denetim dışı kalmış hemen hiçbir bölge kalmadı; hatta **kentlerin varoşları** egemen sınıfların en zayıf oldukları noktalar haline geldi. Kırdan buldukları bölgelerde yaşama şansı kalmayan insanların kente göçmesi, kentlerde ise var olan ekonomik çöküşle birlikte giderek işsizleşen/yoksullaşan kesimlerin her an için sistemle bir biçimde karşı karşıya gelebilme gibi bir potansiyel taşınması ve bu kesimlerin yaşam alanı olarak büyük oranda varoşlarda kümelenmesi, kentlerin varoşlarını neredeyse **temel mücadele alanları** haline getirdi. İşte bu koşullarda THKP-C'li olmak, **1978'de PASS'ı örgütlemeyi savunduğunu** anımsatmayı değil, örgütlenme ve mücadeleye dair bilinen biçimlerin (dolayısıyla da PASS'ın) bugünün ihtiyaçları çerçevesinde yeniden üretimini gerektiriyor.

SORU: Dikkat edilirse solda bugün, "geçmişini tekrar" ile "geçmişini inkar" suçlamaları bir arada yürüyor. Daha doğrusu solda birbirini suçlamak için harcanan çaba, mücadele için harcanan çabayı aşmış durumda. Bildiğimiz kadarıyla Devrimci Yol, tekrarı da inkarı da fiilen aşmış ve solda, geçmişin birikimi ile an ara-

Aslında Devrimci Yol'da ve Devrimci Hareket'te THKP-C'nin izlerini/devamını salt PASS gibi konularda değil, güne dair yeniden üretimlerde aramak gerekiyor. Ve zaten bugün solun en büyük eksiği bu alandadır. Ya 3040 yıl önce yapılmış tespitler aynen tekrar edilmekte ya da değişim adı altında üzerine basılan toprak bütünüyle değiştirilmektedir. Devrimci Hareket'in, devrimci değerlerin tasfiyesinden Kürt Sorunu'na, küreselleşmeden tarımdaki gelişmelere kadar hemen her konuyu arka planı ile beraber değerlendiren ve alternatif geliştiren tarzı Devrimci Yol'da ve dolayısıyla da THKP-C'de rastlanan siyaset yapma tarzıdır. Devrimci Hareket'te bugün aranması (ve görülmesi) gereken nitelik budur.

sında diyalektik ilişkilene kurmaya örnek teşkil etmiş bir harekettir. Ve yine bildiğimiz kadarıyla Devrimci Hareket, bu içeriğe dolayısıyla da THKP-C'nin siyaset tarzının Devrimci Yol'da nasıl yeniden üretilerek kalıcılaştırıldığına sıkça vurgu yapmıştır. Bu konuyla ilgili derginin geçmiş sayılarından anımsatmalar yapabilir misiniz?

YANIT: Bu konuda, 1997'de yaptığımız bir değerlendirmeden aktarabiliriz.

"Devrimci Yol, hiçbir zaman işin kolayına kaçmadı. Önünde çeşitli pratikler, ülke deneyleri ve hazır devrim modelleri dururken ve herkes kimliğini burada ararken; o, tüm bu örnekleri dikkate almış; ancak, asıl olarak kendi ülke gerçekliğine dayanması gerektiği bilinciyle hareket etmiştir. THKP-C'nin oluşturduğu sistematik çok önemli katkılar sağlarken, hayatı kavramaya dair bir yöntem de kazandırıyor. Yaşamın değişkenliğini kendi içerisinde kavrayan; tartışan ve tartışılan bir tarzı bu. Aynı zamanda temel ile tali olanı birbirinden ayırabilen ve kitabın içinden çıkıp, yaşamın içinde çözüm arayan bir tarzı...

Devrimci Yol, salt farklı eğilimler tarafından değil, saflarında yer alan kimi kesimlerce de yeterince kavranamamış bir siyasal harekettir. Bugün için, bir tarih, tepeden turnağa reddedilirken kalkan olarak 'geçmiş tekrar etmemek' gibi 'komik' bir gerekçe kullanılmaktadır.

Bir Devrimci Yolcunun en son düşeceği durum dogmatizmdir; bu anlamda, geçmiş tekrar etmez. Ancak, bu gerçeklik; kimseye, konjonktürel olanla yapısal olanı birbirleriyle karıştırma hakkını vermez. Geçmiş tekrar etmeme gerekçesinin ardına sığınanların, kendine hangi koordinatlar arasında yer bulduğuna dair fazlaca yazıp çizmeye gerek görmüyoruz. Her şey gözler önünde cereyan etmektedir.

Devrimci Yol'u oluşturan teorik ana eksenler konusunda, ya bir cehalet veya sindirilmemiş bir birikim içerisinde olanlar hızla bir şaşkınlık haline geçerken, 'ne olacak şimdi'nin ağırlığı altında ezilmiş ve değerlerini savunamaz duru-

ma düşmüştür.

(...)

Öncelikle belirtmeliyiz ki, en geniş kitle çalışması içinde en dar kadro çalışmasını temel alan Devrimci Yol sistematığında; sınıf fetişizmine varan abartılara ve temel-tali ilişkisindeki mekanik kavrayışa hiçbir zaman itibar edilmedi. Ancak, düne oranla değişimler elbette ki dikkate alınacaktır. Örneğin Kemalizmin 'dolaylı ihtiyatlar' içerisinde yer alması bugün için söz konusu değildir. Aynı zamanda, köylerde yaşanan nüfus azalması, çelişmeleri zayıflatırken; aynı çelişmeleri daha keskin biçimde kentin kollarına taşımıştır. Dünden farklı olarak 'kentin kırları temeldir' saptaması yaparken; çalışma tarzımız gereği, bir alanın fazlaca öne çıkarılmaması gerektiğinin de altını ısrarla çizmeliyiz.

Devrimini nasıl bir sınıfsal kombinasyon üzerinde başarıya ulaşacağını ve geçeceği muhtemel uğrakları, ana yönelimlerin ötesinde bugünden saptamak, ister istemez mekanik bir kavrayışa götürür. Sonal amacı başa koymak veya geçilecek olan aşamaları yok saymak; bugünün görevlerini ve sınıfsal duruşu saptarken, yaşamı eldeki kalıplara uydurmak gibi zorlama bir sonuca yöneltecektir.

(...)

Halk Savaşı stratejisi, Çin'den bu yana öz itibarıyla olmasa da çeşitli evrimler geçirerek taşınmıştır. Şehir-kır diyalektik bütünlüğü ile ifadesini bulan birleşik devrimci savaş için yukarıdaki tanımlamalar bir engel oluşturmuyor. Uzun ve zorlu bir silahlı savaş olarak kavranması gereken Halk Savaşı için, 'kırlardan şehirlere doğru' bir zorunlu /istikamet bugünün koşulları için şart değildir. Şehir ve kır gerilmasının karşılıklı beslenme içerisinde olduğu, birleşik bir mücadele hattı, Halk Savaşı'nın özüyle çelişme arz etmediği gibi bugünün ihtiyaçlarına da denk düşmektedir." (Devrimci hareket, S: 6, 1997)

Aslında Devrimci Yol'da ve Devrimci Hareket'te THKP-C'nin izlerini/devamını salt PASS gibi konularda değil, güne dair yeniden

üretimlerde aramak gerekiyor. Ve zaten bugün solun en büyük eksiği bu alandadır. Ya 30-40 yıl önce yapılmış tespitler aynen tekrar edilmekte ya da değişim adı altında üzerine basılan toprak bütünüyle değiştirilmektedir. Devrimci Hareket'in, devrimci değerlerin tasfiyesinden Kürt Sorunu'na, küreselleşmeden tarımdaki gelişmelere kadar hemen her konuyu arka planı ile beraber değerlendiren ve alternatif geliştiren tarzı Devrimci Yol'da ve dolayısıyla da THKP-C'de rastlanan siyaset yapma tarzıdır. Devrimci Hareket'te bugün aranması (ve görülmesi) gereken nitelik budur. Ama yine de sorunuza bağlı olarak, suni denge konusunda dergiden kısa bir aktarma daha yapabiliriz.

"Sunî dengenin kırılması çok karmaşık bir süreçtir. Bu sürecin herkesi, her sınıfı ve katmanı aynı zamanda ve aynı oranda etkilemesi düşünülemez. Benzer şekilde hangi faktörlerin, eylemlerin sunî dengenin kırılmasında çok etkili olduğu/olacağı da bugünden belirlenemez. Mesela bu doğrultuda, Susurluk olayı ölçü alınabilir; yaratıcı bir yaklaşımla yeni yöntemler geliştirilebilir. Örneğin, Susurluk'taki kamyonun yerine duyulacak bir silah sesi, en büyük propaganda olurdu. Sunî dengenin yarattığı etkilerin aşılması için halk savaşı süresince mücadele edilmesi zorunludur. (Tersi halde sunî denge kırıldığında karşı devrim saflarında savaşacak kimse kalmazdı.)

Eğer mesele, 'sunî denge kırıldığında tüm sorunlar çözülecek, kırılmadığında ise halk mutlak bir hareketsizlik içinde bulunacak' biçimindeki kaba kavrayışlar içinde yapay zorlamalara sokulmazsa, anlaşılma gücünü çekilmeyecektir. Sonuçta bu, bir yeni sömürge ülke gerçekliğidir ve durağan bir olgu değildir. Bilindiği gibi CHE GUEVARA, Askeri Yazılar'ında 'Bugün Latin Amerika'da, oligarşik diktayla halkın baskısı arasında bir kararsız denge durumu gözlenmektedir' der. (s: 163, abç.) Yani ne Mahir Çayan yoldaşımız ne de biz, bir şeyleri yoktan var etmedik. Varolan bir gerçekliğin adı konmaktadır. Devrimciler önlerini daha rahat görebilmek ve somuta

uygun düşecek politikalar üretebilmek için; yaşadıkları coğrafyaya ait sosyal, siyasal ve iktisadi verilerin taşıdığı 'kendine ait' nitelikleri tanımalı ve değerlendirmelerinde dikkate almalıdır. Aksi takdirde ezberin politikasını yapar duruma düşülecektir.

Devrimci Yol geleneğinden söz edip, bu türden kavramları (suni denge, öncü savaşı, halk savaşı, vb.) bugün ihtiyaç duyulan siyasal perspektife taşıyamayanlar ve dolayısıyla bir ideolojik-politik hat oluşturamayıp bocalama süreci geçirenler gerçekte, geleneğin dışında farklı ve 'orjinal şeyler' söyleme merakına kurban gitmektedir. Örgütsüzlüğün örgütlendiği zeminler, Devrimci Yolculuğun yaşatıldığı değil, tüketildiği zeminlerdir. Artık hayat, hiçbir olguyu salt kavramlarla yaşatma fırsatı vermiyor. Devrimciliğin toplum içinde bir çeşit kimlik edinme anlamında ucuz hesaplara alet edildiği dönem artık kendini 'devrimcilik bedel ödemeyi göze almaktır' gerçekliğine bırakıyor. Öz örgütlenmeden bir öcü gibi kaçıp salt cephesel örgütlenmenin önbiçimleri ile (sendika, halkevi, vb.) ile yetinenler, kimi kavramlardan dergi sayfalarında söz etmenin Devrimci Yolculuk için yetmediğini ya öğrenecek; ya da hayat, bunun bedelini daha ağır biçimde ödeyecektir. İşte suni denge kavramı, bunlardan sadece biridir.” (Devrimci Hareket, S:1, Temmuz 2000)

SORU: Sorun biraz da Mahir Çayan'ın dünya devrim örneklerini adeta süzerek bir devrim stratejisi oluştururken başvurduğu yöntemin hala yeterince anlaşılammış olması ile ilişkilendirilebilir mi?

YANIT: Evet, Kızıldere'nin yıldönümlerinde hazırlanan değerlendirme dosyalarında da görüldüğü gibi THKP-C'yi dogmatik tarzda savunanların da, onu aştığını söyleyenlerin de Mahir'in yöntemini yeterince kavradığını söyleyemeyiz. Mahir'in Kesintisiz'lerine konu olan bütünlükte pek çok ülke deneyiminin ve üretiminin yansımaları vardı. Sovyetler'den Çin'e, Küba'dan Vietnam'a ve Kore'de gelişen savaşa kadar verilen tüm mücadeleleri ve yaşanan deneyimleri ele alıp, hangi koşulda

hangi araç ve yöntemlerle nasıl bir devrim stratejisine varıldığını belirleyip bunların özgün ve evrensel olanlarını tanımlayıp bu birikimi Türkiye laboratuvarında yeniden üreten Mahir Çayan, gerçekte Türkiye'nin Marksizmi'ni yazmıştır. Bugün Mahir Çayan'ı anlamak, bu yöntemini genelleştirerek hayata geçirmektir. Bu nedenle halk savaşından söz etmek veya partinin önder kadrolarının/savaşçıların sürdürüleceği bir öncü savaşı içerisinden mutlaka geçilmesi gerektiğini saptamak yeterli değildir. Devrimin ne kadar uzun olacağı, mücadelenin hangi evresinde kitleselleşmenin sağlanabileceği, hatta silahlı mücadelenin biçiminin ne olacağı, hangi hedefleri önüne koyacağı gibi pek çok soru, bugünün devrimcileri tarafından ihtiyaca uygun olarak yeniden yanıtlanmak durumundadır.

SORU: Yeni sömürgecilik ilişkisinin bugün aldığı biçime ve bu bağlam içinde devrimde sınıfların mevzilenmesine kısaca değinir misiniz? YANIT: Emperyalizmin küresel çaptaki saldırısı, özellikle sistemle bütünleşmemiş pazar alanlarını da hedefine alarak sömürüyü yeni/ek araçlarla derinleştirerek boyutlandırması, yeni sömürgeciliğin dışında bir olgu değildir. Ancak, global saldırının ihtiyaçlarına bağlı olarak yeni sömürgeciliğin belirli oranlarda bir evrim geçirdiği söylenebilir. Bilindiği gibi emperyalist tekeller, üçüncü bunalım dönemine ilişkin gelişmelerle birlikte, işbirliği yapmış olduğu yerel gruplarla bütünleşerek emperyalist işgali bir biçimde gizleyebilmişti. Ancak global saldırı, emperyalist tekellerin daha önce işbirliği yapmış olduğu kesimleri belirli oranlarda tasfiye ederek, onlara giden paylara da el koyarak kendi sömürülerini arttırdıkları bir sürece denk düşüyor. Emperyalist tekeller, artık sömürünün gizlenmesine de ihtiyaç duymadan, perakende ticaret dahil üretim sürecinin bütün evrelerinde yer alarak, yeni sömürge ülkelerin ekonomik yapılarını neredeyse bütünüyle ele geçirme noktasına geldi. Bu gelişme devrimde sınıfların mevzilenmesine etki eden sonuçları da beraberinde getirdi. Emperyalizmin yerel tekelleri

Bugün THKP-C'li olunacaksa, geçmişe ait her adım ve önerme, gündeme geldiği tarihsel koşullardan koparılmadan değerlendirilmeli ve bugünün koşulları da doğru okunarak, diyalektik ilişkilendirilmeden taşınma işlemi yapılmalıdır.

dahi tasfiyeye girişmiş olması, emperyalizme karşı olan kesimlerin çapını büyütmüş, orta burjuvazinin ve hatta tekellerin bir kısmını antiemperyalist tavra doğru zorlar hale gelmiştir.

Tabii bu gelişmeler, ekonomik açıdan zorlanma hali yaşayan tekelleri birdenbire devrim cephesinin bir bileşeni haline getirmiyor. Ancak devrim yapmayı önüne bir amaç olarak koymuş her yapı, halk savaşına stratejisine bağlı olarak, kapitalizmin bugünkü gelişimine denk düşen bu türden özgün gelişmeleri mutlaka irdelemek durumundadır. Eğer halk savaşından soyut bir kavram olarak söz edilmiyor ve partili süreçte olunmasa dahi, bugüne denk düşen öngörü ve görevlere etki yapan bir devrim stratejisi olarak kavranıyorsa, 35 yıl öncesine uzanan içeriğindeki değişim de değerlendirilmeli; mevcut toplumsal şekillenmede, devrimde sınıfların mevzilenmesi, tercihleri, devrimci mücadeleye karşı tavırları dahil, tepeden tırnağa köklü bir sınıfsal analiz yapılmalıdır.

Kapitalist üretimin neredeyse her alanın içine girdiği, prekaptalist ilişkilerin çok sınırlı olarak, daha çok da kültürel üst yapıda siyasal boyutu da taşıyan bir biçimde varlığını sürdürdüğü, ama ekonomik bir varlık olarak tümüyle tasfiye olduğu bir dönemde, bu durumun ittifaklar konusuna yansımaması ve değerlendirme konusu yapılmaması düşünülemez. İşte bugüne ilişkin bu incelemeler yapılmadan, sadece

kavram olarak halk savaşı stratejisini önermenin, PASS'ı savunmanın sınıflar mücadelesine kattığı özel bir değer/anlam yoktur. **Bugün THKP-C'li olunacaksa, geçmişe ait her adım ve önerme, gündeme geldiği tarihsel koşullardan koparılmadan değerlendirilmeli ve bugünün koşulları da doğru okunarak, diyalektik ilişkilene ıskalanmadan taşıma işlemi yapılmalıdır.**

SORU: Eğitim amacı da güttüğümüz bu çalışmada demokratik devrimin dünden bugüne uğradığı içerik değişiminden de kısaca söz edebilir miyiz?

YANIT: Demokratik devrim kavramına dün verilen içerikle bugün demokratik halk devrimi kavramının içeriği önemli oranda değişmiş durumdadır. Anımsanacak olursa ilkin demokratik devrim, **özünde bir köylü devrimi** olarak tanımlanıyordu. Bu anlamda Çin devrimi bir örnektir ve halk savaşıyla beraber Marksizm'e katkı sağlamış önemli bir pratiktir. Demokratik devrimin Çin'de almış olduğu biçimle daha sonra Küba, Vietnam, vb pratiklerde almış olduğu biçim, önemli farklılıklar gösteriyordu. Mahir'in bu pratikleri de süzerek geliştirdiği bütünlüklü tanımda da 35 yıl sonra bugün, koşullara bire bir uymayan noktaların olması normaldir. Hatta bu noktaları bulup çıkarmak ve güne uygun tanımı geliştirmek de bugün THKP-C'li olmanın gereklerinden biridir.

Üzerinde durulması gereken en önemli noktalardan biri köylülükteki değişim olmalıdır. Emperyalist tekelerin yukarıdan aşağıya doğrudan müdahalesiyle tarım kesiminde önce küçük üretim yapan köylünün yaşama olanağı ortadan kaldırılmış, köyler boşaltılmış (topraksızlaştırma) sonra da yasaların desteğiyle ve çeşitli yöntem ve hileler eşliğinde tekellere egemenlik sağlayan sürece sokulmuştur. Artık bu kesimde prekapitalist ilişkilerden bahsetmek hemen hemen mümkün değildir. Demokratik devrimin bir köylü devrimi olması özelliği de tümüyle ortadan kalkmıştır. Ama hala sürecin bir demokratik devrim olması, yani bir sosya-

list devrimin gündemde olmaması olgusu, ülkedeki siyasi iktidarın niteliğiyle ilintili bir sorundur. Çünkü şu anda demokrasi sorunu sadece sosyalist devrimi hedefleyecek olan işçi sınıfının sorunu değildir. Hiçbir demokratik yapının olmadığı, emperyalizmin globalleşme süreci ile birlikte bölgesel, yerel siyasi iktidarların manevra alanlarının iyice daraldığı, ülke ekonomilerinin bütünüyle emperyalist tekellerin denetimine girdiği bir dönemde artık orta burjuvazinin ve hatta bazı tekel gruplarının kendi taleplerini dillendirebilmesi tümüyle ortadan kalkmıştır. Bu nedenle, bu kesimlerin de temel taleplerinden birisi demokrasidir. İşte demokrasi talebinin bu kadar genişlemiş olduğu bir dönemde devrimcilerin kendilerini iyice daraltacakları bir sosyalist devrime hapsedmeleri çok büyük bir yanılğı olur. Ve salt bu nedenle de olsa, kapitalizmin gelişim düzeyine, toplumdaki işçi sınıfının nicelik ve nitelik olarak sayısına bakılmaksızın savunulması gereken devrimin niteliği mutlaka **demokratik** olmalıdır. **SORU:** Daha önce bir yazınızda, demokratik devrimini yapmış kimi ülkelerde dahi koşulların tekrar bir devrimi ihtiyaç haline getirebileceğini söylemişsiniz. Konu demokratik devrime gelmişken, bu saptamanızı biraz daha açar mısınız?

YANIT: Geçmişte genel kabul gören bir doğru vardı. Buna göre burjuva demokratik devrimini yapmış ülkelerde işçi sınıfının nicel ve nitel olarak gelişmişliği ve sahip olunan hakların bedel ödenerek alınmış olması, diğer bir ifadeyle mücadele geleneğinin olması sebebiyle, söz konusu olan hakların genelde burjuva demokrasininin gaspı mümkün değildi. Bunda, hak gaspı halinde işçi sınıfının karşısında bir tehdit olarak duran sosyalist seçeneğin varlığı da önemli bir etkendi. Hatta bu nedenle, gelişmiş kapitalist ülkelerde "sosyal devlet" denen, gerçekte devletin sosyal uygulamaları öne çıkarması olarak adlandırılabilir süreç yaşandı. İşte artık geri dönüşün mümkün olmadığı varsayılan bu ülkelerde, mevcut sosyalizm örneklerinin büyük oranda dağılması ve kapitalizm karşısında somut bir

tehdit gibi duran varlığının dönemsel de olsa ortadan kalkması sonrasında, küresel boyuttaki saldırıyla eşgüdüm halinde emperyalist tekel ortaya çıkan konjonktürel durumu adeta bir rövanş alma fırsatı olarak değerlendirdi. Ve yıllardır hiçbir iktidarın dokunmaya cüret etmediği haklar tek tek hedefe konmaya, mevziler adım adım aşındırılmaya başladı. Örneğin işçi sınıfının kazanımını 1 Mayıs'la ilişkilendirip bayram olarak kutladığı 8 saatlik işgünü hakkı, AB uygulamalarıyla da beraber kolaylıkla aşılmaya başladı ve hatta pek çok ülkede bu süre çeşitli yöntemlerle 15 saate kadar çıkarılır oldu. Yaşama standartlarının her geçen gün gerileştiği, sendikaların işyerlerinde örgütlenmesinin hatta toplu sözleşme hakkının bile elinden alındığı koşullarda artık dünyadaki en gelişmiş ülkedeki işçi ücretleri ile kapitalizmin en az geliştiği ülkedeki işçi ücretleri arasında giderek (bir denkleme değilse de) bir yakınlaşma gözlenir oldu.

İşte konjonktürel avantajları kullanan ve kazanılmış hemen her hakkı hedefine koyan bu saldırı, burjuva demokratik devrimini yıllar önce yapmış olan ülkelerde bile var olan hakları korumak için, ya da kaybedilmiş hakları yeniden kazanmak için devrimci bir mücadeleyi ve hatta gerilemenin oranına bağlı olarak bir devrimi ihtiyaç haline getirebilir. Bu mücadelenin hangi biçimleri alacağını bugünden kestirmek mümkün değildir. Ama şu anda örneğin Almanya'da işçi sınıfının önemli bir kesimi hak gaspıyla karşı karşıyadır. Mesela **Siemens** çalışanları, çalışma hakkını elde edebilmek için uzun süredir grevdeler. İşveren, fabrikayı söküp Polonya'ya götürme tehdidiyle çalışanlara, ya tümünün ya da 1200 işçinin işten çıkarılması ikilemini dayatıyor. Bu durum tabii ki kapitalizmin baharını tarif etmiyor ve hatta daha önce de saptadığımız gibi küreselleşme gemisi su almaya başladı. Ama konu bağlamında söylersek, hak gaspı ve gerileşme yönünde ilerleyen süreç, dünya ölçeğinde demokrasi talebini sanılandan çok daha büyük çapta kitlelerin talebi haline getirmeye adaydır.

HER DEVRİMCİ HAREKET, BÖLGE ÇALIŞMASINI ÖNÜNE "OLMAZSA OLMAZ" KOŞUL OLARAK KOYMALIDIR

Devrimcilerin hangi durumda hangi mücadele biçimine başvuracağı veya hangi kesime hangi araçlarla gideceği önceden bir reçete ile tanımlanamaz. Bu nedenle devrimcilerin gittikleri çalışma alanında halkla hangi bağları nasıl geliştirecekleri, çeşitli araştırmalar ve önbilgiler neticesinde açığa çıkar. Ama genel anlamda söylemek gerekirse; çalışma tarzı, devrim anlayışı ve örgütlenme tarzı ile doğrudan ilintilidir. Bir devrimci hareketin nasıl bir çalışma tarzı uygulayacağını belirleyen, ülkenin somut koşullarıdır. Ülkedeki mevcut ekonomik ve siyasi yapı, egemen sınıfların egemenliklerini sürdürmedeki tercihleri, ülkedeki devrimin niteliği ve aşaması, mücadelenin gelişim düzeyi, devrimci hareketin örgütlenme düzeyi gibi etmenler, çalışma tarzını etkiler.

Daha önceki çalışmalarımızda da belirttiğimiz gibi devrimciler için çalışma alanı **halkın olduğu her yerdir**. Tabii ki öncelikler vardır/olacaktır. Ne var ki mesele "*işçi sınıfına gitmek sorunu çözmek için yeterlidir*" kolaycılığına sığdırılmayacak bir ustalık gerektiriyor. Lenin'in de belirttiği gibi devrimciler, işçi sınıfına bilgi götürmek için de olsa, "*nüfusun bütün sınıfları arasına gitmek zorundadırlar*". Bu bağlamda akla, **en geniş kitle çalışması içinde en dar kadro çalışması** gelmelidir. İşte bunun alanlarından biri de **mahalli bölgelerdir**.

İnsanlar, zamanının bir kısmını işyerinde, okulda, vb. yerlerde geçirirken, önemli bir kısmını da oturdukları bölgelerde geçirir. Öyleyse devrimci mücadelenin örgütlenmesi, işyerlerinden veya okullardan ibaret olmamalı, **insanın zamanının büyük bir kısmının geçtiği mahalli bölgelerde de yürütülmelidir**.

Mahalli bölgelerde çalışmaların sürdürülmesi çeşitli nedenlerle önemlidir. Eğer insanların sadece birkaç saatinin değil bütün zamanının geçtiği bir bölgede örgütlenme

yapılıyorsa, orada egemen sınıfların kullandığı bir başka aracı etkisiz hale getirme şansı doğar. Görsel ya da yazılı medya ile toplumun yukardan aşağı şekillendirilmek istendiği koşullarda devrimciler, hayatın her alanında farklı düşüncelerini söyleyebilmeli, alternatif geliştirebilmelidir. Egemen sınıfların muazzam bir araç zenginliği eşliğinde yürüttüğü manipülasyon çalışmalarının önüne geçmek, kafaları da fethetmeyi amaçlayan yayılma ve egemenlik çabalarını boşa çıkarmak her devrimcinin görevidir. İşte bu görev, her an bir ideolojik çatışma halinde olmayı ve yukarıdan empoze edilmek istenen her fikri olguyu deşifre ederek karşıtını üretebilmeyi gerektiriyor. Bu da insanlardan, onların yaşam mekânlarından uzak durarak başarılmaz. Halkın bir gün toplanma ziline karşılık vererek alanlara koşacak olması fikri/beklentisi de doğru değildir. Bugün adım adım da olsa, doğru hedefler etrafında alanlara taşınmayan kitleler, mücadeleden uzak duran insanlar giderek mücadele ve itiraz refleksini yitirir ve istemese de sistemin devamını sağlayan dinamiklerin bir parçası haline gelir. Çünkü devrimciler hangi nedenle olursa olsun beklerken, halkla arasındaki mesafeyi kapatma çabalarını ertelemişken, egemen sınıflar hiç boş durmamakta ve insanların psikolojisini, doğal eğilimlerini biçimlendiren (gerçekte çarpıklaştıran) bir çabayı, yukarıdan aşağıya sistemli biçimde yürütmektedir.

Bugün konjonktürel dezavantajların da etkisiyle kimi yapılar, egemenlerin elindeki televizyon, gazete, radyo, vb araçların etkisini abartmakta ve ancak bunların dengi araçlara sahip olunması halinde karşılık verilebileceği, alternatif üretilbileceği, düşüncesiyle, mücadeleyi adeta bir bilinmeze erteleme yolunu seçmektedir. Gerçekte ise egemen sınıfların bu türden araçlara sahip olması yeni bir durum değildir.

Ve sınıflar mücadelesi tarihi boyunca pek çok yerde ve biçimde bu araçların devrimci mücadele karşısında yenilgiye uğratıldığı, boşa çıkarıldığı görülmüştür. Eğer teknik imkan, araç açısından bir güç kıyaslaması yapılacak olursa, egemen sınıfların her zaman için bu türden araçlara devrimcilerden daha fazla sahip oldukları görülür. Ama bu, doğru sonuç veren bir kıyaslama değildir. Diğer bir ifadeyle, devrimciler, gücünü haklılığından alır ve araç seçimini buna göre yapar. Halka 24 saat propaganda ve yönlendirme yapan televizyonun alternatifi, gerektiğinde halkın yanında 24 saat olabilmektir. İnsanlar neredeyse orada olunmalı, mücadele ve örgütlenme çalışması orada yürütülmelidir. **Devrimcilerin televizyon, radyo, vb araçları olsa dahi, bunlar, halkla bire bir ilişki kurmanın, halkın yanında olmanın alternatifi olarak görülmemeli; her devrimci hareket bölge çalışmasını, önüne olmazsa olmaz koşul olarak koymalıdır**.

Alanlarda olmayan, mahalli bölgelerde, insanların yoğunlukla yaşadığı bölgelerde örgütlenme çalışması yapmayan hiçbir siyasi hareketin uzun vadede ayakta kalma koşulu yoktur. Ne kadar güçlü bir geçmiş ve dünden devraldığı bir halk sempatisi olursa olsun, alanlara çıkıp o sempatiyi örgütleyecek, geliştirecek araçlara sahip değilse, var olanı dahi uzun süre koruma şansı olmaz.

Devrimciler için bugün kaçınılmaz olarak gördüğümüz bölge çalışmasının başarısı, ona yüklenen anlamla ve yürütülüş biçimiyle doğrudan ilintilidir. **Birincisi**, bölge çalışmasında devrimciler, **burjuva ideolojisinin karşıtı bir ideolojinin güncel politikaya yansıtış biçimini insanlara alternatif olarak sunabilmelidir**. Burjuvazinin her türlü dayatmasının, önerme ve uygulamalarının alternatifi üretilmeli; gazetede okunan bir haberin, bir duyunun, bir kahvehane sohbetinin be-

ynetimi çelmeleyen etkisinin önüne adım adım geçilirken, giderek kişinin kendi yolunu bulması, görmesi sağlanmalıdır.

İkincisi, burjuvazi, genelde kapitalist üretim biçiminden de kaynaklanan nedenlerle insanı makine ile özdeşleştirerek yalnızlaştırmayı, birey olarak sadece kendi sınırlı tercihleri içersinde bir kısır döngüye sokmayı, toplumdan ve hatta aileden kopararak atomize etmeyi amaçlar. Dikkat edilirse bugün bir asgari ücretin hesaplanması bile bireye göre ele alınıyor ve aile olgusu dahi yok sayılıyor. İşte sistemin yukarıdan aşağı bombardıman ile insanları yalnızlaştırdığı; ekonomik ve kültürel bir kuşatma altına alıp direnme potansiyelini ve umudunu zayıf düşürdüğü bu koşullarda, insanlara yalnız olmadıklarını hissettirmek; birbirine benzer sorunlarla yaşayan insanların ortak tavır alışında mücadelenin daha yüksek başarı şansının olduğunu kavratmak; yalnızlık duygusunu da atomize olma eğilimini de ortadan kaldıracak; böylece hem bireyselleşmenin önüne geçilmiş hem de güçlü ve örgütlü bir duruş için zemin hazırlanmış olacaktır.

Üçüncüsü, mahalli bölgeler, insanların vakitlerinin büyük bir kısmını geçirdikleri, pek çok sorunla yüz yüze kaldıkları yerler olduğu için de en önemli örgütlenme alanlarından biridir. Özellikle varoşlar, yeni sömürge ülke olmanın sorunlarını birim düzeyinde yansıtan bir kesit sayılırlar. Ve orada çocuklardan ev kadınlarına, yarı-işsizlerden işsizlere kadar uzanan büyük bir potansiyel vardır. Özellikle **işsizler**, önümüzdeki süreçte en önemli toplumsal dinamiklerden biri olmaya adaydır. Üstelik bunlar okul, fabrika, vb yerlerde olmayan ve mutlaka yaşam alanlarında ulaşmak durumunda olduğumuz bir kesimdir. Bölgelerde örgütlenme yaparken hangi yöntemlere başvurulacağı ve gerekmesi halinde, **siyasal kazanım** öncesi ne türden ara örgütsel evrelerden geçilmesi gerektiği, çalışma yürüten yapının çalışma tarzıyla olduğu kadar, birimdeki öznelerin yaratıcılığı ile de ilintilidir.

Dördüncüsü, devrimciler çalışma yaptıkları her alanda muhatap kitlenin sorunlarını dikkate alıp,

diyalog için bir vesile sayar ve elinden geliyorsa çözümünde yardımcı olur. Tabii işin bu boyutu genellikle tanımayı ve ilişki geliştirmeyi kolaylaştırır. Yoksa devrimci çalışmanın özü bu değildir. Okuldan demokratik kitle örgütüne kadar hemen her çalışma alanı örgütlü zemine yeni kazanımları amaçlasa da bu kazanımın bilinçlenerek olması önemli bir kısıttır. Özellikle mahalli bölgeler, devrimcilerin **alternatif yaşam** için somut göstergeler oluşturmasına uygun alanlardır. İçinden geçilmekte olan tarihsel kesitte sorunun bu boyutu özellikle önemlidir. Çünkü, yaşanan yanlış deneyimler ve yapılan yönlendirmeler sonucu halkın devrimcilere ve sosyalizme dair kanaatlerinde bir bozulma/aşınma oluşmuş ve bu bozulma, aradaki mesafeyi büyütülmüştür. Bu bağlamda, **sahip olunan içsel güzelliği dışavurmak**, bire bir ilişkiye geçilen mahalli bölgelerde devrimcilerin önünü açacak ve çalışmalarındaki başarı oranını büyütecektir.

Bugün mahalli bölgeler dahil, çeşitli çalışma alanlarında gündeme gelen sorunlara çözüm üretmekte rol alabilen ve her alanın kazanımlarını bir toplam oluşturacak şekilde yönlendirebilen **siyasal bir iradenin** eksikliği, kendini hiç olmadık denli hissettirmekte; bu eksiklik egemen çevreleri cesaretlendirirken, emekçilerin içinde bulunduğu örgütsüzlüğün ve alternatifsizliğin aşılmasını geciktirmektedir. Demokratik kitle örgütlerinin etkinlikleriyle de aşılamayacak olan bu eksiklik, bağımsız siyasal çalışmanın önemini, bunun gereği olan örgütlenmelerin kaçınılmazlığını bir kez daha öne çıkarmakta ve hemen her çalışmanın beslemek zorunda olduğu **temel siyasi görevin** ne olması gerektiğini öğretmektedir.

Geçmişten bugüne uzanan birikimin de öngördüğü gibi, devrimci bir partinin (yolgösterici nitelikte yeterli bir örgütlülüğün) olmadığı koşullarda tüm çabalar böyle bir örgütlülüğün oluşmasına hizmet etmek durumundadır. Bugün solda adı konmuş tüm yapılara rağmen fiilen böyle bir eksiklik yaşanmakta ve sonuçta yeterli donanıma sahip devrimci bir parti (örgüt) olmadığı için, devrimci parti veya yapılar ya görev-

lerini demokratik kitle örgütlerine havale etmekte ya da fiilen böyle bir işlerlik doğmakta ve sonuçta; hem demokratik kitle örgütleri yanlış işletilmiş hem de devrimci bir yapının oluşumu için gerekli olan mücadele verilememiş olmaktadır. Bu objektif durumun tetiklediği sorunlardan biri de, halkla devrimciler arasında oluşan mesafeyi kapatmak ve kitlelerin sempatisini kazanmak için, kestirme yollar ve kolaycı yöntemler arama eğilimidir. Son zamanlarda bir devrimci yapının "**yozlaşmaya karşı mücadele**" adıyla yürüttüğü kampanya, böyle bir yöntem sorununu çeşitli açılardan dışa vurmaktadır.

BÖLGE ÇALIŞMASININ AMACI ORADAKİ İNSANLARI MÜCADELE ÖRGÜTLERİNİ YARATMAYA VE KENDİ TALEPLERİ İÇİN MÜCADELE ETMEYE TEŞVİK ETMEKTİR

Mücadelenin kazanım açısından gerilediği, örgütsel yapıların çeşitli açılardan zayıf düştüğü dönemlerin en belirgin özelliği, devrimci çalışmanın önüne amaç olarak konamayacak kimi hedefleri amaç haline getirmek ve dolayısıyla amaç-amaç ilişkisini yanlış kurmaktır. Devrimciler kapitalizmi "**insanlık öncesi son toplum biçimi**" olarak tanımlar ve tüm kötülüklerin, anti-insan tüm dışavurumların kaynağı olarak görür. Bu nedenle de hedefine kapitalizmin yansımalarını değil bizzat kendisini koyar. Yani uyuşturucunun, kumarın, yalanın, fuhuşun, genel anlamda yozlaşmanın, sömürü ve baskının, mafyalaşma ve düşkünleşmenin sebebi kapitalizmdir. Devrimciler, bu sorunların değil kaynağının peşine düşer. Yanlış bir mücadele algılaması sebebiyle, kimi filmlerde de rastladığımız gibi bazı kişi veya yapılar "**kötülerle mücadeleyi**" önüne amaç olarak koymakta ve deyim yerindeyse, enerji ve imkanlarını, bataklığı kurutmaya değil, tek tek sineklerle mücadeleye harcayabilmektedir.

Devrimciler geçmişte de çalışma yaptıkları bölgelerde karaborsa, kumar, uyuşturucu, vb. olgularla mücadele etmiş, faşistlerle çatışmaya girmiş; ama bunu, mücadelenin önündeki engelleri kaldırma bağla-

Devrimcilerin, kitlelere ulaşmak için hazır ve her koşula uygun reçeteleri yok ise de, kitlelere güvenmek gerektiği bilinmeli ve maddi zeminin (açlık, yoksulluk, baskı, v.s.) oluşturduğu potansiyelin varlığı dikkate alınarak hareket edilmelidir.

mında yapmıştır. Bugün de bir bölge çalışmasında mücadelenin önündeki engelleri temizlemek bir görevdir. Ancak salt birileriyle çatışmak için (buna egemen sınıflar da dahil) bölge çalışması yapılmaz. Benzer bir durum, “yozlaşmayla mücadele” için de geçerlidir. Bir bölgeye, “ben yozlaşmayla mücadele etmeye geldim” diyerek girilmez. Veya bu, mücadelenin amacı haline getirilemez. Kaldı ki yozlaşma, doğrudan niyetle ilintili olan veya salt irade eksikliğinden kaynaklanan bir durum da değildir.

Yozlaşma, emperyalist sömürü aracılığıyla yerel kültürlerin yok edildiği ve bütünlüklü biçimde burjuva kültürünün dahi oluşturulmadığı koşullarda ortaya çıkan bir kültürlük toplumdur. Yani hiçbir yerleşik kültürde bizim tanımladığımız tarzda yozlaşma yaşanmaz. Eğer bir yozlaşma varsa bu, değerlerin yozlaşmasıdır. Ortak kültürel değerlerin toplumda oluşmamasıdır. Ortak kültürel değer yoksa yozlaşma vardır ve bu gerçekte sistemin bir uzantısıdır; hatta sistemin bir biçimde bilinçli tercihidir.

Mevcut sistem, toplumun bütününe benimseyebileceği, öne çıkarabileceği ortak değerlerin yerleşmesini sağlayan bir nitelikte değildir. Çünkü böyle bir ortaklık, toplumu ortak tavır alışı yöneltir. Bu da emperyalizm ve egemen sınıflar için önemli bir handikaptır. Öyleyse çürüme/yozaşma yukarıdan aşağı bilinçli bir şekilde tercih edilen, öne açık tutularak teşvik edilen bir politikadır. Özellikle yazılı ve görsel

medya bu konuda önemli bir işlev yüklenmiştir. Kimi acılı örnekleri üçüncü sayfa haberi olarak yansıtmak, basını aklamamakta aksine o haberlerin verilmiş biçimi bile yer yer teşvik edici olmaktadır. İşte bu çürüme, yukarıdan aşağıya örgütlenen bir süreçtir. Bunun verili koşullarını değiştirmeden, emperyalizmle girilen ilişkilerin niteliği, kültürel üst yapıda egemen sınıfların tavır alışları olduğu gibi dururken, bunun yaşamın çeşitli kesitlerinde yansıyan dışavurumlarına yönelmek, mücadele hedefi olarak bunları seçmek doğru değildir.

Bu arada **mücadelenin önündeki engelleri kaldırmak** için de olsa, devrimciler cezalandırmalara başvururken belirli bir etik ölçü içinde hareket etmek zorundadır. Örneğin, aşağıda bir bölümünü aktardığımız haber, bu konuda özenli olunmadığını gösteriyor.

“İstanbul Gazi semtinde, 13 Eylül akşamı, Cepheliler, kendi karısını satan ve evinde fuhuş yaptıran bir pezevenge ve karısını evlerinden alıp döverek cezalandırırken, fuhuş evini de dağıttılar. Gazi Mezarlık bölgesinde bulunan fuhuş evi dağıtılırken, ibret olması için karısını satan pezevenk ve karısı cezalandırıldıktan sonra caddeye atıldılar. Kadının saçları da kesildi. Caddede yapılan konuşmalarda Gazi’de fuhuş istenmediği ve buna izin verilmeyeceği belirtildi.”

Devrimciler, kafalarında nedenli güzel/alternatif toplum modelleri olursa olsun, bugün yerleşik bir toplumda yaşadığını unutmamak ve belirli hassasiyetleri dikkate almak zorundadır. Daha da önemlisi devrimciler, seçtikleri ceza yöntemleriyle de sınıf düşmanlarından ayrılmak durumundadır. **Bir kadının saçını kesip dövdükten sonra sokağa atmamak** onur kırıcıdır. Devrimciler, birilerine ceza verecekse, hedefledikleri toplum biçimine ve sahip oldukları değerlere yakışacak türden bir biçim bulmak zorundadır. Diğer bir ifadeyle devrimciler, her gelişmeden olumlu bir sonuca varmayı amaçlamalı, cezalandırma dahi olumluluk çağrıştıracak bir biçimde verilebilmelidir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, yozlaşmış bireyler, kapitalizm

bataklığının ürettiği bir çeşit sinek sayılır. Bu nedenle onlardan çok bataklıkla uğraşmak devrimcilere daha çok yakışır ve daha kalıcı sonuçlar almayı sağlar. Devletin ideolojik aygıtları aracılığıyla, çok kapsamlı ve sistematik biçimde geliştirdiği yozlaşma, ancak halkın içinde alternatif yaşam biçimi geliştirilerek önlenilebilir. Halk, bilinçlendiği oranda yozlaşmanın her biçimine karşı direnci büyütür ve **yozlaşma tohumlarının filiz vermeyeceği bir toprak** haline gelir. Bunun dışında yozlaşmayı, fuhuşa, fuhuşu da bu işi tekil düzeyde sürdüren birkaç zavallıya indirgemek sonra da o zavallıları sistemin yöntemlerini çağrıştıracak şekilde cezalandırmak devrimci çalışma tarzının gerekleri olamaz/olmamalıdır.

Halkla ilişki kurmanın, daha kolay ve doğrudan sempati toplamanın da yolu bu değildir. Devrimcilerin kendilerini sevdirmesi, halkla kopmaz bağlar oluşturması çalışmanın sonucu ortaya çıkan kazanımlardır. Bu kazanımlara giden yol uzun ve zordur. Öncelikle halkla barışık olunmalı ve değişimi amaçlayan çalışmanın özünü, “ceza”dan çok bilinçlendirme oluşturmalıdır.

Halka nasıl gidileceği, insanların nasıl kazanılacağı veya bir bölge çalışmasının nasıl yapılacağı konusunda evrensel bir tarz, tüm ülke ve koşullara uygun bir şablon yoktur. İnsanların tek sıkıntıları açlık değildir ve kimi sorunları sistemle ilişkilendirmek sanıldığı denli kolay değildir. Bu alana dair sorular her ülke devrimcisinin karşısına çeşitli konjonktürlerde çeşitli biçimlerde çıkar.

Aslında bölge çalışmalarında başvurulabilecek taktikler konusunda genelde dünya özelde ülkemiz devrimci pratiği zengin bir deneyim sunmuştur. Önemli olan bu deneyimleri uygun bir süzgeçten geçirerek doğru yer ve zamanda değerlendirebilmektir.

HALKIN HAREKET ALANLARINI DARALTAN VE SOLUK ALMA KANALLARINI TIKAYAN BASKI VE UYGULAMALAR HALKA GİTMEMENİN GEREKÇESİ OLMAMALIDIR

Bugün konjonktürel dezavantajların yanında yasaların, cezai

yaptırımların ve hapishane koşullarının **büyütülmüş bir tehdit** halinde halkın karşısına çıkarılması, devrimcilerin işini zorlaştırıyor olsa da bu, kitleler içinde çalışmamanın veya kalıcılığın başarısızlığın gereği haline getirilmemelidir. Ülkemizde halkın da devrimcilerin de zor koşullardan geçtiği doğrudur. Ne var ki bu salt Türkiye'ye ve içinden geçtiğimiz döneme özgü bir durum değildir. Egemenlerin her dönem ve her coğrafyada birbirinden öğrendiği, birbirine tecrübe aktardığı bilinir. Bu nedenle de baskı ve zor uygulamaları da benzerdir. Bu benzerlikten egemenler nasıl öğreniyorsa, devrimciler de direnç örneklerinden öğrenmeli ve kendi koşullarının **mücadele dilini** geliştirebilmelidir.

Koşullar ne denli zor olursa olsun, halka ulaşmanın ve güven ilişkisini adım adım örmenin olanakları yaratılabilir. Hiçbir koşulda, halkla devrimciler arasındaki iletişim "sıfır" noktasına çekilemez. Bu konuda dünya devrimci pratiği bağrında öğretici pek çok deneyim taşır. Örneğin, **Vietnam pratiği bu konuda oldukça öğreticidir.**

1954 sonrasında, özellikle 1954-59 döneminde, Diem polisi, Fransızlara karşı girişilen direnişe katılan hemen herkesi dosyalamış ve etkisizleştirme yoluna girmiştir. Hele ki 1956'da Diem, referandum yaparak ülkenin başına geçince şiddet daha da arttı. Mayıs 1959'da çıkarılan 10/59 kanununa göre, "devlete karşı suç işlemeye" niyetli olanlar bile ölüm veya müebbet hapis cezasına çarptırılacaktı. Direnişçilerle en ufak bir ilişkide, bir sempati belirtisinde bile 10/59 kanunu uygulanıyordu. Bu durum, halka zarar gelebileceği kaygısıyla da ilişki kurmayı güçleştirdi.

Dağa ilk çekilenler, uzun bir süre sadece "hayatta kalabilme" çabası verdiler. Stratejik köylerin dışına çıkıp kendilerine yiyecek getirecek olan köylü, ölümü göze almış demektir. Buna rağmen yardım ediliyordu.

Stratejik köylerde herkes, bir yabancı gördüğünde saldırmak ve onu bağlamak için sopa, ip ve fener taşımak zorundaydı. Çan çalarak veya tahtaları birbirine vurup "Vietkong" diye bağrmalı ve herkes elle-

Görsel ya da yazılı medya ile toplumun yukardan aşağı şekillendirilmek istendiği koşullarda devrimciler, hayatın her alanında farklı düşüncelerini söyleyebilmeli, alternatif geliştirebilmelidir. Egemen sınıfların muazzam bir araç zenginliği eşliğinde yürüttüğü manipülasyon çalışmalarının önüne geçmek, kafaları da fethetmeyi amaçlayan yayılma ve egemenlik çabalarını boşa çıkarmak her devrimcinin görevidir. İşte bu görev, her an bir ideolojik çatışma halinde olmayı ve yukarıdan empoze edilmek istenen her fikri olguyu deşifre ederek karşıtını üretebilmeyi gerektiriyor. Bu da insanlardan, onların yaşam mekânlarından uzak durarak başarılabilir. Halkın bir gün toplanma ziline karşılık vererek alanlara koşacak olması fikri/beklentisi de doğru değildir. Bugün adım adım da olsa, doğru hedefler etrafında alanlara taşınmayan kitleler, mücadeleden uzak duran insanlar giderek mücadele ve itiraz refleksini yitirir ve istemese de sistemin devamını sağlayan dinamiklerin bir parçası haline gelir. Çünkü devrimciler hangi nedenle olursa olsun beklerken, halkla arasındaki mesafeyi kapatma çabalarını ertelemişken, egemen sınıflar hiç boş durmamakta ve insanların psikolojisini, doğal eğilimlerini biçimlendiren (gerçekte çarpıklaştıran) bir çabayı, yukarıdan aşağıya sistemli biçimde yürütmektedir.

rindeki meşale ile "Vietkong"u yakalamak için harekete geçmeliydi. Direnişçiler, kendilerinden birinin görülmesi halinde halkın bu kuralı nasıl uyguladığını, şu şekilde anlatırlar:

"İçimizden birisi görüldüğünde, genellikle yaparlardı bunu. Ancak, değişmez bir şekilde birbirlerinin üzerine düşer, beşi-on'u birden bağrırmaya başlardı. 'Bu yöne gitti...Hayır şu yana...!' gerçek hariç her yana koşuyorlardı. Ancak, 1957'den 1959'a dek geçen yıllar Diem'in polis ağından kurtulan kadrolar için bile zor yıllardı. Yalnızca ayakta kalmayı becerebiliyor, devrim için pek bir şey yapamıyorduk. Yukarıdaki politik çizginin (Kuzey Vietnam'daki-çn) ne olduğunu bil-

mek çok güçlü ve ilişki kurmak için akıl almaz zorluklara katlandığımız gibi halka da açık seçik bir yol göstericilik yapamıyorduk." (Vietnam Kazanacak, sf32)

Yoğun baskı ve takip koşulları sadece halkı değil, devrimcileri de etkiler. Özellikle, halka ulaşma ve orada bir politik taban oluşturma işinin adeta olanaksızlaştığını düşününler olur. Hatta bu bazen, yanlış bir mücadele hattının izlenmesine sebep olur.

Devrimcilerin, kitlelere ulaşmak için hazır ve her koşula uygun reçeteleri yok ise de, kitlelere güvenmek gerektiği bilinmeli ve maddi zeminin (açlık, yoksulluk, baskı, v.s.) oluşturduğu potansiyelin varlığı dikate alınarak hareket edilmelidir.

Aksi takdirde, rejimin manevraları ve kitlelerde yansıyan kimi görüntüler, yanıltıcı etki yaratır.

"1959'un sonlarına doğru eski direniş liderleri bir araya gelip, silahlı mücadeleyi başlatmaya karar verdikleri zaman, görevimiz köylerde taban oluşturmaya çalışmaktı. Bunun, tüm baskı ve anti-Vietkong şartlandırmalarından sonra çok güç olacağını düşünmüştük. Fakat, gerçekte çok sıcak karşılandık. Halk bizi çoktan beri özlemişti. Katlandıkları eziyet muazzamdı. Ve biz geri gelene dek, hiçbir çıkış noktaları, hiçbir umut ışıkları yoktu. İlk önceleri, yavaş yavaş, şurada burada konuşabildiğimiz kişilere çizgimizi açıkladık. İki kişinin, hatta kardeşlerin bile bir araya gelip konuşması yasaklanmıştı. Bu koşullar altında, işimiz, uzun zaman ve sabır gerektiriyordu. Buna rağmen bir iki ilişki kurarak, geceleri hareket ediyor, birkaç slogan yazıp, elle yazılmış bildiriler dağıtarak her şeyden önce halkın varlığından haberdar olmasına çalışıyorduk." (age, sf33)

1961'de NLF'nin kurulmasından sonra silahlı eylemde bir artış gözlemlendi. Eylem sonrasında sembol olarak bırakılan bayraklar, açıklayıcı bildiriler, halkı da umutlandırdı. Nguyen Mau, bu durumu *"Ancak o zaman herkes anlamıştı ki, daha önceki çizgimiz olan barışçıl-politik mücadele ile hiçbir yere gidemeyecektik."* diye ifade eder. Aslında burada yapılmak istenen şey, halkla direnişçileri buluşturma yollarını çoğaltmaktır. Bunun için çeşitli araçlar kullanıldı. Düşman ordusuna katılmak istemeyen gençleri NLF'ye almak ve ailelerinin misillemeye uğramasını önlemek için, köylere bir çeşit "gösteri saldırısı" yapıp, gönüllü olanlar götürülürdü. Halktan gelen taleplere göre de muhbirler ya tehdit ediliyor ya da cezalandırılıyordu.

Halk, hareket serbestisi kazanmak için, kimi kurumların oluşturduğu avantajlardan yararlanıyordu. İki kişinin bile bir araya gelmesi suç sayıldığı için, farklı yöntemlerle bir araya geliş koşulları zorlandı. Örneğin, bunun için "cenaze derneği", "domuz kesme derneği" kuruldu ve bir araya gelişlere olağan görüntüler verildi. Tabii bunu bile önlemeye çalışan polislin gülünç duruma düşmesi

de bir avantajdı.

Dizginlerinden boşalmış bir terörle halkı sindirmeye çalışan bir diktatörlük karşısında, NLF'nin halkı gözetim tutumu, aradaki ilişkileri daha da sıcak kılıyordu. Anne ve babalar önce oğullarını NLF'ye teslim ediyor; sonra da otoritelere *"oğullarımız ormana ağaç kesmeye gidip bir daha geri dönmediler. Belki vietkong askerleri onları kaçırmıştır. Gidip oğullarımızı bulun, ya da belki siz onları hükümet ordusuna yazdırmışsınızdır. Her ne ise, onları geri istiyoruz."* (age, sf 34) diyerek hem kendilerine yönelecek saldırıyı bertaraf ediyor hem de bazen bu gerekçeyle, stratejik köylerin dışına çıkıp protesto yürüyüşü yapıyorlardı.

Tüm demagojik söylemlere rağmen, halkın bir "Vietkong askeri"ni bir "Diem askeri"nden ayırması güç olmuyordu. Kendiliğinden yaşanan gelişmeler bile, çoğu kez Vietkong'ların bıraktığı olumlu imajı güçlendirme işlevi görebiliyordu. Gerçekte yaşam, bir çeşit fiili "karakter çözümlemesi" yaptığı için, kimin dostça, kimin düşmanca bir duruş içerisinde olduğunu ele verecek yeterlilikte veri sunuyordu.

YENİ SÖMÜRGE ÜLKE DEVİRİMCİLERİNİN EN ÖNEMLİ GÖREVLERİNDEN BİRİ DE HALKIN SEMT ÖRGÜTLÜLÜĞÜNÜ GELİŞTİRMEKTİR

Bağımlı kapitalist ülkelerde, büyük kentlerin yoksul semtleri, bağrında topladığı nüfusun çelişmelerini de depolar. Ve başkaldırıya en müsait alanı oluşturur. Gecekondu biçiminde de varlık gösteren bu semtler, yeni sömürge ülke gerçekliğinin işaret ettiği çelişmeleri bağrında taşıyan bir kesit/numune gibidir. **Nikaragua** deneyimi hatırlanacak olursa, devrimde önemli bir rol oynayan kentteki ayaklanmaların dayandığı asli dinamik bu türden örgütlenmelerdir.

Hem yaşamsal zorunlulukları karşılayabilme hem de örgütlenbilme imkanları açısından yaşanan yoksunluklar ve karşılaşılan engeller, mücadele araç ve yöntemlerinde klasik biçimleri aşan bir zenginliği beraberinde getirmiştir. Aynı zamanda sorunların, semt sakinlerinin bü-

tününü kapsayan yol, su, elektrik, konut ve benzerini de içermesi katılımı en yüksek düzeyde tutarken; mücadele tarzlarında zenginliği ve katılımda demokrasinin çapını büyütüştür. Bu tür örgütlenmeler geliştirilebilir ve doğru bir organizasyon tarafından yönlendirilebilirse; çatışmaların şiddetlendiği dönemlerde, gerek sahip olacağı kitlesel katılım avantajları gerekse illegal kadroları izole edebilme özelliği ile tayin edici bir öneme sahip olacaktır.

Gecekondu bölgelerinde kadınların günlük yaşam içerisinde üstlendiği rol, ailenin yeniden üretiminden semtin şu veya bu sorununa kadar uzanır. Bu uğraş alanı kadınları doğal bir dayanışmaya ve sorunlara hakim bir seviyeye taşır. Hatta denilebilir ki, kadınlar, mevcut sorunların günlük yaşama aksediş biçimini ve şiddetini de daha iyi algılayabilme koşuluna sahiptir. Bu nedenle aslında, verdikleri her çaba bağrında direnme tohumları taşır. Bu gerçekliği dikkate alabilen bir devrimci hareketin, alışılmışın dışında imkanlarla buluşması pekala mümkün olacaktır. Sözüünü ettiğimiz bu ilişkileri ve içerdiği potansiyeli dikkate almayarak, gerçek çelişmelerin/çatışmaların üretim alanlarında yoğunlaşacağı biçimindeki fikri arkasına alarak tüm olanaklarını fabrikalara yöneltenler, neleri ıskalamakta olduklarını ancak pratiğin akışı içerisinde kavrayabilecektir. Ve ne yazık ki bunun envanterini çıkarmak, kavga öncesinde olası değildir.

KİTLELERİN BİLEŞİMİ HOMOJEN DEĞİLDİR

Yaşamın her alanında az gelişmişliğin izlerine rastlanan ve ege-men ideolojik araçların etkisinin yoğun biçimde hissedildiği ülkelerde kitlelerin büyük çoğunluğunun düşük bir bilinç seviyesine sahip olması ve toplumsal olaylar karşısında görece bir duyarsızlık durumu yaşaması doğaldır. Varolan duruma karşı bir **memnuniyetsizlik** söz konusu olsa da, kaderini zorlayarak risk hamleleri yerine kanaatkarlık tercih edilir. İşte bu genel görüntü, farklı toplumsal kesimlere göre değişmekte ve homojen olmayan bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Örgütlenme çalışmalarının

aldığı karşılık da bir hayli çeşitlidir. Örgütlü yaşama geçiş süreçleri genellikle yavaş işler ve niteliğin yanında nicelik de ciddi farklılıklar gösterir. Örneğin bir meslek odası ile sendikanın ve bir devrimci kitle örgütünün çatısı altında toplayacağı nicelik, farklılık gösterir. Aynı şekilde, eyleme katılım çağrısı da eylemin niteliğine göre değişim gösteren bir karşılık bulur.

Ülkeye göre değişen bu verileri hesaba katan devrimci hareketler, kitlelerin motivasyonunu da dikkate alır. Nelerin kimi hangi ölçülerde harekete geçirebildiği, devrimcilerin bilmesinde yarar olan bir durumdur. Çeşitli toplumsal kesimlerin rejimle çelişmelerini tanımlayan talepleri, motivasyon ögesi ile beraber dikkate alan bir devrimci organizasyon, kitle hareketlerini hızlandırma ve radikal bir nitelik kazandırma konusunda etkili olabilir.

Zaten devrimcilere verilen desteğin salt insan sayısı ile ölçülmesi doğru değildir. Ülkenin genel koşullarından lokal özelliklere kadar pek çok faktör niceliğin üzerinde etkili olur. Örneğin, "Somut işçi sınıfı örneğini ele alalım. Göreli, demokratik bir ortamda, grev ve iş bırakmaların sayısı, bunların legal ya da illegal oluşları, bu grevlerin sonucunda yaşanan çatışma türleri, elde edilen başarılar işçilerin ruh hali hakkında fikir verici olabilirler. Ama ekonomik bunalım döneminde, iş bulmak gerçek bir ayrıcalık iken ve iş yerlerindeki en küçük başkaldırı belirtisi bile işten atılmayla cezalandırılırken, işçi sınıfını iş merkezlerinde harekete geçirmek zordur." (Marta Harnecker, Latin Amerika Solu Kendini Sorguluyor, sf 83)

Elbette bu zorluklar, uygun çözümlerin de üretilmesini beraberinde getirecek ve örgütlülüğe farklı biçimler kazandırma ihtiyacı doğacaktır. Açık çalışma alanlarının hedef haline geldiği şiddetli çatışma koşullarında, illegal kanallara akış artar ve uygun düzenlemeler gündeme gelir. Böyle durumlarda bir işçi, mahallelerde gizlilik içerisinde süren bir ilişkiyi fabrikada kurulacak bir ilişkiye tercih edebilir. Bu tür gelişmeler bir "kaçış" olarak değerlendirilmemelidir. Dünyanın pek çok yerinde yaşanan zorluklar devrimci-

leri bu türden düzenlemelere yönelmiştir.

"Sandinistaların durumu buna bir örnektir. Komutan Jaime Wheelock sendikalarla bağlantı kurmakta 'inanılmaz güçlükler' yaşadıklarını anlatmıştı. İşçiler, çalıştıkları işlerden atılacakları korkusuyla, sendikalar ya da fabrikalar kanalıyla politik etkinliklere katılmaya korkuyorlardı. Onları semtlerinde örgütlemek daha kolaydı. Birçok işçi silahlı bir örgütte gizli militanlık yapmayı, politik ya da yalnızca sendikal etkinliklere katılmaya tercih ediyordu. (...) Devrimci halk komandoları ya da savaş tugayları böyle oluştu; bu örgütlere semtlerinde gizlice bomba koyan ama iş merkezlerinde eylem yapmayan işçiler katılıyordu: çünkü iş merkezlerinde elinde propaganda malzemesiyle yakalanan herkes ölüm cezasına çarptırılıyordu. Ne düzeyde bir baskı yaşadığını düşünün! Özetle, biz yalnız üretim merkezlerinde değil, semtlerde de çalışıyorduk. Semtlerde işçiyi tüm ailesiyle birlikte örgütleyorduk. Bu aileden yola çıkıp, köylü ve ataerkil kökenleri henüz yaşayan bir toplumda çok önemli olan kan bağlarına, aile ilişkilerine, dostluklara, duygusal yakınlıklara dayanarak başka bir aileye ulaşıyorduk. Ve semtten yola çıkarak, endüstriye yönelik bir çalışma gerçekleştirmiş oluyorduk." (age, sf 83-84)

Aslında bu tür örnekler, kafalarda fabrika tabusu yaratan ve bunun dışındaki her çalışmaya kuşku ile bakan çalışma tarzının içerdiği tek yanlılığa işaret etmek açısından son derece önemlidir. Eğer örgütün bütün zorunlu istikamet levhaları fabrikaları gösteriyorsa, yukarıdaki gibi bir örnek karşısında bocalama yaşanacak ve büyük olasılıkla ortaya, edilgen/hareketsiz bir duruş çıkacaktır. Her şeyi fabrikaya göre düzenleyen bir örgütlenmenin, en azından, manevra sorunu olacak ve alternatif geliştirmekte sıkıntı çekecektir.

Son yıllarda, işsizliğin artması ve işsiz kitlenin çalışanlar üzerinde bir tehdit olarak kullanılması da sınıf üzerinde olumsuz bir etki yaratmıştır. Dünya ölçeğinde, sınıf örgütlülüğünü zayıflatıcı düzenlemelerin yanında, sahip olunan hakları dahi gaspa yönelik saldırıların art-

ması mücadeleyi daha zorlu kılmaktadır. Özellikle örgütlülüğün zayıf olduğu yerlerde, sınıf sendikaya girdi diye işçilerin işten atılabilmesi, bir örgütlü duruş yaratmayı oldukça güçleştiriyor.

Var olan sistemin devamından yana eğilim gösteren edilgen kitlelerin varlığı, sistemin devamlılığını sağlamak açısından önemli bir güvencedir. Kitlelerin fiili desteği konusunda sabırsız olunmamasında yarar vardır. Savaşın yoğunlaştığı ve kitlesel biçimler aldığı aşamalarda bile, dolaylı destekle yetinen ve doğrudan bir çatışmaya girmekten kaçınan kitleler çoğunlukta olacaktır. Halkın, savaşa doğrudan katılmayan ama devrimci savaşçılara destek veren bir eğilim içerisinde bulunması genellikle karşılaşılan, doğal bir durumdur. Bu nedenle, gecikmiş veya fiili katılım biçimini almamış destekler; ne harekete ne de halka yönelik olarak negatif değerlendirmelere sebep olmamalıdır.

Bilinir ki insanlardan yapabileceklerinin ötesinde etkinlik istemek; onları başaramayacakları sınavlara sokmak, çalışmayı başarısız, verimsiz kılar. Gidilen bölgelerde, halk içinde yapılan çalışmalarda; doğrudan düzen karşıtlığı, antifaşizm, devrimcilik beklemek kolaycıdır. Değerlerimizi, birikimimizi bir torbaya doldurup halkın önüne döktüğümüzde onları ürkütür veya anlamalarını güçleştiririz. Kimi kazanımlar için acele etmemek, sabırlı olmak her çalışmada gözetilmesi gereken bir nitelik olmalıdır.

Şili'ye doktor olarak giden, Pinochet döneminin zorbalılarına tanıklık eden Dr. Sheila Cassidy, süreç içinde geçirdiği değişimi şu cümlelerle ifade eder:

"Eğer 1966'da birisi bana, 10 yıl sonra o an için hiç bilmediğim bir ülkede, Kuzey Amerikalı rahibelerin işlettiği bir manastırda, kendi aletlerimi kullanarak, bacağından vurulmuş bir marksisti ameliyat edeceğimi söyleseydi, ona deli muamelesi yapardım." (İnanıyorum ki Biz Kazanacağız, S: 34) Bu nedenle, kitlelerle temenni edilen türde bir iletişim için acele edilmemeli, sabırlı davranılmalı ve ihtiyaç duyulan emekten kaçınılmadan çalışma yapılmalıdır.

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ İÇERİSİNDE BAĞLANTISIZLAR HAREKETİ, KÜBA VE KORE

Devrimini yaptığı günden beri halklara moral kaynağı ve örnek olan, özellikle Latin Amerika'da her devrimci veya anti-emperyalist adımda güçlendirici rol oynayan **Küba** ve önderi **Fidel Castro**, dünya devrimcilerinin de emperyalistlerin de gündeminden düşmemiştir. Devrimci yapılar içerisinde Küba'yı bir onur abidesi ve direnç kalesi olarak görenlerin yanında, ideolojik farklılık belirtmek için Küba'yı ve mücadeleyi geçmişi adeta negatif öğeleri bulup çıkararak bir merceğin altına sokup yaptığı incelemeyi bir çeşit yıpratma kampanyasına çeviren ve niyetten bağımsız da olsa, emperyalizmin Küba'ya yönelik abluhasına tuğla ekleyen yapılar da olmuştur.

Partizan Dergisi 58. sayısında 18 sayfalık bir dosya halinde Küba'yı inceledi. Partizan yazarları bu dosyada, Mao'nun gerçekte Marksizm'le çelişme halinde olmayan fikri sistematiğine farklılık atfetme baskılanmasının ve devrimin sınıfsal niteliğini, aşamalı devrim teorisini yanlış kavramanın etkisiyle olsa gerek, Küba'ya dair yıllardır bilinen ama soyut ve dayanaksız olarak kalan iddiaları bir kez daha peşpeşe sıralamakla yetinmiştir. Benzer bir değerlendirme, "Bağlantısızlar"ın Havana'daki toplantısı sonrasında **İşçi Köylü Gazetesi**'nde yer aldı. Bir bölümünü aktarıyoruz.

"Zirve aynı zamanda **'sol'** maskeli Latin Amerika liderlerinin aslında emperyalistlerle ne kadar iç-içe olduklarını, sözde üzerinde yükseldikleri **'sosyalizm'**in değerlerine ise ne kadar uzak olduklarını da açığa çıkarmıştır. Emperyalist oluşum **BM'nin Genel Sekreteri Kofi Annan** bu önderleri zirvede övmüş! Özellikle de **Fidel Castro**'yu!

Bu övgüyü almalarını hak ettiren neden ise, bugün sınıf mücadelesini tasfiye etmeye dönük en yoğun çabaların **"sol"**, **"sosyalist"** maskeli bu önderlikler tarafından

gerçekleşiyor olmasından başka bir şey olmasa gerek!

(...)

Kofi Annan'dan esas övgüleri alan ve birçok revizyonist-reformist kesim tarafından, 'sosyalizmin ayakta kalan tek kalesi' olarak adlandırılan Küba'nın önderi Fidel Castro'ya gelince; Castro'nun, Küba Devrimi'nin gerçekleştirdiği günlerde ısrarla komünist-sosyalist olmadığını vurguladığı biliniyor. Devrimden sonra ise ABD ile uzlaşma çabalarına giriyor ve kalkınma modeli olarak Marshall Planı'nın ülkesinde hayata geçirilmesini bile talep ediyor. Ancak eski sömürgesindeki devrimden rahatsız olan ABD sıcak ilişkiler kurmaya yanaşmayınca, yüzünü Sovyetlere dönüyor ve buradan ise sadece Sovyetlerin inşasında uygulamaya konulan kalkınma planını örnek alarak, ülkede sosyal devlet anlayışı olarak özetlenebilecek bir yönelimi oturtma çabasına giriyor. Küba'daki devrim küçük burjuvazinin, ordunun muhalif kesimleri ile çeşitli anlaşmalar yaparak gerçekleştirdiği, özde işçi sınıfından kopuk bir devrim olması nedeniyle, zaten hiçbir zaman proletarya ideolojisi üzerinde yükselmemiştir. Devrim sonrası ortaya çıkan tablo ise, ordu ile küçük burjuvazinin ortaklaştığı, işçi sınıfından kopuk (devrim öncesinde ve sonrasında da olduğu gibi), bürokratik bir yönetim tarzı olmaktan öte geçmiyor/geçemiyor. Küba Devrimi'nin ve devrime yön veren anlayışın özeti budur.

Küba'daki siyasal dengeler bugün Fidel Castro'nun karizmatik kişiliği ile korunmaya çalışılsa da, bu dengelerin O'nun ölümünden sonra (bilindiği gibi Castro uzunca süredir ağır hasta) bir karmaşa yaşanacağı beklentisi ağırlık kazanıyor." (İşçi Köylü, 6-19 Ekim 2006)

Bizler bu iddialara aslında geçmiş dergilerde çeşitli biçimlerde yer verdik. Hatta bu çalışmamızda

da o dergilerden bir bölüme yeniden yer vereceğiz. Ancak, **Castro'nun "komünist-sosyalist olmadığını ısrarla vurgulamış olması"** gibi iddiaları, ona yakıştırılan şef nitelemesini veya onun ölümünden sonra **Küba'da kargaşa yaşanacağı** beklentisinin ağırlık kazandığına vurgu yapılmasını tek tek alıp tartışmak yerine, bugün için **Küba, Kore** gibi ülkeleri değerlendirirken devrimcilerin izlemesi gereken yöntemi tartışmayı tercih edeceğiz.

Devrimcilerin dünya devrim tarihindeki pratikler karşısındaki duruşu, kendilerini yargıç konumunda görüp olumlu ve olumsuz yönler için çetele tutmak yerine, kendi ülkelerindeki devrimci mücadelenin ihtiyaçları açısından dünya devrim deneyimlerini kendi özgünlüğü içinde değerlendirmek ve öğretici yanlarını öne çıkarmak olmalıdır.

Bugün Türkiyeli devrimcilerin öncelikli görevi, sosyalizmin kurulması değil iktidarı ele geçirme mücadelesinin verilmesi olduğuna göre, dünyadaki deneyimler öncelikle bu açıdan değerlendirilmeli, uygulanmış araç ve yöntemler, birikimi zenginleştirici bir katkı olarak görülmelidir. Bu doğrultuda bakıldığı zaman örneğin 1917'deki Şubat ve Ekim devrimlerinin çok özgün nitelikler taşıdığını görürüz. Söz konusu pratikler, o coğrafyada kapitalizmin gelişim düzeyine, işçi sınıfının nicelik ve nitelik olarak konumuna göre değişen farklı bir devrim modeline dair, yani işçi sınıfının ekonomik-demokratik mücadelesiyle oluşturduğu örgütlü yapıların bir siyasi iktidar mücadelesinde nasıl kullanılabilmesiyle ilgili özgün ve ayrıntılı deneyimler içerir. Benzer şekilde, demokratik devrimden sosyalist devrime geçişin 8 ay gibi kısa bir süreye sığdırılmış olması da o günün Rusya'sında gündeme gelmiş özgün bir tarzıdır. Bugün solda pek tartışılmıyor da olsa, bu **erken**

sosyalist devrimin iktidarı ele geçirmede sağladığı tüm kolaylıklara rağmen, sonradan pek çok soruna kaynaklık ettiği biliniyor. Başlangıçta uygulamaya konulan katı sosyalist tavır alışların kısa bir süre sonra terk edilmek zorunda kalınması ve "bir çeşit kapitalizm" sayılan NEP dönemi politikalarına geçilmesi bunun kanıtlarından biridir.

Kulaklara karşı politikalarından çeşitli iyileştirmelere kadar pek çok uygulama, ilk bakışta olumlu gibi görünse de sonradan sebep olduğu sorunlar ve atılan adımların geri çekilmek durumunda kalınması, en azından bugün artık bunca ek deneyimden sonra, demokratik devrimden sosyalist devrime geçişin 6 ay-1 yıl gibi kısa bir süreye sığdırılamayacağını; sosyalizme geçişin kararnamele sağlanamayacağını, uzun ve zorlu bir süreç gerektirdiğinin göstergesi olarak kabul edilmelidir.

1989 sonrasında yaşananlar da dün-bugün diyalektiği içinde doğru bir incelemeden geçirilerek okunduğunda, mevcut devrim deneyimlerinin hangi noktada ne türden eksiklikler içerdiğine veya taşıdığı öğreticiliğin nereye nasıl taşınması gerektiğine dair pek çok veri sunduğu görülür. Aynı şekilde iktidarı ele geçirme mücadelesindeki öz-

Evet nükleer silah, kitlelere zarar verebilme potansiyeli açısından bir tehdittir; ama bu silahın Kore, İran gibi ülkelerin elinde olması yerine ABD'nin veya İsrail'in elinde olması çok daha büyük bir tehdittir. Ve eğer bu konuda bir tavır alınacaksa, Ahmedi Nejad'ın önerdiği gibi tüm nükleer silahların ortadan kaldırılması şeklinde olmalıdır.

günlüklere bakıldığında, **Şili** kendine özgü farklı bir model oluşturuyor. Özellikle kapitalizmin neredeyse hiç gelişmediği, pre-kapitalist ögelerin egemen olduğu bir toplumsal yapıda, demokratik halk devriminin yani geniş kitleleri kucaklayabilecek olan bir devrim modelinin hangi sınıflara dayanması, hangi tür araç ve yöntemlerle iktidara yürünmesi gerektiği ve sonuçta iktidarı ele geçirmenin neden yeterli olmayacağı konusunda önemli/öğretici bir deneyimdir.

Küba ve Vietnam da farklı, özgün deneyimler olarak tarihe geçmiştir. Bu ülkelerde ekonomi, yeni sömürgecilik ilişkilerinin çok tipik özelliğine uygun biçimde, az sayıda ürünün bol miktarda üretimine dayalı olarak şekillenmiştir. Küba'da tütüne ve şeker kamışına; Vietnam'da pirinç, kauçuk, vb. birkaç tane ürünün üretimine dayalı bir ekonomik model söz konusuydu. Bu ülkelerdeki devrimler, Türkiye'de yaygın tartışılan ve dünyada en çok öne çıkarılan boyutuyla, özellikle yeni sömürgecilik ilişkileri içerisinde emperyalizme bağımlı olan bir ülkede siyasi iktidarın nasıl ele geçirilebileceği, öncünün devrimdeki işlevi, kitleleri harekete geçirmede ve belli bir hedefe yönlendirmede hangi araç ve gereçlere sahip olabileceği ve gerilla mücadelesinin bir iktidar mücadelesine nasıl dönüştürülebileceği konusunda çok özgün örnekler ortaya koymuş olması açısından bugün bile hala öğretici olma özelliğini koruyor. Küba devrimi dünyada daha çok bu boyutuyla ele alınmıştır. Aynı şekilde Vietnam devrimi, oradan çıkarılan pratik sonuçların teorik bir çerçeveye oturtulduğu devrimci bir pratik olmuştur.

Yaşanan devrim deneyimleri, her ülkenin, iktidarın ele geçirilişinde olduğu gibi, devrimden sonraki kuruluş sürecinde de özgünlükler/farklılıklar taşıdığını gösterdi. İktidar mücadelesindeki başarının, kuruluş sürecinin gerektirdiği bir dizi başarı için yeterli olmadığı, siyasi iktidarı ele geçirme süreci ile sosyalizmin kurulması sürecinin tamamen ayrı süreçler olduğu yine yaşanan deneyimlerle daha somut bi-

çimde görüldü. Hatta sosyalizmin kurulması sürecinde kolay başarı sağlayan ülke devrimcilerinin daha sosyalist, zorlananların ise daha az sosyalist olduğunu varsaymak da değerlendirmede bir eksikliğin, ölçü sorununun ifadesidir. Örneğin bir dönem yoğun biçimde demokratik/sol söylemi öne çıkaran Arnavutluk'un, Enver Hoca'nın ölümünden sonra hızla kapitalizme evrilmesi, salt önderlik sorunuyla açıklanamaz; bu sonuç, Enver Hoca'nın sosyalizmi kavramamış olduğunun göstergesi olarak alınmaz. Arnavutluk'taki devrimci mücadelede ve iktidarın ele geçirilmesi sürecinde Enver Hoca'nın başarısı biliniyor. Ayrıca Enver Hoca'nın denediği biçimde bir tecrit edilmişlik ortamında sosyalizmin kurulmayacağını biliyor olsak da Arnavutluk'taki geriye dönüşün ona fatura edilmesi doğru değildir.

Ortaya çıkan bu sonuçların yaşama/pratiğe taşınması, bugünün devrimci yapılarının önünde bir görev olarak duruyor. Bugün artık, geçmiş devrim deneyimlerinde sağlanmış hızlı veya yavaş ilerlemelere bakarak siyasal önderlere olumluluk veya olumsuzluk atfeden, kendini söz konusu siyasal duruşların uydusu durumuna düşüren yapılar yerine; mevcut deneyimleri süzerek kendi mücadele dilini oluşturabilen yaratıcı yapılara ihtiyaç vardır. Kendi ülkelerindeki siyasal iktidarı ele

Bugün Türkiyeli devrimcilerin öncelikli görevi, sosyalizmin kurulması değil iktidarı ele geçirme mücadelesinin verilmesi olduğuna göre, dünyadaki deneyimler öncelikle bu açıdan değerlendirilmeli, uygulanmış araç ve yöntemler, birikimi zenginleştirici bir katkı olarak görülmelidir.

geçirmek gibi bir sorunla karşı karşıya olan bu yapıların önünde gerek siyasal iktidarı ele geçirme mücadelesi açısından, gerekse sosyalizmin nasıl kurulacağı konusunda bir dizi deneyim mevcuttur. Bu deneyimlerin her biri özgündür, kendi ülkelerinin koşullarında geliştirilmiş devrim modelleridir, sosyalizm deneyimleridir. Hepsinden alınacak örnekler/dersler vardır; alınmayacak, bir daha tekrarlanmaması gereken önemli hatalar da vardır. Bu nedenle, çöken/dağılan eski Sovyet Cumhuriyetlerini, Doğu Avrupa deneyimlerini bir bütün halinde olumsuz; ayakta durarak direnen Küba, Kore, vb örnekleri bir bütün halinde olumlu olarak görmek yanıltıcı olur. Her devrim modelinin içerisinde ve her kuruluş sürecinde doğrular ve yanlışlar iç içedir. Bugünün devrimcilerine düşen görev, örnekleri mutlaklaştırmadan ve koşulların güne dair niteliğini ıskalamadan, geçmişten öğrenmeyi başarabilmektir.

Kamboçya'dan Çin'e, Sovyetler'den Yugoslavya'ya kadar yaşanmış tüm deneyimler, bugün hangi sonucu doğurmuş olursa olsun öğretici bir yan içerir. Geriye dönüş sonrasında ortaya çıkan sonuca bakarak, bir deneyimi bir bütün halinde mahkum etmek, "bunların zaten sosyalizmle alakası yoktu" diye düşünüp, reaksiyoner bir yaklaşımla ve sanki sosyalizmin kendisi özgürlükçü değilmiş gibi, "özgürlükçü sosyalizm" gibi teoriler ortaya atmak, kimseyi daha özgürlükçü yapmıyor. Aksine bu tür yapılarda gelecekte kopuş, içe kapanma ve sorunlar karşısında çözümsüzlük sebebi olmaktadır.

1990 sonrasında dünya ölçeğinde solun maddi ve moral kayıplar yaşadığı, çeşitli coğrafyalarda mücadele önderlerinin dahi sosyalizm inancını yitirdiği bir tarihsel dönemde sosyalist değerleri

kendi ülkeleri özgülünde ve dünyaya genelinde ısrarla ayakta tutmaya çalışan ve bunun mücadelesini verebilen ülkelere, bütün dünyadaki devrimciler saygı duymak durumundadır. Bu, o ülkedeki sosyalizm modelinin hatalarını, sorunlarını gözardı etmemiz anlamına gelmiyor. O ülkelerdeki sorunları, o sorunların aşılmasının yollarını, hatta bunun dünya ve ülke devrimcilerine yüklediği görevleri tartışmak doğru ve gereklidir; ama bu, var olan eksiklikleri öne çıkararak, hatta burjuvazinin yaptığı tarzda oldukça abartarak ve sosyalizmin yadsınmasına gerekçe ederek yapılmamalıdır.

1917 öncesini saymasak dahi, bugünkü devrimcilerin artık hem siyasal iktidarı ele geçirilmesi sürecinde hem de sosyalizmin kurulması sürecinde karşılaşılabilecek sorunlara ilişkin 90 yıllık deneyimleri var. Bundan sonra devrimciler daha az hata yapabilirler. Bugün ayakta kalabilen sosyalist yapıların sorunlarının yanında, bunu nasıl başardıklarının da incelenmesi gerekiyor. Örneğin ilkeli ve ısrarlı bir biçimde sosyalist değerlere bağlılığı ile tanınan bir Enver Hoca'nın ölümünden sonra ülkenin 6 ay-1 yıl gibi kısa bir sürede çökmüş olması düşündürücüdür. **Arnavutluk**, ekonomik olarak kuşatılmış ve başka ülkelerin yardımlarıyla yaşıyor olmanın bir ülke için nasıl yıkıcı olabileceğini göstermesi anlamında ilginç bir örnektir. Ama aynı kuşatmayı 1960'lardan beri daha yoğun biçimde yaşayan ve bir ada devleti olması nedeniyle sınırlarını bir geçiş noktası olarak da kullanamayan Küba'nın değerlerini koruyarak ayakta kalabilmiş olması, hiçbir ülke devrimcisinin görmezden gelemeyeceği denli önemli bir olaydır. Bu yönüyle **Küba deneyimi** sanıldığından çok daha fazla olumlu öğeler içeren bir

devrim olarak düşünülmelidir. Aynı durum, **Kore devrimi** için de geçerlidir. Özellikle Sovyetler'in dağılmasından sonra dış kaynaklardan büyük oranda koştığı halde, tüm güçlüklerle göğüs gererek ve belli oranlarda içine kapanarak sosyalist değerleri hala korumaya çalışıyor olması alkışlanacak bir durumdur.

Aslında son zamanlarda Küba'yı gündeme yoğun biçimde sokan gelişmelerden biri de **Bağlantısızlar Konferansı'nın** Küba'da yapılmış olması ve Küba'nın 3 yıllık dönem için başkan seçilmiş olmasıdır. Bağlantısızlar Hareketi'nin geçmişi gibi bugünkü yapılanışını da doğru değerlendirmek, bu çerçevedeki gelişmeleri kavramak ve tutum belirlemek açısından önemlidir.

BAĞLANTISIZLAR HAREKETİ'NİN DÜNYA BUGÜNÜ VE YENİ DENGELER

Uzun bir aradan sonra tekrar ve geniş bir bileşenler ağı halinde gündeme giren Bağlantısızlar Hareketi'nde, dini motiflerle hareket eden İran'dan sosyalist değerlere bağlı olarak hareket eden Küba'ya kadar çok geniş bir yelpazede, homojen olmayan biçimde, pek çok ülke temsilcisi bir araya geldi. Dolayısıyla şu andaki Bağlantısızlar Hareketi'nin niteliği ile geçmişteki Bağlantısızlar Hareketi'nin niteliği konusunda isim benzerliğinden başka hiçbir benzerlik yoktur. Bu hareketin içinde yer alan ülkeler, yeni sömürgecilik ilişkisinin tümüyle egemen hale gelmediği, yani siyasal yapıları emperyalizm tarafından birbir belirlenemeyen ülkelerdi. Bunlar aynı zamanda kapitalizmin yukardan aşağıya inşası sürecinde, kapitalist ögeler de taşıyan ulusal, yerel ekonomilerin önemli oranda geliştiği ve bunların içerisinde bazı egemen sınıfların (pre-kapitalist unsurların ya da orta ve küçük burjuvazinin) belli bir siyasal güç olarak ortaya çıktığı ülkelerdi. Buna Malezya, Mısır ve çeşitli Arap ülkeleri örnek gösterilebilir. O süreçte kapitalizmin önemli mesafeler katettiği Mısır'da **Nasır'ın** önemli bir rolü oldu. Arap milliyetçiliğini bilinen en yüksek noktaya taşıyan

Nasır'ın varlığı, Mısır'da ilişkileri ikili konuma getirdi. Orta ve küçük burjuvazi, sınıfsal konumu gereği hem emperyalist-kapitalist tekellerle hem de sosyalist değerlerle arasına bir mesafe koydu. Farklı ülkelerde farklı nedenler söz konusu olsa da, Mısır'dakine benzer "ikili konum", Bağlantısızlar Hareketi'nin ortaya çıkmasında önemli bir rol oynadı. Örneğin Yugoslavya'nın veya Hindistan'ın kendine ait nedenleri/farklılıkları vardı. Tito, sosyalist değerleri terketmeden, çeşitli nedenlerle Sosyalist sistemle arasında mesafe koyduktan sonra bir bağlantısızlar hareketinin örgütlenmesinde rol aldı. Bir diğer örnek olarak Hindistan da devasa nüfusu ve Komünist Partisi'nin oldukça güçlü varlığıyla o günkü Bağlantısızlar Hareketi'nin etkili bileşenlerinden biriydi. Komünist Partisi'nin Sovyetler Birliği Komünist Partisi'yle olan ideolojik ve pratik tavır alışıdaki farklılıkları, Bağlantısızlar Hareketi içerisinde yer almasında önemli bir rol oynadı.

Bağrında pek çok sol ögeyi birlikte taşımış olması, Bağlantısızlar Hareketi'nin ABD ile Sovyetler arasında üçüncü bir ilgi odağı olarak ortaya çıkmasına yol açmıştı. **Ama bir bütün olarak ele alınacak olursa, Bağlantısızlar Hareketi, sosyalizmin sistem olarak ayakta olduğu dönemde çok ilerici bir hareket olarak ortaya çıkmamış ise de, tümüyle emperyalizmin işbirlikçisi bir hareket olarak değerlendirilmesi yanlıştır.** Doğrudan işbirlikçilik veya "yukardan aşağı sosyalizmi tasfiye etmeyi amaçlama" yakıştırmaları, Bağlantısızlar Hareketi içinde bulunan ama ülkesinin devriminde önder rolü oynamış pek çok devrimciye haksızlık olur.

Bugünkü Bağlantısızlar Hareketi ise, geçmişteki emperyalizm/NATO ve Sovyetler karşısındaki bağlantısızlık hareketinden farklı özellikler taşıyor. Dikkat edilirse, bağlantısızlar hareketi '90'lı yıllarda hemen hemen hiçbir varlık göstermedi. Böyle bir hareketin varlığından bile bahsedilemedi, ortak bir tavır alış gözlenmedi. Bunun en büyük nedeni, sosyalizmin sistem ola-

rak dağılmasından sonra ABD'nin kapitalizmi evrensel bir ekonomik model olarak lanse etmiş olması ve bunun sadece dağılan sosyalist ülkelerde değil devrimini yapmamış pek çok ülkede de mücadele önderleri tarafından çeşitli biçimler altında kabul edilmesidir. Bu gelişmeler, dünya ölçeğinde solun prestijini düşürürken, genelde emperyalizmi özde ABD'yi cesaretlendirmiş ve bugüne dek cüret edilmeyen tarzda bir saldırganlığın önünü açmıştır.

BAĞIMSIZ POLİTİKALAR ÜRETEBİLME VE KENDİ KAYNAKLARINA SAHİP ÇIKMA EĞİLİMİ BUGÜNKÜ BAĞLANTISIZLAR HAREKETİ'NİN AĞIRLIKLILIKLI ORTAK PAYDASIDIR

1990'ların başında ABD'nin Yeni Dünya Düzeni tespiti ve 21. yüzyılı kendi yüzyılı olarak öngören yaklaşımı ilkin dünya ölçeğindeki hegemonik ağırlığının da etkisiyle belirli oranlarda kabul görmüş olsa da '90'lı yılların sonlarına doğru ABD'nin, gerçekte bütün dünyada hedeflediği tarzda ekonomik, askeri, siyasal yönden bir egemenlik yarısını, bir hegemonyayı kurabilmekten çok uzak olduğu ortaya çıktı.

Eski Sovyet Cumhuriyetleri gibi yeni, devasa bir pazara rağmen, uluslararası düzeyde emperyalist kapitalist sistem içinde dengelerin ABD ekonomisi lehine gelişmediği görüldü. Kapitalizmin eşitsiz gelişim yasasının işleyişi sonucunda farklı ülkelerdeki ekonomik işleyiş ABD'nin hesaplarını bozdu. Örneğin, ABD'deki %3-4'lük ekonomik büyüme çok büyük bir başarı diye lanse edilirken; Çin, istikrarlı bir şekilde ortalama %11-12'lik bir büyüme yakalayabildi. Küçük bir ülkede, örneğin 7 milyon nüfuslu İsrail gibi bir ülkede yıllık %12-15'lik bir kalkınma hızının yakalanmış olması çok büyük bir şeyi ifade etmeyebilir. Ama söz konusu olan, 1 milyardan fazla nüfusu olan bir ülke ise, işte o zaman sözü edilen büyüme, Avrupa'daki bir ülkenin ekonomik kapasitesine eşit bir kapasitenin her yıl fazladan yaratılması anlamına geliyor. Ve dolayısıyla bu durum, dünya

ölçeğindeki dengeleri önemli oranda etkiledi/değiştirdi. Buna benzer bir gelişim içerisinde bulunan **Hindistan**'ın da %9-10'luk bir ekonomik büyümeyi yakalayabilmiş olması, bölgede farklı bir odağın oluşumunun önünü açtı. Mevcut dengeleri zorlayan bir diğer ülke de **Rusya**'dır. 30 yılda toparlanamayacağı ve teknolojik yönden neredeyse daha 1950'leri-60'ları yaşadığı söylenen Rusya, yükselen petrol fiyatlarından elde etmiş olduğu geliri doğru biçimde değerlendirerek, yukardan aşağı bir devlet kapitalizmi uygulayarak; daha önce çeşitli spekülasyonlarla ABD'nin işbirlikçisi sermaye kesimlerinin eline geçen ekonomik imkanları, bankaları, petrol kaynaklarını, doğal gaz kaynaklarını, vb. devletleştirerek ABD'yi tehdit edebilecek askeri, siyasi ve ekonomik bir güç haline geldi.

Bugün artık dünyayı paylaşma, hegemonya kurma mücadelesi veren tek bir ülkenin varlığından söz edilemez. Bu ortamda artık ABD, gerileyen; Hindistan, Çin, Rusya gibi ülkeler de giderek yayılan, gelişen konumdadır. Tabii bu ülkelere bakıldığında, emperyalist öğelerin ön planda olduğu görülür. Belki Çin'de sömürü oranlarının düşüklüğü itibarıyla bir **özgünlükten** söz edilebilir. Çin devleti bugün, 30 hatta 50 yıl sonrasını hesaba katan bir stratejiyi izliyor. Ve bu süre-

de hangi ülkenin hangi kaynaklarına ihtiyaç duyulabileceğini hesaba katarak, bugünden çıkarlarını koruyabilecek ekonomik adımlar atıyor. İşte bugün bir batılı tekelin, günü kurtaran adımlar atmasıyla, Çin'deki devlet kapitalizminin 30-50 yıl sonrasındaki stratejiyi hesaplayarak adım atışındaki farklılıklar bir çok yerde **bağlantısız ülkelerin kendi kaynaklarına sahip olma politikasıyla örtüşebiliyor**. Bugün **Bağlantısızlar'ın en fazla destek gördüğü ülkelerin başında Çin geliyor**. Bu durumu emperyalistliğin veya anti-emperyalistliğin bire bir kanıtı (veya doğrudan sonucu) olarak görmemek gerekiyor. Gerçekte Çin'deki devlet kapitalizmi, ABD emperyalizmini geriletebildiği her gelişmeyi kendisi için bir çıkar olarak kabul ediyor. Bu nedenle de ABD emperyalizmine karşı bir biçimde kendi kaynaklarına sahip olma mücadelesi veren ülkeler en çok desteği Çin'den görüyor. Ve dünyada artık küreselleşmeyle beraber büyüyen yağma savaşının yanında, **kendi kaynaklarına sahip çıkma** kaygısı büyüyor. Bunda, emperyalist kapitalist sistemin globalleşme ile beraber dünyadaki bütün kaynaklara göz dikmesinin ve özellikle de Ortadoğu'ya yönelik saldırılarla beraber iyice deşifre olmasının rolü büyüktür.

Globalleşmenin, tüm mak-

Bir çeşit savaş hali baskılanması altında bulunan ve söz/etki sahibi olmanın askeri olarak ciddiye alınabilir bir güce sahip olmaktan geçtiğinin bilincinde olan Kore, uzun süredir buna odaklanmış durumda. Ve sonuçta, özellikle bölgesel politikalarda göz ardı edilemeyecek bir güç olduğunu ispat etme noktasına geldi.

yajlama çabalarına rağmen, en vahşi kapitalist sömürüden başka bir şey olmadığı ortaya çıktıktan sonra, artık pek çok ülkede, emperyalist tekellerle bütünleşme içersine giren çok az sayıda tekel grubunun dışında kalan sermaye kesimleri (orta ve küçük burjuvazi dahil) kendi kaynakları üzerinde inisiyatif sahibi olma ve bağımsız politikalar üretebilme stratejisiyle hareket etmeye, bu saiklerle ortak tavır alışlar geliştirmeye başladı. İşte Bağlantısızlar Hareketi'nin özünde bu tür nedenler yatıyor olsa da, bileşenlerin tümünün aynı politikalar gereği bir araya geldiği söylenemez.

11 Eylül'de Küba'da toplanan Bağlantısızlar Zirvesi'nde Küba Dışişleri Bakanı'nun yapmış olduğu konuşmada yer verdiği ve oldukça radikal açılımlar içeren çözümleri, önermeleri çeşitli tartışmalara neden oldu. Ve Bağlantısızlar Hareketi'nin bir blok, homojen bir oluşum olmadığı net biçimde görüldü. Örneğin bir H. Mübarek'in(Mısır'ın) oraya gönderdiği temsilcinin Bağlantısızlar Hareketi'nden beklentisi ile bir Morales'in veya Hindistan'ın beklentisi tümüyle farklıdır.

Aynı zamanda, tek tek duruşlarını, ülke içindeki örgütlenmelerini tartışmayı saklı tutarak; toplantıda Küba, Venezüella, Bolivya, İran, Kore gibi ülkelerin öne çıkarılmış olduğu; emperyalizm ile ilişkilerin tümüyle kesilmesi, ulusal kaynaklar üzerinde alabildiğine egemenliğin artırılması, emperyalist tekellerin ülkede yaygınlaşmasının önüne engeller konulması ve dışlanması gibi politikaları anlamlı bulduğumuzu belirtmeliyiz. Tabii ki bu politikaların hayata geçmesi için söylem yeterli değildir; ama yine de bir adımdır ve nitekim kimilerinin umudunu, kimilerinin ise kaygısını büyütüştür.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, '80' öncesindeki Bağlantısızlar Hareketi nasıl homojen bir yapı oluşturmuyorsa günümüzdeki Bağlantısızlar Hareketi de bir homojenlik içermiyor. Bunun içerisinde tamamen dinsel bir ideolojik yapıya sahip siyasal yapılar olduğu gibi sol bir söylemle hareket eden veya ABD güdümünde olan siyasal yapı-

lar da vardır. Bu durum sürecin niteliği ile de ilintilidir. Bugüne kadar ABD ile tam bir bütünlük içerisinde olan ülkeler bile, ABD'nin son saldırıları ve globalleşmenin varmış olduğu tıkanma sonucunda emperyalist-kapitalist sisteme artık kuşkuyla bakmaya başladı. Ve artık, bugüne kadar ABD işbirlikçisi konumunda olan ülkeler bile Bağlantısızlar Hareketi gibi farklı bir arayışın uzağında olmak istemiyorlar. Bu nedenle, ABD işbirlikçisi ülkelerin orada bulunması pek de şaşırtıcı değildir. Ancak, buna rağmen, son toplantıda özellikle Küba'nın, Venezüella'nın ya da Bolivya'nın ön plana çıkmış olması, pek çok katılımcıyı tedirgin etmiştir. Chavez'in veya Küba dışişleri bakanının konuşmalarındaki içerik, alınan kararlara büyük oranda yansımada ama; artık dünyada pek çok ülkenin farklı arayışlar içerisinde olduğu, bu tür arayışlara ilgi gösterdiği biliniyor. Bu nedenle bu türden toplantılar, katılımcılardan birinin kimliği üzerinden değerlendirilip bir bütün halinde mahkum edilebilecek olgular değildir. Toplantıyı salt Chavez'in konuşmasıyla değerlendirmek nasıl doğru değilse, katılımcılardan Abdullatif Şener'in niteliğini öne çıkararak, bir bütün halinde olumsuzluk atfında bulunmak da doğru değildir.

Günümüzde artık 21. yüzyılın bir ABD yüzyılı olmadığı biliniyor. Bunun yerine Çin gibi ekonomik açıdan güçlü birkaç ülkeyle yüzyılı tanımlamak yerine belki, **"21. yy. emekçilerin yüzyılı da olabilir"** demek daha doğru olacaktır. Çünkü, görünen o ki, 21. yüzyılda nicelik olarak işçi sınıfı dünyada en büyük sınıfsal tabanı oluşturacak, her geçen gün kapitalist gelişmeye bağımlı olarak gücü artacaktır. İkincisi, bir süredir başvurulmuş dingsiz/ölçsüz saldırganlık, emperyalist ülkelerin teşhirini ve giderek tecrit edilmesini beraberinde getirecek ve giderek emperyalizme karşı halkların direnişi/muhalefeti ön plana çıkacaktır.

Bugün Bağlantısızlar Hareketi içerisinde birkaç ülke sözcüsü tarafından çokça altı doldurulmadan dillendirilen problemler, gerçekte dünya ölçeğinde çok büyük bir nü-

fusun sorunudur. Ve bu konudaki çaba tabii ki "Bağlantısızlar"dan ibaret değildir. Hatta bugün adı hiç duyulmuyor ve etkili bir görünüm arzetmiyor olsa dahi dünyada potansiyel varlığı ile halkların umudu olmaya aday pek çok yapıdan, dinamikten söz edilebilir. Dünyanın dört bir yanında eşitsiz gelişen adımların toplanabilirlik özelliği, çok kısa bir zaman diliminde güç dengesini emperyalizmin aleyhine değiştirebilir.

EMPERYALİZME KARŞI DİRENÇ NOKTALARINDAN BİRİ OLARAK KORE KENDİNE HAS NİTELİKLERİ OLAN ÖZGÜN BİR ÖRNEKTİR

Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, şu veya bu biçimde tartışılabilir öğeler içerse de, doğru olduğuna inandığı bir sosyalizm modelini hayata geçirmede, kendi halkının mutluluğu için ülkenin kaynaklarını seferber etmede oldukça büyük başarı kazanmış ülkelerden biridir. Kore'nin sahip olduğu siyasal duruşa dair tartışmalar yeni değildir. Sovyet-Çin kutuplaşması sırasında her iki ülkeyle sınır komşusu olmasına rağmen, üçüncü bir çizgiyle, yani her iki yanlı çizginin sandalyesine oturmama tarzında açıklanan **Kim il Sung'un çizgisiyle** bu tartışmaların dışında kalmış; yer yer içe kapanmayı tercih etmiştir. Bu süreçte uluslar arası düzeyde sosyalist ülkelerden aldığı bağışların yanında, daha çok, **kıt olan kaynakları eşitçe paylaşarak** sorunları aşmayı tercih etmiştir.

Bu arada içinde bulunduğu coğrafi bölgenin tarihsel bakımdan önemli savaşların yaşandığı bir dönemden geçmiş olması, özellikle Kore'yi ikiye ayıran kanlı bir savaşın yaşanmış olması, savaş sonrasında da hala savaşın bittiğine ilişkin herhangi bir belgenin imzalanmamış olması; diğer bir ifadeyle savaşın fiilen sürüyor olması ve ABD'nin kompo ve tehditlerinin doğrudan ve dolaylı biçimde varlığını sürdürmesi, Kore'yi ister istemez askeri açıdan güçlü bir duruşa yöneltmiştir. Özellikle silahlanmanın giderek daha çok teknolojiye dayanması, yeni modern teknolojinin da-

ha çok kullanılmasını gerektirecek bir tarzda silahlanmanın gelişmiş olması, Kore'yi de böyle bir çabanın içerisine soktu. Kore'nin askeri alanda da kullanılabilecek bu ileri teknolojiyi edinmek için komşusu olan ülkelere yoğun bir destek gördüğü söylenemez. Gerek Çin'in gerekse Sovyetlerin askeri alanda oldukça ileri bir teknolojiye sahip olmasına rağmen bu teknolojiyi Kore ile paylaşma konusunda pek cömert davranmadığı biliniyor. Çünkü her iki ülke de, kendi bölgelerinde bir biçimde kendileri ile farklı bir duruş ortaya koyabilecek üçüncü bir ülkenin, üçüncü bir gücün ortaya çıkmasını hiçbir zaman istemedi; sadece bir biçimde kendileriyle bağımlılık ilişkisi içinde olabilecek yapıları tercih etti. Ama Kore bunların dışında bağımsız bir silahlanma, bağımsız bir silahlı güce sahip olma ve onun altyapısını oluşturma konusunda eskiden beri bir çaba içerisindeydi. Sovyetler'deki sistemin çöküşünden sonra da bu çabasını yoğun biçimde sürdürdü. Belki o güne kadar tarım, vb. alanlara aktarılacak kaynakların bir bölümü-

nün de silahlanmaya ayrıldığı düşünülebilir. Ama **Kore önderliğinin, ülkenin tüm kaynaklarını silahlanmaya ayırdığı, halkın refahını ve en temel sorunlarını aşmak için herhangi bir çaba göstermediği tarzındaki eleştiri tümüyle haksızdır.** Çünkü şu anda Kore'nin karşı karşıya olduğu sorunlar, bir biçimde emek gücüyle ortadan kaldırılabilecek, aşılabilecek sorunlar değildir. Örneğin bu yıl içerisinde aşırı bir şekilde yağın yağmurlardan oluşan çok yoğun seller, milyonlarca insanı açlık tehlikesiyle karşı karşıya bıraktı. Birkaç akarsu vadisinde kurulmuş olan verimli tarım alanlarının tümüyle sel sularından zarar görmesi ve tahrip olması sonucu ortaya çıkan bu durumu, **siyasal iradenin tercihiyle** veya silahlanmaya dönük faaliyetlerle gerekçelemek doğru değildir. Belki akarsuların rejimlerini düzenlemek, selleri engellemek belirli oranlarda mümkün olabilirdi. Fakat buradaki nehirlerin büyük bir kısmı Kore topraklarından doğmuyor. Dolayısıyla onların rejimlerini kontrol etme şansı da Kore'nin elinde değil. Ve sonuçta

Kore, kontrol edemeyeceği tarzdaki coğrafi ve atmosferik şartlardan kaynaklanan (kuraklık ya da aşırı seller gibi) gelişmeler sebebiyle açlık gibi temel bir sorunla karşı karşıya kalabiliyor. Kore halkı yıllardır bu sorunları, kıt olan kaynakların eşit paylaşımını sağlayarak ve bir dayanışma toplumu yaratarak bir biçimde aşmanın mücadelesini veriyor.

Kore'yi düşman olarak gören ve hedefine koyan emperyalist ülkelerin, gıda yardımından dahi çoğu kez kaçınmış olması sebebiyle, Kore'de açlık tehdidi her dönem askeri tehditle beraber yürümüştür. ABD'nin bütün devrimci mücadeleler için düşündüğü, hiçbir şekilde taviz vermeme politikası, asgari doktrininin özüdür. Bir çeşit savaş hali baskılanması altında bulunan ve söz/etki sahibi olmanın **askeri olarak ciddiye alınabilir** bir güce sahip olmaktan geçtiğinin bilincinde olan Kore, uzun süredir buna odaklanmış durumda. Ve sonuçta, özellikle bölgesel politikalarda göz ardı edilemeyecek bir güç olduğunu ispat etme noktasına geldi. Bu eğilimi çok açık bir şekilde yansıtan dışişleri bakanı, nükleer denemenin gerekçesini "ABD, bölgesel olarak bir güç olduğumuzu silahlı güç olduğumuzu ispat etmek zorunda bıraktı" diyerek açıkladı. Böylece, sahip olduğu eğitilmiş asker gücüyle, füze teknolojisiyle ve özellikle tüm halkın emperyalizme karşı savaşma potansiyeli taşıyan duruşuyla zaten kendinden emin bir görüntü sergileyen Kore; bu avantajlarına nükleer silahı da eklemiş oldu. Gerçi Kore için nükleer teknoloji, enerji açısından da büyük önem taşıyor. Ablukaya alınmış olmak onu enerji ihtiyacını karşılamada pek çok açıdan sınırlıyordu. İşte bu teknoloji söz konusu ablukayı boşa çıkarma kanallarından biri olarak da anlamlıdır.

Kore'yle ilgili olarak burjuva basının sık sık gündeme getirdiği konulardan biri de askeri örgütlenmedir. **Kim Jong il**'in bir çılgın olduğu, dünyaya kafa tuttuğu ve halkı açken güçlü bir ordu örgütlenmesi oluşturduğu, ülke kaynaklarını bu tür yollarla tükettiği iddia edilerek en azından kafalarda olumsuz bir i-

maj bırakılmaya çalışılıyor. Ve ne yazık ki solda durduğu halde bu kara propagandadan etkilenenler oluyor.

Kore'deki ordu örgütlenmesi de Türkiye'de görmeye alıştığımız, üretimden uzak, kışla yaşamı süren yapılanmadan nitelik olarak farklıdır. **Kore'de asker, hangi alanda işgücü ihtiyacı varsa orada üretimin bir aracı olarak işlev yüklenir.** Sosyalist geleneklere uygun olarak yeri geldiğinde baraj inşa eden, karayollarında çalışan veya tarımdaki eksik olan bir işgücünü telafi eden bir niteliğe sahiptir. Bu bağlamda orduyu, üretimin dışında olan ve salt tüketen, ülke ekonomisine yük olan bir yapılanma olarak tanımlamak doğru değildir. Bu yapılanma, emperyalist kapitalist sistemdeki asker tanımıyla örtüşmüyor. Eli silah tutan insanların çoğu yarı milis konumundadır.

Kore'nin, coğrafi olarak; Japonya'nın, ABD'nin, Çin ve Rusya'nın çıkarlarının çatıştığı bir notada olması, stratejik önemini de ona yönelik emperyalist ilgiyi de arttırıyor. Ve gerçekte bugün ABD'yi asıl rahatsız eden olgu, Kore'nin nükleer silahlarıyla vurulabilme olasılığı değil, sahip olduğunu bildiği askeri teknolojidir. **ABD günümüz savaşlarında gelişmiş füze teknolojisinin önemini biliyor.** Lübnan savaşı bunun son örneği oldu. İşte bugün asıl amacı, gerek nükleer teknolojinin gerekse füze (uzun kısa menzilli) ya da benzer diğer savaş teknolojilerinin Kore tarafından başka ülkelere aktarılmasını engellemektir. Kore gerçekte asıl bu yönüyle ABD'ye çok büyük bir tehdittir.

Bir süredir ABD ve işbirlikçileri tarafından Irak, İran, Kore gibi ülkelerin "şer eksenini" sayılması ve bu ülkelerde nükleer teknolojinin gelişmesinin halklara karşı bir tehdit sayılması gerçekte bütünüyle emperyalist politikalar gereğidir ve ahlaki olmayan bir duruştur. Çünkü bugün emperyalist ülkelerin hemen hepsi nükleer silaha sahiptir. Örneğin ABD, birkaç yıldır dondurmuş olduğu nükleer denemeleri tekrar başlattı. Amacı, küçük kütleli, yeri geldiğinde sırtta taşınabilecek, sığı-

naklara, belli binalara, yeraltındaki mağaralara atılabilecek bölgesel kalabilen nükleer taktik silahlar yapmak ve bunları, çok yüksek isabet oranlarına sahip füzelerle istenen yere gönderebilmektir. Ayrıca bugün **Pakistan, Hindistan, vb** örneğinde olduğu gibi, çıkarlarının gerektirmesi halinde nükleer teknolojiyi kendisi veriyor. İşte bu adımlar ABD ölçülerine göre meşru sayılırken, nükleer teknolojiyi gerek enerji ihtiyacı için gerekse halkının ve topraklarının savunulması amacıyla geliştiren Kore, tüm dünya tarafından yaptırımı uğraması gereken bir tehdit olarak görülüyor. Bu çifte standarttır. Çünkü görünen o ki, ö-nümüzdeki yüzyıl sonrasında temel enerji kaynağı büyük oranda nükleer teknolojiye dayalı olacak ve bugün petrol zengini ülkelerin avantajı, yarın nükleer teknolojiye sahip olan ülkelerin eline geçecektir. Dolayısıyla bugün nükleer teknolojiye sahip olmak isteyen ülkeleri İran örneğinde olduğu gibi, nükleer silah yapmayı amaçlamakla suçlayıp engellemek, emperyalist çıkar hesapları gereğidir; ahlaki değildir. Bu silah dünya ölçeğindeki tüm savaşların gerçek kaynağı olan emperyalist politikalar güden güçlerin elinde olduğu sürece edinilmesi de suç değildir. Evet nükleer silah, kitlelere zarar verebilme potansiyeli açısından bir tehdittir; ama bu silahın Kore, İran gibi ülkelerin elinde olması yerine ABD'nin veya İsrail'in elinde olması çok daha büyük bir tehdittir. Ve eğer bu konuda bir tavır alınacaksa, Ahmedî Nejad'ın önerdiği gibi **tüm nükleer silahların ortadan kaldırılması** şeklinde olmalıdır.

Kore önderliğinin, ülkenin tüm kaynaklarını silahlanmaya ayırdığı, halkın refahını ve en temel sorunlarını aşmak için herhangi bir çaba göstermediği tarzındaki eleştiri tümüyle haksızdır.

ÜLKE GERÇEKLİĞİNİ DOĞRU TAHLİL EDEBİLMEK BİR DEVİRİMCİ HAREKETİN BAŞARI KOŞULUDUR

DEVİRİMCİ HAREKETİN 4. Sayısından Alınmıştır

Dünya ölçeğinde emperyalist güçlerin karşı-devrim stratejileri geliştirmekte ustalaştıkları bir gerçektir. Devrimcilerin ise, strateji geliştirme konusunda en büyük eksiği; üzerinde faaliyet yürüttükleri toprakların içerdiği güç ve olanakları değerlendirmedeki yetersizliktir. Farklı ülke devrimcilerine özgü strateji bileşenlerini aktararak bunlardan bir strateji oluşturmak yerine, ülke gerçekliğinin doğru tahlil edilebilmesine dayalı bir stratejiyi geliştirebilme yeteneği ile hareket etmek, bir devrimci hareketin başarı şansını artırır.

Bir devrimci için teori, pratiğe kılavuzluk edebildiği oranda anlamlıdır. Bu nedenle, bir ülkede devrimci mücadeleye öncülük edecek bir devrimci hareket, genel doğruların ve soyut formülasyonların ötesinde, ülkenin tarihi ve iktisadi gelişimine, sosyal ve siyasal şekillenmesine dair köklü analizler yapmalı ve kavganın ihtiyaçlarını yerinde karşılayabilen bir işlerliği ve yetenek gelişimini amaçlamalıdır. Bugün solun belki de en çok zorlandığı meselelerden biri, genel politikaları özele indirgeyebilme konusudur. Kitabî bilginin kitapta kaldığı, pratiğin doğurganlığına dayanan bilginin kitaba akmadığı tek yanlı bir gelişim sürecinde devrimci güçler, kavganın ihtiyaçları karşısında üretken ve dinamik bir duruş sergilemekte zorlanırlar. Çoğu kez karşılaştığımız **üzücü acemilikler**, böyle bir yetersizliğe işaret etmektedir. Günübürlük politikalarla yetinen veya her şeyi araçlarla açıklayan bir tarzı benimseyen devrimci yapılanmalar, hayatın zorlamaları karşısında; demiri, daha nitelikli bir kavrayışa ve ustalıklı bir pratiğe doğru bükmenin gerekliliği ile karşı karşıya kalacaktır.

Devrimciler arasında genel-

likle yeterli bir okuma performansı gösterilemediği için, Marksist klasiplerden hareketle genel bir perspektif oluşturup, somuta bu perspektif ışığında yaklaşmak; genellikle uygulanması olanaksız, mükemmeliyetçi bir tarzımsı gibi kabul edilir. Böyle olunca da, pratik-politik faaliyetin zorunlu hale getirdiği ihtiyaçların öncelendiği bir tarz, nelerin ve nasıl öğrenileceğini tayin eder. Diğer bir ifadeyle, zorunluluklar; hem düşünsel hem de pratik üretkenliği belirleyen bir faktör olarak devrimcilerin duruşunu tayin etmeye başlar. Bunun yanında, akademik çevrelerde gerçekleştirilen kimi araştırmalar da, devrimcilerle mesafeli olunması sebebiyle, bu sorunun aşılmasında yardımcı bir faktör olarak işlev görememektedir.

Bugüne dek ne yapılmış ve hangi tarz uygulanmışsa, onun bir geleneğe dönüşmüş olması ve uygulayıcıların ortak bir kimlik oluşturması varolan kabuğu kırmayı güçleştiriyor. Öyle ki, yapıyı bir arada tutan tutkalın sulanmasına ve dağılmaya sebep olabilir düşüncesiyle bir tartışma kültürünün gelişmesine, sorgulayıcı yaklaşımlara olanak tanımamakta; sınırlanmışlığa dayalı bir iç barış tercih edilebilmektedir. Şematizmin, ithal yöntemlerin ve kısır döngünün aşılması; ancak, olması gerekeni pratik eşliğinde sergileyen örnek bir devrimci hareketin yol göstericiliği ile mümkündür.

Çevrelendiği koşullar sebebiyle, erdem olarak kabul edilen bir fiilin, bir başka kesitte tembelliğe/zaafa karşılık düşmesi olasılık dahilindedir. *Örneğin "Benden geçti mi demek istiyorsun/ Aç iki kolunu iki yanına/ Korkuluk ol"* (Rıfat Ilgaz) diyebilmek, gerektiğinde insanları kanaatkarlığa çağırarak doğru ve gereklidir. Ancak, bu türden yöntemleri genelleştirip, örneğin bir

devrimci hareketin üretkenlikte, perspektif genişliğinde ve yolgöstericilikte azla yetinmesini istemek; çok daha başka bir şeydir ve doğru değildir. İşte bu nedenle, **felsefi olanla edebi olanın, ideolojik olanla politik olanın dahi birbiri ile çakışmayan kendine ait sınırlar içerdiğini görebilmek ve her olguyu kendi özgünlüğü bağlamında değerlendirebilmek, bir öncüyü öncü yapan nitelikler arasında olmazsa olmaz önemdedir.**

Politik arenada pek çok ögenin, birbirine yakın frekanslarda varlık gösteriyor olması, öncünün kavrayışındaki derinliğe ve sahip olduğu seçiciliğe özel bir önem kazandırmaktadır. Uluslararası karşı devrim, deney biriktiren ve deney aktaran özelliği ile duruşunu güvenceye alma yöntemlerini sürekli olarak zenginleştirirken; bunun karşısında, devrimci mücadeleye öncülük eden hareket(ler)in başarısı, yaratıcılık yeteneği ile orantılı olacaktır. Burada "yerellik", kaçınılmaz biçimde açığa çıkar. Marksizmin evrensel nitelikteki yolgöstericiliği sebebiyle, devrimci hareketler, sınırlarüstü özellikler de taşır. Ancak bu, yerel nitelikleri dikkate almaya ve ülke bazında mevcut olan güç ve olanaklara -karşı olanakları da dikkate alarak- uygun bir program dahilinde işlev kazandırmaya engel değildir. Bir devrimci hareketin başarısı, sadece dolaysız ilişkileri ile değil, başka güçleri harekete geçirebilmekteki yeteneği ile de ölçülür.

Bir devrimci hareketin, sömürünün ve sınıfların ortadan kaldırılmasını -yani sosyalizmi- amaçlaması, doğrudan bu tür taleplerle işe başlamasını gerektirmez. Stratejik hedef ile kısa vadeli hedefler, birbiri üzerinde etkide bulunan ama birbirinin yerine geçirilmemesi gereken nitelikler taşır. Demokratik devri-

min yaşanmadığı/tamamlanmadığı hiçbir ülkede devrim, sosyalist niteliklerle işe başlamaz; antiemperyalist, antifaşist, antifeodal vb. niteliklerle harekete geçildiği görülür. Latin Amerika'daki mücadelede çoğu kez, diktatörlük karşıtlığı ön plana çıkmıştır. Bunlar, demokratik nitelikte mücadelelerdir. Ancak, böyle bir tanımlama, demokratik devrim boyunca sosyalist içerikte görevlerin üstlenilmediği, demokratik devrim ile sosyalist devrimin birbirinden bıçakla kesilir gibi ayrıldığı anlamına gelmez. Tersine, demokratik devrim sürecinde, sosyalist devrime ait pek çok görev yerine getirilir. Sınıflar mücadelesinin bizatihi içerisinde yer alarak mümkün olan ve yerine getirdiği yönlendiricilik işlevi oranında anlam kazanan öncülük, kavgada önceliklerin tayini (program) konusunda da işlev yüklenir.

Öncü, mevcut rejimle çelişme halinde bulunan ve bayraklarında çeşitli -demokratik- talepler taşıyan sınıf ve tabakaları devrim hedefine yönlendirmekle yükümlüdür. **Güncel hedeflerle stratejik hedeflerin doğru ilişkilendirilebilmesi**, mevcut güçlerin gereken zaman ve biçimde gerekli yere odaklanabilmesini sağlar. Mücadelenin ilk etabındaki demokratik nitelik, kavranamadığı takdirde, sürecin geliştirilerek başarıya taşınması olanaksızdır. **Mevcut rejim tarafından bası altında tutulan çeşitli kesimler; iş, ekmek, özgürlük, toprak, KKTH, vb. talepleri sosyalizme giden yolda bir ayak bağı değil, bir taşıyıcı basamaktır.**

KÜBA devrimi, sınıflar mücadelesinin bu ikili niteliği dikkate alınarak geliştirilmiş örnek bir devrimdir. Varolan rejimi, temelleri ile beraber bir bütün halinde değiştirmeyi amaçlayan bir devrim; zorunlu olan ön aşamaların üzerinden atlamadan, nihai hedefe yönelmelidir.

Fidel Castro, Küba Santiago Olağanüstü Mahkemesi'nde 16 Aralık 1953'te yaptığı savunmasında halka açıkladığı Moncada programını neden sınırlı tuttuğunu, neden sosyalist bir program olmadığını; 1971'de Şili'yi ziyaret ettiğinde Concepcion Üniversitesi öğrencile-

riyle yaptığı bir söyleşide, şöyle açıklıyordu:

"*Bu benim istediğim program mıydı?* Gösterişli bir şekilde yanıtıyor: '*Hayır!*' Ve bunun nedenlerini şöyle açıklıyor: '*O dönemde daha yüksek, daha ileri bir program önermek tamamen gerçekdışı bir şey olurdu. Kimse anlamazdı (...)* Biz, 15.000 öğrenciden yalnızca 30'unun antiemperyalist oldukları bir ülkede anlaşılabilirliğini düşündüğümüz maksimal programı yapmıştık.' Konuşmasının bir başka bölümünde şu saptamayı yapıyor: '*Batista'ya karşı mücadele programımız sosyalist bir program değildi ve gerçekten de öyle olamazdı. Çünkü mücadelemizin doğrudan amaçları henüz sosyalist hedefler değildi ve zaten de olamazdı. Bu hedefler, o aşamada, Küba toplumunun siyasi bilinç düzeyini aşardı; halkımızın o aşamadaki olanaklarının düzeyini aşardı. Moncada dönemindeki programımız, sosyalist bir program değildi. Ama o sırada halkımızın hedefleyebileceği en iyi toplumsal ve devrimci programdı. (...) Küba devrimini eleştiren bazı kişiler, bu devrimin hileli olduğunu söylüyorlardı. Biz ise gerçek bir devrimcinin hep maksimum toplumsal değişmeye ulaşmaya çabaladığını açıklıyorduk. Ama maksimum toplumsal değişmeye ulaşmaya çabalamak, bu maksimumun her an önerilebileceği anlamına gelmez: Verili bir anda, bilincin ve güç dengelerinin içinde buldukları gelişim düzeyine göre önünüze belirli bir hedef koyabilirsiniz; bir kez bu hedefe ulaştıktan sonra, daha ileri bir başka hedefe yönelebilirsiniz.'* (Latin Amerika Solu Kendini Sorguluyor-Marta Harnecer, s:55-56)

Latin Amerika'da olduğu gibi geçmişte askeri diktatörlüklerin yoğunlukla bulunduğu ülkelerde bugün, **sömürge tipi demokrasiler** tercih edilmektedir. Emperyalizmin tavsiyeleri ışığında oluşan, askere de yer veren ve seçilmiş organların hiçbir zaman iktidar olamadığı, vesayet altında bir devlet biçimi söz konusudur. Bu gerçekte, güçlü bir halk hareketine olanak tanımamak üzere düşünülmüş bir düzenlemedir. Böyle sistemlerde de-

mokrası, toplumun büyük çoğunluğunun talebi durumundadır. Ancak, burjuva ölçekler dahilinde demokratik taleplerde bulunmak ile **halkın kendi kendini yönetmesine dayalı** gerçek bir demokrasi istemek aynı şeyler değildir. Örneğin askeri diktatörlüklerde, diktatörlüğe yönelik mücadele çok geniş toplumsal kesimleri kapsarken, mücadele programlarının; süreci, daha farklı talepler için ileriye taşınması aşamasında kitlelerin bir ayrışma yaşadığı görülür. Gerçekte demokrasinin bir **devrim sorunu** olduğunu bilenler, demokratik mücadeleye antiemperyalist ve antioligarşik bir içerik kazandırarak süreci daha ileriye taşınmanın mücadelesini verirler.

Demokratik mücadele ile sosyalizm mücadelesi arasındaki köprü doğru kurulabilirse; girilen geniş çaplı ittifaklar, nihai hedefe giden yolda geciktirici değil, güçlendirici işlev görürler. Bu konuda çeşitli örnekler vermek mümkündür. Örneğin "*Şili'de, Pinochet'den kurtulmak çok geniş toplumsal kesimlerin çıkarınaydı. Ekim 1998 referandumunda Pinochet'ye ve onun rejiminin sürmesine EVET diyen diktatörlük tercihine karşı, HAYIR'ı desteklediler. Aynı toplumsal kesimler, başkanlık seçiminde, Pinochet'ciliğin çıkarlarını temsil eden Büchi'ye karşı Aylwin'in adaylığını desteklediler. Ama aralarında bazılarının mücadeledeki son hedefi burjuva demokratik sisteme dönüştü; diğerleri ise bu mücadeleyi, toplantı, örgütlenme, ifade, vb. özgürlüklerle işçi ve halk hareketine yeniden güçlenebileceği, gerçek ve bütünlüklü bir demokrasi mücadelesini sürdürebileceği koşulları sağlayacak demokratik bir sistemin yeniden kurulmasının yolu olarak görüyordu.*" (age. s:57-58)

Salvador'da da benzer gelişmeler söz konusu olmuştur. 1989'daki seçimlerde hıristiyan demokratlarla ittifak yapan FMLN ve Demokratik Birleşme, ARENA'yı ve onun karşı-ayaklanma tasarısını tecrit ve teşhir etmeyi amaçlamıştır. İttifak zeminini geniş tutmak üzere çeşitli toplumsal gruplarla köprüler kuran devrimci hareketler; bunu yaparken, asli yönelimlerinden taviz

vermemeli ve daha uzun erimli olan gerçek demokrasi mücadelesi için gerekli duruşu korumalıdır.

DEVİRİMİN "DEMOKRATİK" OLMASININ ANLAMI VE GÜNÜMÜZ GERÇEKLIĞİ

Demokratik devrim, özünde bir burjuva devrimidir; feodalizmden kapitalizme geçiş sürecinde ideolojik temelleri oluşan, kapalı topluma özgü feodal değerlerin ve yapıların tasfiyesini, bunların yerine kapitalist gelişimi hızlandıracak ve önünü açacak bir üst yapının oluşmasını hedefleyen bir burjuva devrimidir.

Emperyalizmin 2. Bunalım dönemine özgü Demokratik Halk Devrimleri'nde -Çin Devrimi'nde olduğu gibi- feodalizme karşı mücadelede, burjuvazinin kendi taleplerinin, geniş köylü kitlelerinin toprak talebiyle bütünleşerek bir köylü devrimi niteliği kazanmış olması, devrimin burjuva niteliğini değiştiriyor. Sonuçta köylülük de bir burjuva katmanıdır.

Ancak, 3. Bunalım dönemine özgü gelişmeler sonucu, kırsal alanda feodal yapının hemen hemen bütünüyle tasfiyesi, kapitalist üretimin yaygınlaşması ve ulaştığı boyut, feodal değerlerin, kurum ve yapıların üst yapıda da büyük oranda tasfiye edilmiş olması gündemdeki demokratik devrimin kapsamını büyük oranda daraltıyor. Buna karşılık bu gelişmenin toplumda burjuva anlamda bile bir demokratikleşmeye eşlik etmemesi, **devrim hedefinin hâlâ "demokratik" olmasını** dayatıyor.

Ne var ki, yaşanan tüm bu gelişmelere rağmen, toplumun demokratikleştirilmesi açısından bugüne değin hiçbir ciddi adım atılmamıştır. Bu nedenledir ki bugün hâlâ toplumun demokratikleştirilmesinin en ideal biçimi, demokratik devrimdir. Kimi gelişmelerin, demokratik devrimin kapsamını daha da daraltması mümkündür. Önemli olan devrimcilerin meselelere mutlaklaştırıcı bir yaklaşımla değil, somutu gözleyerek çözüm üretmesidir. Kesintisiz devrim sürecinde bir evre olan demokratik devrimin kapsamı ve uzunluğu, o süreçte henüz aşılmamış olan sorunların boyutu

dikkate alınarak, devrimciler tarafından tayin edilecektir. Örneğin, Kürt sorunu, inanç özgürlüğü, vb. konularda bugün atılabilecek kimi adımların; AB ile uyum çerçevesinde çıkarılabilecek yasaların bu kapsamı ne denli etkileyeceğini söylemek için henüz erken ise de adımların biçimsel çerçeveyi aşmaya çağını ve bir devrim sorunu olarak varlık göstermeye devam edeceğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Ne kendine ne de halka güveni olmayan ve tutarlılık diye bir sorunu kalmayan "eskimiş solcu"ların, demokrasiyi sistemin kendisinden bekleme; TÜSİAD gibi kurumlara olumluluk atfetmesi, belki aynı konumda olan kimi kişi ve çevrelerin ilgisini çekebilir; ama, devrimcilik, ilginin bugün çok daha başka yere yönelmiş olmasını gerektiriyor. Bilindiği gibi TÜSİAD'ın "Demokrasi Programı", yayınlanır yayınlanmaz, liberal solun geniş bir yelpazeye yayılmış temsilcileri tarafından sahiplenildi ve çeşitli biçimlerde destek verildi. Hatta, daha önceki örneklerde de olduğu gibi bu tür gelişmelere itibar etmeyenler dogmatik, sığ, vb. kabul edildi. Gerçekte ise her şey, yaşamın tanıklığı ile ortadadır. Demokrasi, insan hakları, düşünce özgürlüğü diyenlerin egemenler olması durumunda bunun ne anlama geldiği/geleceği, tarihteki pek çok örneği ile bellidir. Ülkemizde ise, bir taraftan düşünde özgürlüğünden söz edildiğini, diğer taraftan bunun; Basın Kanunu, RTÜK, Terörle Mücadele Kanunu, Türk Ceza Yasası, OHAL Yasası, vb. ile önünün kesildiğini, bu ülkede gözlerini gerçeklere kapamayan veya gerçekler karşısında miyop olmayan herkes görmektedir.

Evet gerçekler, tüm bulandırma çabalarına rağmen hiç bu denli açık bir hal almamıştı: Halka; kanı, gözyaşını, zulmü ve yokluğu reva görenler, kendi saltanatlarının devamı için önlemin hiçbir çeşidinden kaçınmamaktadır.

Bırakalım devrimciliği, "sol" olarak anılması bile doğru olmayan kimi şahıs ve çevreler; utanç veya açık biçimde sisteme güzelleme yapar ve devrimcilerle mesafeyi açarken; öznel nedenlerle hâ-

lâ "sol", "devrimci", vb. olarak anılmayı sağlayacak manevralara başvurmakta ve son tahlilde mücadeleye ve halka zarar vermektedir.

Objektif koşullar, devrimcilik için her zamankinden daha uygundur. Önemli olan; bu avantajı, devrimci kimliğin gerekleri ile birleştirebilme ustalığını gösterip; sorunlara doğru yerde ve doğru biçimde çözüm getirebilme kapasitesiyle hareket edebilmek; koşulları böyle bir duruşla karşılayabilmektir. Özneliğin ağır bastığı duruşlar, yerini devrimci seçiciliğin, açıklığın ve karar alma cüretinin ağır bastığı bir duruşa bırakmalıdır. Devrimciler arasındaki ortaklık; ortak açıklamalar yapmakla yetinmek değil, harekete geçme refleksini ortaklaştırmak biçiminde olmalıdır.

Bu gerçekleri dikkate alarak yoluna devam eden devrimci özne için; yol, her zamankinden daha açıktır. Yeter ki, doğruları uygulamakta **kararlı**, sonuç alma konusunda **sabırlı** olunabilsin.

Bir devrimci hareketin, sömürünün ve sınıfların ortadan kaldırılmasını -yani sosyalizmi- amaçlaması, doğrudan bu tür taleplerle işe başlamasını gerektirmez. Stratejik hedef ile kısa vadeli hedefler, birbiri üzerinde etkide bulunan ama birbirinin yerine geçirilmemesi gereken nitelikler taşır. Demokratik devrimin yaşanmadığı /tamamlanmadığı hiçbir ülkede devrim, sosyalist niteliklerle işe başlamaz; antiemperyalist, antifaşist, antifeodal vb. niteliklerle harekete geçildiği görülür.

YA BARBARLIK YA SOSYALİZM

SAĞLIK DA TEDAVİ DE GELECEK DÜŞÜ DE MÜCADELEYİ GEREKTİRİYOR

Aslı Şahin

Sınıfların varlığı ile beraber yaşama ve örgütlenmelere konu olan çelişmeler, aynı zamanda mücadele tarihinin konusudur. Bu mücadeleler dönemsel özelliklere göre değişikliklere uğramış olsa da sınıflı toplumlar tarihi boyunca var olmuş, egemen sınıfların tercihini belirlemiş ve günümüzde uluslararası boyutları aşan bir duruşla keskinleşip, derinleşmiştir. Bugün emek dünyasında yaşanan kayıplar, globalleşme denen ama gerçekte emper-

yalizmin saldırısının küreselleşmesi anlamına gelen “düzenlemeler” olarak okunmalıdır. Ülkemiz bu saldırıda hedeftedir; kapitalizme özgü kar hırsıyla, kar eğiliminin düşüşünü önleme ile ilgili çalışmalara laboratuvarlık etmektedir.

Ülkemiz, tekellerin isteği doğrultusunda her alanda yeniden yapılandırılıyor. Amacın tekellerin rekabeti çerçevesinde daha fazla kar sağlanması olduğu bilindiği halde, “halk yararı” esas alınıyor

görüntüsü verilmeye çalışılıyor. Sağlık ve eğitim daha önce çok fazla saldırı almayan, paylaşım yaşamamış alanlar olarak, rekabette ve tatlı kar getirisinde oldukça ön plana çıkmış görünüyor. Sosyal devlet uygulamalarının belirli oranlarda varlığını koruduğu seçim zamanlarında partilerin istismar ettiği bu alanlar şimdi saldırının hedefi durumundadır. Emperyalizmin artık her alanda içselleştirilmesi; sözde seçimlerin belirleyiciliğinde kendine hizmet edecek partiyi yaratmasını, hükümete gelerek devlet aracını kullanmasını gerektiriyor. Tekeller ve emperyalizm kendi egemenliğini her ülke coğrafyasında işbirlikçilerini oluşturarak tamamlıyor. Süreç, emperyalizmin; olanaklarını kullanarak devletleri ele geçirme, emperyalist eyleme daha iyi hizmet edebilmesinin araçlarını kanun tasarısı halinden çıkararak dayatma “yasalaştırma” sürecidir..İşbirlikçi burjuvazi ve tekellerin de, emperyalizmin tekelleşme süreci içinde rekabet etme veya işbirliği yoluyla da olsa varlıklarını devam ettirme gibi iki yöntem seçme hakkı da kalmamıştır. Yapılan tüm özelleştirme çalışmaları bu tekellerin isteği ve çıkarları doğrultusundadır.

Uygulanmakta olan birinci basamak sağlık hizmetlerinde koruyucu hekimliğe ağırlık verilmesine rağmen, aile hekimliği uygulaması ile sağlık hizmetlerinde tedavi edici sağlık hizmetlerine ağırlık verilecektir. Toplum sağlığını korumaya yönelik hâlihazırda uygulamadaki sağlık ocaklarının iyileştirilerek hizmetlerinin en üst seviyede halkın yararlanacağı sağlık merkezleri haline getirilmesinin, personel eksiklerinin hızla tamamlanarak kırsal alanlara hizmet götürülmesinin, uygulamaya konulacak aile hekimliğinden daha iyi olacağı kesindir. Buna rağmen neden tercih aile hekimliği uygulamasıdır?

Sınıfların varlığı ile beraber yaşama ve örgütlenmelere konu olan çelişmeler, aynı zamanda mücadeleler tarihinin konusudur. Bu mücadeleler dönemsel özelliklere göre değişikliklere uğramış olsa da sınıflı toplumlar tarihi boyunca var olmuş, egemen sınıfların tercihini belirlemiş ve günümüzde uluslararası boyutları aşan bir duruşla keskinleşip, derinleşmiştir. Bugün emek dünyasında yaşanan kayıplar, globalleşme denen ama gerçekte emperyalizmin saldırısının küreselleşmesi anlamına gelen “düzenlemeler” olarak okunmalıdır. Ülkemiz bu saldırıda hedeftedir; kapitalizme özgü kar hırsıyla, kar eğiliminin düşüşünü önleme ile ilgili çalışmalara laboratuvarlık etmektedir.

Özellikle sağlık alanına iki yöntem ile saldırılıyor. Özelleştirme, özel hastaneler yeterli görülmeyince **aile hekimliği** ve GSS ile gündeme geldi. **Bu, yasalar kanahtıyla sağlıkla ilgili her yapının ve çalışanların, hizmet alanlarının özelleştirilmesidir.**

“*Halkımız; birinci basamak olan aile hekimliği uygulaması ile 365 gün ve 24 saat sağlık hizmeti alacaktır*” deniliyor. Alınan bu hizmet karşılığı hiçbir ücret ödemeyecek olması, şimdilik halkımızın yararına görülmektedir. Oysa daha önceki uygulama da sağlık ocaklarıdır ve bunlar da parasızdır ve 24 saat çalışma üzerinden planlanmıştır. Özelleştirme süreçleri başladığında, devlet tüm kurumlardan ödeneklerini kesmeye başladığında varlıklarını devam ettirmek için fiş karşılığında belli bir ücret alınması dayatılır oldu. Aile hekimliği uygulamasında, sistemi destekleyecek mali portre açısından bakıldığında; çalışanlardan %12,5 kesinti yapılarak genel sigorta sisteminin desteklenecek olması, kamu personelinin mağduriyetini de beraberinde getirecektir. Şimdi ki sağlık ocakları bina olarak aile hekimine kiralanacaktır. Bu kiralamanın hangi gelire aile hekimi tarafından karşılanacağı ise bilinmemektedir. Bu alandaki tüm hesaplar özelleştirmeye göre yapılmaktadır. Buna kuşku yok. Bugün en az sağlık personeli ile çalışan

sağlık ocaklarında bile beş personel olurken, aile hekimi uygulamasında bin ila dört bin kişiye bir aile hekimi ve bir sağlık elemanı düşmektedir. Uygulanmakta olan birinci basamak sağlık hizmetlerinde koruyucu hekimliğe ağırlık verilmesine rağmen, aile hekimliği uygulaması ile sağlık hizmetlerinde tedavi edici sağlık hizmetlerine ağırlık verilecektir. Toplum sağlığını korumaya yönelik hâlihazırda uygulamadaki sağlık ocaklarının iyileştirilerek hizmetlerinin en üst seviyede halkın yararlanacağı sağlık merkezleri haline getirilmesinin, personel eksiklerinin hızla tamamlanarak kırsal alanlara hizmet götürülmesinin, uygulamaya konulacak aile hekimliğinden daha iyi olacağı kesindir. **Buna rağmen neden tercih aile hekimliği uygulamasıdır?**

Bunun cevabı birçok soruyu birleştirmekle verilir. **Aile Hekimliği; bir uzmanlık dalıdır ve 3 yıllık bir asistanlık eğitimiyle kazanılmaktadır. Bu düzenlemeler ile uzmanlık eğitimi alan kişilerde aile hekimliği statüsü aranmayacak, herhangi bir alanda uzmanlık yeterli sayılacaktır. Belli kurslarla eğitim verilenler de aynı yetkilere sahip olacaklardır. Uygulamalarda görüldüğü gibi uzmanlık eğitimi almadan, aile hekimi olarak atanacak pratisyen hekimlere kısa dönem kurslarla sanki uzmanlık yapmış gi-**

bi aile hekimliği sertifikası verilmesi ilerde toplum sağlığı açısından olumsuzluklara neden olacaktır. Verilecek kursların süresi ve nasıl verileceği belirtilmeden ve önceki başarı oranları bilinmeden bölgelere atanacak olan aile hekimleri, ihtiyaca cevap veremediğinde ve sevk edilmediğinde (sevk zinciri de aile hekiminin elindedir) ücret tamamen hastanın sorunu olacaktır. **En genel anlamıyla hastanın kendini tedavi edecek hekimi seçme hakkı elinden alınmaktadır.**

Daha aile hekimliği ve GSS uygulamada oldukları pilot bölgelerde denenmeden, sonuçları bilinmeden, bir planlı saldırı daha yapılmıştır. **Bugün doğru okumak istersek hekimin tek başına reçete yazma hakkının kaldırılması anlamına gelen, laboratuvar sonuçları ve uzman onayı olmadan reçete edilemeyecek ilaç listeleri açıklanmaktadır. Geri ödememe listeleri gibi bu listeler de halkta çaresizlik halini büyütüyor. Çaresizlik hali bir halkı teslimiyete, fala, şans oyununa, din, vb. tercihlere doğru zorlar. Bugün ülkemizde fala (genelde metafiziğe) olan ilginin, umutlarını öte dünyaya ertelemenin; şans oyunlarından kurtuluş beklemenin yaygınlaşmasının ağırlıklı nedeni çaresizlik halidir. Kapitalizm, bir taraftan yaşama kanallarını sağlığın bile onayına tabi tutarak daraltırken, diğer taraftan itiraz ihtimaline karşı elindeki yasalarla halka karşı tehdit ve yaptırımlarını büyütülmektedir. Diyelim ki hastasınız ve hastalığınızı gereği almanız zorunlu ilaç, doktor raporu ile belirtilmişken hatta heyet raporu elinizdeyken ilacınızı alamıyor, tedavi olamıyorsunuz. Bu sizi şaşırtmasın, toplumu etkisizleştirecek ve genel sağlık sigortası kapsamında çıkarılarak özel sağlık sigortalarına yönelimi hızlandıracak olan bu yöntem özellikle tercih edilmektedir. Özel sağlık sigortaları katkı payınız oranında ilaçlarınızın ödemesine izin veren yapısıyla genel sağlık sigortasının da geçici bir sosyal güvenlik uygulaması olduğunu gösteriyor. Bu uygulamaya ilişkin örnekleri sayfa 34’teki tabloda gör-**

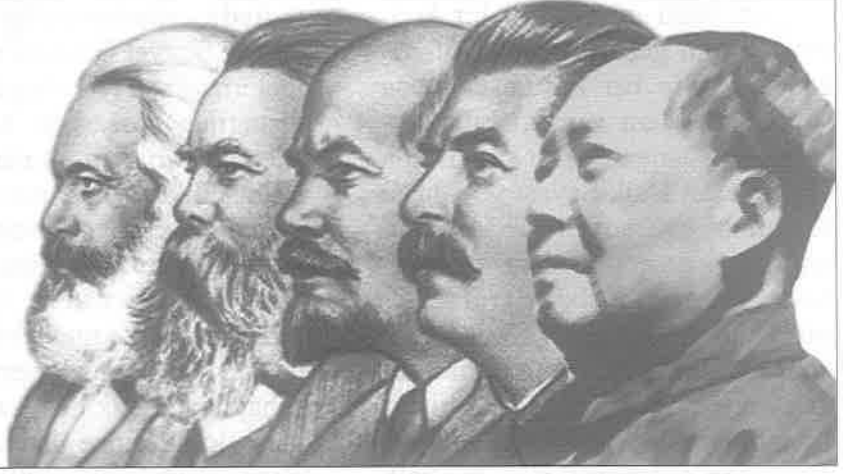
mekteyiz.

Bu durum, önümüze ek görevler çıkarıyor. Birincisi, halka gerçekleri doğru ve anlaşılır biçimde anlatmanın yöntem ve araçları geliştirilmelidir. Çünkü bu tablo giderek parası olanın sağlıklı kalmasını savunuyor. Gittikçe yaşam koşullarının ağırlaştığı koşullarda elinde kalanla yetinme hali başlı başına bir kayıptır. Düşünün ki piliniz çalışsa enerjiniz olacak yaşayacaksınız, kan şekerinizi düzenleyen insülinle normal bir hayatınız olacak, kolesterol düşürücüler alabilmeniz, “büyük bir ameliyattır, risklidir” dedikleri kalp ve damarlarınıza takılan stenlerle uzun süre yaşayacaksınız. Herkese zorunlu sağlık uygulamasındaki sağlık ocakları ülke kapitalizminin doğal sonuçlarını bağrında taşıyor ve aksaklıkları her kesimce görülüp saptanmıştır. Buna rağmen bu haliyle olsa bile sağlık ocaklarının kapatılması sorunu büyütüyor. Sağlık taramaları kaldırıldığında ve soğuk zincir (aşılama) kırıldığında ne bebeklerinizi ne de sizi ciğerinizden yakalama olasılığı çok yüksek tüberkülozunuzun başlamadan tutulması sağlanamaz. Sağlık ocaklarına sahip çıkıp, olumlu değişimlerle kucaklamalıyız. İkincisi, toplumda narcoz etkisi yapan tüm müdahalelere rağmen; halk kesimlerinin ayağa kalkması, kendi özgücüne güvenmesi ve başarıya inanması sağlanmalıdır. Tabii bu noktada, böyle bir çalışma yapacak öznelere niteliği, değerlerle barışıklık hali ve ideolojik sağlamlığı büyük önem taşıyor. Sağlığın sorun olmaktan çıkması bir devrim programı konusudur. Ancak bugün de demokratik talepler ve insan hakları çerçevesinde bile yapılabilecek çok şey vardır. Yeter ki meşru duruşumuzdaki temel dinamiğin haklılık olduğuna ve halkla birlikte yenilemeyecek güç odağı kalmayacağına; örgütlü geleceklerin dik duruşlu güneşlerle kucaklaşacağına kendimiz de inanalım.

Bugün doğru okumak istersek hekimin tek başına reçete yazma hakkının kaldırılması anlamına gelen, laboratuvar sonuçları ve uzman onayı olmadan reçete edilemeyecek ilaç listeleri açıklanmaktadır.

İlaçlar	Hastalık	Yazacak doktor	Sağlık raporu	Laboratuvar sonucu	Kullanmazsa oluşacak sonuç	Katkı payı ödeme
Alerjik aşı	Alerjik rinit, bronşial astım, alerjik konjektivit	Çocuk hastalıkları, alerji bölümü Kulak, burun, boğaz, göz hastalıkları, göğüs hastalıkları uzmanı	Sağlık raporu istiyor, 3 ayda bir tekrarlanıyor	Laboratuvar sonucu istiyor ve 3 aylık tedavi tekrar gerektiriyor	Solunum durarak ölüm oluşabilir	Katkı payı almır
Grip aşısı	Grip	Uzman hekimlerce	Sağlık raporu ister	Laboratuvar sonucu ikincil hastalıklara yönelik olmalıdır	Böbrek yetmezliği, kronik akciğer ve kalp hastalıkları, kronik metabolik bozukluklarda, kan değeri düşük kişilerde, immün direnç düzeyi düşük kişilerde kullanılması zorunludur	Kişi 68 yaşından küçükse kendi öder
Büyüme hormonları	Çocuklarda büyüme gelişme geriliği veya durması	Endokronoloji, çocuk endokrinolojisi uzmanı	Sağlık kurulu raporu ister ayrıca başlatan hekim ve başlama tarihleri ve hasta tanılaması açık yazılmak zorundadır.	6 ay normal izledikten sonra, sistemik bir hastalığı olmayan hastalarda, 3 ayda bir IGF1 testi ile	Kullanılması zorunludur, kızlarda boy uzunluğu 155 cm oluncaya kesilmesi zorunludur. Hasta daha uzun olmayı talep edemez	Katkı payı almır
Losec, ranitidin, pantoprozol	Mide ağrısı, emilim bozukluğu, ilaç yan etkileri giderme	Aile hekimi, iç hastalıkları, genel cerrahi uzmanı	İkinci ayın sonunda endoskopi raporu	Endoskop radyoloji sonucu	Protokol izlenmezse mide kanamaları olabilir	Katkı payı almır
Ta ilaçları	Kan akımı ve kalp, beyin hastalıkları	Aile hekimi, dahiliye alan uzman dr raporu ile dr	Sağlık kurulu raporu ile	EKG, kan iyon ve kardiyak enzimlerle, bt ile aylık yazılabilir	Kalp hastalıkları, beyin kanamaları sonucunda ölüme sebebiyet	Katkı payı almır
Kolesterol düşürücüler	Yüksek tansiyon, baş ağrısı, fonksiyonel bozukluklar	Dahiliye uzmanı	Sağlık kurulu raporu	Laboratuvar sonuçları belirleyiciliğinde	Kalp krizi beyin kanaması sonucu ölüm	Ödemesi yok
Ensülin	Şeker hastalıklarında	Dahiliye uzmanı	Sağlık kurulu raporu	Laboratuvar sonuçları	Şeker koması ile ölüm	Katkı payı almır
Alkol	Sarf kullanılması zorunlu hastane malzemesi	Ödemesi yok			Dezenfeksiyon yapılamaz	Ödemesi yok
Santlar	Hidrocefalide	Nöroşirurji uzmanı	Sağlık kurulu raporu	Bt, mr ile ispatlanırsa	kibas sonucu ölüm	Ödemesi yok
Kalp pilleri	Kalp ve koroner hastalarda	Kalp damar cerrahisi uzmanı	Sağlık kurulu raporu	Eko, efor, radyolojik inceleme, EKG, laboratuvar testleri ile	sonuç ölüm	Ödemesi yok

DOĞRU YERDEN ÖĞRENELİM

ÇİN DEVRİMİ'NE VE MAO'NUN ÖNDERLİĞİNE DAİR ANALİZLER

Hamza Doğan

Uykuya yatırılmış bir halkın silkinip ayağa kalkması çok zordur. Tarım toplumlarında zaman adeta durur. Durağanlığın, dinginliğin, uyuşmanın topluma egemen olduğu görülür. Sömürenlerin iktidarı, gücü merkezileştikçe toplum atomlarına ayrılır. Budizm, Konfüçyizm vb. güce tapmanın, itaatın, kastlaşmanın yaratılmasında egemen ideolojinin değirmenine su taşımıştır. **Hanlar** yoksulların bu gününü, **dinler** geleceğini sömürme araçları olarak devreye sokulmuş; zulmün karşısında yoksulların tek silahı olan **umut** ellerinden alınmıştır.

Binlerce yıllık hanedanlıkların sömürüsüne kapitalizm de eklenince prangalar iyice sıkıştırılmış, zindan karanlığı gözlerdeki ışıltıyı/pırlıltıyı alıp götürmüştü. Kapitalizmin akbabalar gibi saldırdığı ülkelerden biri Çin olmuştur. Üstelik bu saldırı Çin'in can çekişmekte olduğu bir döneme rast gelir. Ancak bilinir ki, zifiri karanlığın en koyu olduğu an şafağın doğmakta olduğunun habercisidir. Çin, sekiz kapitalist güç tarafından kuşatılmış, işgal edilmiş, kukla hanedana bile ihtiyaç kalmamışken; herkesin herkesle savaştığı böyle bir ortamda ÇKP, zindan karanlığını parçalayan, akbabaları kovalayan, yoksul Çin halkını dimdik ayağa kaldıran güç olarak tarih sahnesine çıkmıştır. **Mao** ve yoldaşları,

uzun soluklu bir mücadelenin ardından uyuyan deviy uyandırmış, işçi sınıfının ve ezilen halkların yüreğini ısıtmış, düşmana korku salmıştır.

Çin devriminin önderi Mao, Halk Savaşı teorisini Marksizm'e kazandırmakla kalmayıp felsefe alanında da önemli katkılar yapmıştır. Sadece teorik alanda değil bizzat savaşın içinde bulunmuş, Kızıl Ordu'nun en zor anlarında cesareti ve zekasıyla gerçek önderliği defalarca göstermiştir. Ancak bu önderlik doğru okunamadığında ortaya ya abartı ya da hafifseme çıkmakta ve ders almanın yerini ya şablonculuk ya da inkar almaktadır. **Çin-Sovyet kutuplaşması bunlardan biridir ve bir dönem tehlikeli boyutlar almış, dünyada olduğu gibi ülkemizde de tahribatlara yol açmıştır. İdeolojik mücadele ile başlayan süreç pratik mücadele ile devam etmiş adeta kazananı emperyalizm olan bir düelloya dönüşmüştür.** Her iki taraf da kendi hatalarını incelerken tümsek aynayı düşman gördüklerine, hatalarını incelerken ise çukur aynayı kendilerine tutmayı tercih etmiş; böylece hatalardan gerekli sonuçlar çıkarılamadığı gibi olumlu, ileriye taşınması gereken pek çok değer de yeterli ilgiyi bulamamıştır. Çin Devrimi ve Mao da bu durumdan nasibini almış; Devrim'in deneyimleri ve teo-

rik zenginlikleri ya yok sayılarak ya da dogmatik/şabloncu bir şekilde kavranarak yanlışla düşülmüştür.

Mao, ne sıradan bir devrimci ne de azizdir. O Marksizm'in büyük ustalarındandır. Düşüncelerini kalıp olarak almak kadar eksiklerini görmemek ya da abartmak yanlıştır. Her devrimci, toplum gibi karmaşık bir organizmayı incelerken/çözümlerken hata yapabilir. Aslolan hatada ısrar etmemektir. Bu derin kavrayış Mao'da fazlasıyla vardır. Halk savaşını Marksizm'e kazandırdığını söylerken, eksikleri görüp düzeltmenin de büyük ustaya sorumluluğun gereği olduğunu düşünüyoruz. **Mao'nun pek çok konuda olduğu gibi, gerilla savaşı ve parti ilişkisi gibi konularda da öğreticiliği bugüne dek uzanan değerlendirmeleri vardır. Ancak Mao'nun düşünceleri adeta dondurularak bugüne taşınmaya kalkışıldığında pek çok sıkıntıyla karşılaşılacaktır.**

“...gerilla savaşı, ancak Komünist Partisi önderliğinde sonuna kadar sürdürülebilir... iç savaş sırasında Sovyetler Birliği'nde ve bugün Çin'de olduğu gibi, ancak Komünist Partilerinin ortaya çıktığı büyük ülkelerde zafere ulaşabilir...” (Mao Cilt II, Birleşik Cephe içinde Bağımsızlık ve İnsiyatif Meselesi 5 Kasım 1938) değerlendirmesinde

de görüldüğü gibi belirli bir konjonktür için geçerli olan bir ifade, genelleştirilip her koşula taşınırsa yanlış sonuçlara vardırılabılır. Örneğin, II. Dünya Savaşı sonrasında yaygınlaşan Halk Savaşı ve Ulusal Kurtuluş Mücadeleleri Mao'nun tespitini kısmen de olsa aşmıştır. Kore, Vietnam, Küba, vb. örnekler zafer için coğrafi ya da nüfusun yoğunluğu gibi öğelerin tek başına belirleyici olmadığını göstermiştir. Güncelliği itibariyle Irak ve Lübnan direnişleri göstermiştir ki; bir halk direnme yönünde karar verdiğinde hiçbir güç ona diz çöktüremez. Bunlara rağmen Mao'nun teorik ve pratik duruşunun önemi ve öğreticiliği konusu tüm devrimciler için geçerliliğini koruyor. Ancak, teorik değerlendirmelerine ve pratik tüm başarılarına rağmen Mao'nun fikri sistematiğini Marksizm-Leninizm içine sığdıramayıp **Maoizm** tanımlamasıyla ele almak doğru değildir. Hatta bu yaklaşım, Mao'ya özel bir önem atfetme gayretiyle yapıyor olsa da özünde Mao'nun ne denli Marksizm içi olduğunu görememe-yi de içeriyor.

Doğru sonuca ulaşabilmenin yolu kullanılan ölçekteki hassasiyettir. Topuzuyla oynanmış bir terazi nasıl doğru sonuç vermezse siyaset sanatında da kısa vadeli (yüzeysel), günü kurtarmak için başvuru olan yöntem uzun

Çin devriminin önderi Mao, Halk Savaşı teorisini Marksizm'e kazandırmakla kalmayıp felsefe alanında da önemli katkılar yapmıştır. Sadece teorik alanda değil bizzat savaşın içinde bulunmuş, Kızıl Ordu'nun en zor anlarında cesareti ve zekasıyla gerçek önderliği defalarca göstermiştir. Ancak bu önderlik doğru okunamadığında ortaya ya abartı ya da hafifseme çıkmakta ve ders almanın yerini ya şablonculuk ya da inkar almaktadır. Çin-Sovyet kutuplaşması bunlardan biridir ve bir dönem tehlikeli boyutlar almış, dünyada olduğu gibi ülkemizde de tahribatlara yol açmıştır. İdeolojik mücadele ile başlayan süreç pratik mücadele ile devam etmiş adeta kazananı emperyalizm olan bir düelloya dönüşmüştür.

vadede yöntemsizliği doğurur. Çin ve Sovyet Devrimi'nin kimi süreçlerini daha iyi anlayabilmek için gösterilen hassasiyet Küba, Kore, Vietnam, vb. için ıskalanırsa ortaya bilimsellikten uzak metafizik önermeler çıkar. Her devrim gibi Çin Devrimi ve Mao'yu incelerken düşülen hata, zaman ve mekan kavramlarını gözetmemektir. Kızıldoru'nun kurulduğu dönemde asker ve subaylara küçük de olsa para verilmesi kimilerince istismar amaçlı olarak abartılarak anlatılır.

“...Kızıldoru'da şimdilik düzenli bir ücret sistemi yoktur, ama yemeklik yağ, tuz, yakacak odun ve sebze için para, tahıl ve biraz da cep harçlığı verilmektedir. Her asker günde sadece 5 cent almaktadır.” (Mao Cilt I, Cingang dağlarındaki Mücadele, 25 Kasım 1928) Çin gibi yoksulluğun had safhaya vardığı ülkelerde insanların hem kendileri hem de geride bıraktıklarının açlıktan ölmemesi pamuk ipliğine bağlıdır. Dağa çıkan bir gerillanın ailesi çoğu zaman daha büyük sıkıntıya uğrar. “parasal katkı” o dönem biraz olsun bu durumu önlemek için başvuru olan bir yöntemdir. Bir başka sebebi de paralı askerliğin çok uzun yıllara yayılan bir geçmişi olmasıdır. ÇKP'nin henüz yaşadığı yenilgiyi atlatamamış olması da böyle bir uygulamaya yöneltmiş olabilir. Bugünün Türkiye'sinde bir gerillanın

az da olsa para (harçlık) alması düşünülürse de o günün Çin'inde pekala düşünülebilir.

EMPERYALİZM; GİRDİĞİ BİR ÜLKEYE KAN VE GÖZYAŞINDAN BAŞKA BİRŞEY GETİRMEZ

Klasik sömürgecilik döneminde Çin, Osmanlı, İran gibi köklü devlet gelenekleri olan imparatorlukları tıpkı piranhalar gibi parçalar kopararak güçten düşürme yolu tercih edilmiştir. Belki de ayakta kalmalarının tek sebebi kapitalist güçler arası rekabettir. Çin ile kapitalist devletler arası çatışmalar incelendiğinde kendi tarihimize de bir çok benzerlikler kurulabilir. Bu durumun **yarı sömürge ülke gerçekliği** olduğunun bilinmesinde fayda vardır. Kapitalizmin parça parça Çin'i nasıl güçten düşürdüğünü, Hanedanı adeta kukla hale nasıl getirdiğini ve işbirlikçi burjuvazinin oluşum sürecini daha iyi anlayabilmek için ÇKP'nin kuruluşuna kadar ki dönemi kronolojik tarih sıralaması gözeterek ele aldık.

Afyon Savaşı :

Çin, emperyalistler için büyük lokmaydı, o yüzden küçük parçalar halinde sindirerek yutmak gerekiyordu. İngiltere, Hindistan üzerinden afyon satarak Çin halkını zehirliyordu. 1840 yılında hanedanlığın afyon ticaretini sınırlandırma kararı alması üzerine İngiltere saldırıya geçti. İmzalanan Nanking anlaşması ile Hong Kong'u işgal etti. Şanghai, Kanton vb. liman şehirleri ticarete açıldı. Bahane yaratarak Çin'e saldırmanın yolunu açan İngiltere, diğer kapitalist devletlerin de iştahını kabartıyordu.

Tayping İlahi Krallığı :

Hanedanlığın uyguladığı baskı karşısında 1851 Ocağında büyük bir köylü hareketi patlak verdi. Hunan, Hupeh ve Nanking gibi eyaletler peş peşe ele geçirildi. 1864 yılında Hanedanlık İngiliz, Amerikan ve Fransız'ların desteği ile ayaklanmayı bastırdı. Halkı sindirmek için kapitalistlerden destek aldığı düşünün hanedanlık sahnelenen oyunun figüranı haline geliyordu.

İkinci Afyon Savaşı :

1856-60 yılları arası İngiliz

ve Fransız emperyalistleri Çin'e çeşitli saldırılarda bulunup Tientzin ve Pekin anlaşmalarıyla dokuz yerde ticaret limanı açılmasını ve sürdürdükleri misyonerlik faaliyetlerinin (ajanlaştırma) garantiye alınmasını sağladılar. Misyonerlik kapitalizmin tarihi kadar eskidir. Afrika ve Amerika kıtalarının yağmalanması sırasında sıkça başvurulan yöntemlerdendi.

Cin-Fransız Savası:

1884-85 yıllarında Fransızlar Vietnam'a ve Kuangsu, Fukiyen, Tayvan ve Çekiyang gibi Çin bölgelerine saldırıya geçtiler. Çin birlikleri savaştan üstün çıkmasına rağmen, Tientsin anlaşması ile Vietnam Fransız işgaline terk edildi. Merkezi iktidardan uzaklaşılırdıkça denetim de zayıflar. Kapitalistler yağma için savunulması en zor noktalara saldırıyı tercih etmişlerdir.

Cin-Japon Savası:

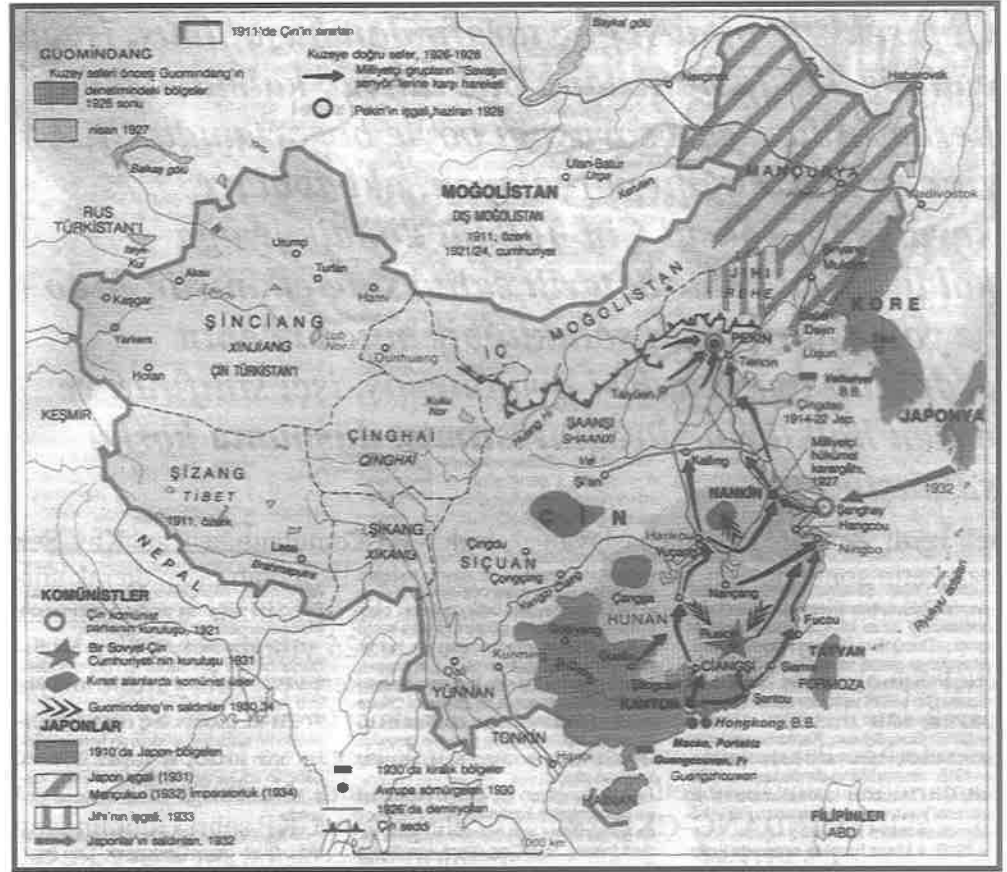
1894'te Japonlar Kore'ye ve Çin'in diğer bölgelerine saldırdı. Yapılan anlaşma çok ağırdu. Kore terk edilmekle kalmayıp Tayvan ve Penghua adaları Japonlara bırakılıyor, savaş tazminatı ödeniyor ve Çin'de fabrika açma izni yanı sıra üç bölgede liman izni veriliyordu. Sömürge yarışında en son sahneye çıkan Japon İmparatorluğu açlığını daha saldırgan bir siyaset izleyerek bastırıyordu. Coğrafi yakınlığı iklim, cephane, asker vb. alanlarda rakiplerine göre avantajlarını artırıyordu.

Reform Hareketi:

1898 yılında liberal burjuvazi ile toprak ağalarının çıkarlarını temsil eden bir hareketti. Hiçbir kitle desteği olmayan hareket önderlerinin idam edilmesi ile yenilgiye uğratıldı.

Yi Ho Tuan Hareketi (Boksörler Hareketi)

1900 yılında Kuzey Çin'de meydana gelen anti kapitalist halk hareketidir. Geniş köylü kitleleri, zanaatkarlar ve diğer halk kesimlerinin katıldığı hareket 8 Kapitalist gücün ortak saldırıları sonucu katliam uygulanarak dağıtıldı. Kapitalistler, hanedanlıktan Çin içinde askeri üsler kurma imtiyazları elde etti. Askeri zorla açılan limanlar sayesinde kapitalistler gümrük engelini

aşarak Çin pazarını kendi mallarıyla doldurmakla kalmayıp iç pazarı da bitiriyorlardı. Konumları hızla bozulan üreticilerin radikalleşen tepkisi boksörler hareketinde cisimleşiyordu. Boksörler Hareketi yağmalanan bir halkın içgüdüsel tepkisiydi.

ÇİN BURJUVAZİSİ SUN YAT-SEN ÖNDERLİĞİNDE TARİH SAHNESİNE ÇIKIYOR

Dr. Sun Yat-Sen 1800'lü yılların sonlarından itibaren Çin burjuvazisini örgütleyordu. 1905 yılında burjuvaziye, küçük burjuvaziye ve toprak sahiplerini bir araya getirerek Tung Meng Huy'u (Çin Devrimci Birliği) kurdu. 1906'da Kiangsi ve Hunan eyaletlerinde ayaklanma başlattı. 1907'de Çaocov, Çinçov ve Kuangdung'da; 1908 yılında Yunan eyaletinde ayaklanmalar örgütledi. Sun Yat-Sen Çin Devrimci Birliği'ni Üç Halk İlkesi dediği ortak bir program etrafında birleştiriyordu. Üç Halk İlkesi; Milliyetçilik, Demokrasi ve Halkın Refahı'ndan oluşuyor ve sınıf mücadelesini değil uzlaşmayı hedefliyordu.

10 Ekim 1911'de ordunun içinden kendisine yakın birlikler Kanton ve Vuçang'ta ayaklandı. Kısa sürede yayılan çatışmalar sonucu hanedanlık yıkıldı. Çin Halk Cumhuriyeti geçici hükümeti kuruldu.

Sun Yat-Sen Cumhurbaşkanı seçildi. Kısa süre sonra Ordu içinde güç dengeleri Yuan Şih-Kay'ı iktidara getirdi, böylece burjuva devrimi yenilgiye uğradı.

1913 yılında Sun Yat-Sen'in örgütlediği direniş kırıldı. 1914'de Şanghai'da yeni bir ayaklanma denedi o da başarısızlığa uğradı. 1915 yılında Yuan Şih-Kay kendini İmparator ilan etti ama tepkiler karşısında geri adım attı, kısa bir süre sonrada öldü. İktidar için mücadele kızıştı. Hemen hemen her eyalette iktidarlar belirdi. Çevresine asker toplayan her general hükümlerliğini ilan etti. Adeta, herkes herkesle savaş halindeydi.

PROLETERYA VE PARTİSİ ÇKP HALKIN UMUDU OLDU

I. Dünya savaşı bittiğinde galip devletler Alman emperyalistlerinin Çin'deki bütün ayrıcalıklarını Japonlara devretti. Bu haksızlığa karşı Pekin Üniversitesi'nde öğrenciler toplantı ve gösteriler düzenleyerek karşı çıktılar. 4 Mayıs 1919 günü 30 öğrenci tutuklandı. Okulda boykot başladı. Direniş ülkenin pek çok üniversitesine sıçradı. 3 Haziran'da Pekin'de 1000 öğrenci daha gözaltına alındı. 5 Haziran'da pek çok şehirde işçiler greve gitti ve esnaf dükkanlarını açmayarak des-

Çin, sekiz kapitalist güç tarafından kuşatılmış, işgal edilmiş, kukla hanedana bile ihtiyaç kalmamışken; herkesin herkesle savaştığı böyle bir ortamda ÇKP, zindan karanlığını parçalayan, akbabaları kovalayan, yoksul Çin halkını dimdik ayağa kaldıran güç olarak tarih sahnesine çıkmıştır. Mao ve yoldaşları, uzun soluklu bir mücadelenin ardından uyuyan devi uyandırmış, işçi sınıfının ve ezilen halkların yüreğini ısıtmış, düşmana korku salmıştır.

tek verdi. 4 Mayıs 1919'da başlayan hareketin sonunda Çin Devrimi'nin siyasi önderi artık proletaryaydı.

1 Temmuz 1921 yılında ÇKP Şanghay'da ilk toplantısını yaparak kuruluşunu ilan etti. Genel sekreterliğe Pekin Üniversitesi dekanlarından Cen Dusiu getirildi.

GUOMİNDANG-ÇKP CEPHE

Sovyetler Birliği'nin desteği ile kurulan cephe ruhuna uygun adımlar attı. 20-30 Ocak 1924'te Guomintang'ın I. Kongre'sinde Sun Yat-Sen Üç Halk İlkesini; Sovyetlerle dostluk, ÇKP'yle işbirliği ile İşçi ve Köylülere yardım olarak yeniden düzenledi. ÇKP de Guomintang'a bireysel başvurularla tek tek girip sonradan grup oluşturdu. Sovyetler Birliği başta Mihail Borodin olmak üzere danışmanlar gönderdi. Askeri olarak yardımlarda bulundu. Yine Sovyetler Birliği'nin desteği ile subay yetiştirmek ve askeri strateji ve taktikleri öğretmek için Vampoa Askeri Akademisi kuruldu, başına Çan Kay-Şek getirildi. Guomintang'ın tekrar kurulup ilk toplantısında Sun Yat-Sen'in Üç Halk İlkesinin yorumunda değişikliğe gitmesi bir taraftan Sovyetler Birliği'nin ve ÇKP'nin desteğini sağlamayı amaçlasa da diğer taraftan günün koşullarınca tekrar düzenleme ihtiyacından kaynaklanıyordu. "Eski Üç Halk İlkesi'ne gelince; ...Rusya o zaman emperyalist bir güçtü; Komünist Partisi yoktu ve işçilerin ve köylülerin hareketi henüz bütün siyasi önemini yansıtmamış ve halkın dikkatini çekmemişti" (Mao, Yeni Demokrasi Üzerine, Ocak 1940)

1925 yılında SunYat-Sen öl-

dü. Başkomutanlığa Çan Kay-Şek getirildi. İlk icraatı rakip olarak gördüğü kişileri hızla uzaklaştırmak oldu. 1926 yılında Sovyetler Birliği'nin askeri ve teknik yardımlarıyla Devrimci Ordu Kuzey Seferi'ne çıkarak Hugu ve Hubei, Ciangsi ve Fujian'ı aldı. Nanking ve Şanghay'ı ele geçiren ÇKP şehri Guomintang birliklerine teslim etti. Çan Kay-Şek Şanghay'da ÇKP taraftarlarını kurşuna dizdirdi. Peşinden diğer şehirlerde de aynı yöntemi uyguladı. Buna karşı çıkan Guomintang sol kadayuhan eyaletinde ÇKP ile ortak hükümet kurdu ama ömrü fazla sürmedi. ÇKP saldırılar karşısında Nançang, Güzhasadı ve Kanton ayaklanmaları ile cevap verdi. Belki de en büyük cevabı Kızılordu'nun kurulması olmuştur.

Nançang Ayaklanması:

1 Ağustos 1927'de Çu En-Lay, Çu Teh vb. önderliğinde 30 bin kişilik bir güçle başlatılan ayaklanma geri çekilirken yenilgiye uğradı. Kurtulabilenler Mao'nun I. Ordusu'na katıldı. Nançang ayaklanmasının en önemli yanı Guomintang'a ilk kurşunun sıkılmasıydı.

Güzhasadı Ayaklanması:

1927 Eylül'ünde Mao'nun önderliğinde Hunan-Kiangsi sınırında başlatıldı. 1928 Nisan'ında geri çekilip Cinkang Dağlarında toplanan birlikler Kızılordu'yu kurdu.

Kanton Ayaklanması:

1927'de Kanton'da kurulan Komün kısa sürede bastırıldı.

ÇKP'yi geçici olarak geri çekilmek zorunda bırakan Guomintang Sovyetler Birliği'nin Kanton Konsolos yardımcısını 13 Aralık'ta öldürüp ilişkileri kesmesi ile İç Savaşın I. Dönemi son buluyordu.

KÖKLERİ TOPRAKLA KENETLENMİŞ BİR AĞAÇ YIKILMAZ

Nançang yenilgisi sonrası 7 Ağustos'ta toplanan Merkez Komite Cen Dusiu'nun temsil ettiği sağ oportünizmi mahkum etti ve Genel Sekreterlikten uzaklaştırdı. Toplantıda ayrıca Toprak Devrimi siyaseti ve silahlı mücadele kararı alındı.

I. İç Savaş Dönemi'nin sona ermesi sadece ÇKP içinde değil Komintern içinde de yoğun tartışmalara yol açmış; Troçkist muhalefet fırsatçılık yapmaya çalışmıştır. Çin'de Tarım Devrimi'nin tamamlandığını artık Sosyalist Devrime sıra geldiğini iddia ediyorlardı. Çin devrimini anti gümrük devrimi olarak niteliyor ve derhal Sovyetler'in kurulmasını şiddetle savunuyorlardı. Troçkistler 1926 Nisan'ında ÇKP'nin derhal Guomintang'dan çıkmasını istiyorlardı. Ancak olaylar tersini kanıtlıyordu. ÇKP ittifak sayesinde rahat bir örgütlenme dönemi yaşıyor, kitle tabanını hızla artırıyor: "...Temmuz-Eylül (1926) arası köylü birliklerinin üye sayısı 300-400 bini geçmiyordu ve Köylü birliklerinin doğrudan önderliği altındaki yığınların sayısı 1 milyondan fazla değildi...Ocak (1927) ayına kadar Köylü Birlikleri'nin üye sayısı 2 milyona çıktı ve bu birliklerin doğrudan önderliği altındaki yığınların sayısı 10 milyona ulaştı" (Mao Cilt I, Hunan'daki Köylü Hareketine İlişkin Bir Araştırma Üzerine Rapor, Mart 1927)

Guomintang ile kurulan Cephe kötü sonuçlandı. Ancak 1924-27 arasında ÇKP üye ve sempatan sayısını artırmakla kalma-
yıp Demokratik Halk Devrimi'nin uygulanabilirliğini dostta da düşmana da göstermiştir.

Bazılarını şöyle sıralayabiliriz: a) Hesapların komitelerce denetlenmesi b) Karşı devrimci toprak ağalarını suç işlediklerinde para cezasına çarptırmak. c) Toprak ağalarını bağışta bulunmaya zorlamak. d) Karşı devrimcilere karşı küçük protestolar; evine kitlesel olarak gidip hatasının tekrarlanmayacağına dair söz verene kadar orada kalmak. e) Büyük protestolar; yerel zorbayı protesto etmek için büyük bir kala-

balık toplanır domuzlarını keser, tahılını el koyar ve onun evinde yemek yerlerdi. "15 bin kişilik protostocu 6 yerel zorbanın evine giderek 4 gün protesto yapmışlardı. Bu süre içinde 130 dan fazla domuz kesilip yendi." (aynı yazı) f) Toprak ağalarına üzerinde suçu yazan yafta ve kafasına külahlar takarak köy sokaklarında dolaştırmak. g) Karşı devrimcilere hapis, sürgün, idam cezaları.

Köylülerin koyduğu yasaklardan bazıları: Oyun (kağıt), kumar, afyon içimi, adi tiyatro oyunları, tahterevan (zenginleri omuzda taşıyan araç), alkollü içki, şölenler (lüks), serserilik vb.

II. İÇ SAVAŞ DÖNEMİ VE ÇKP İÇİNDE "SOL" SAPMA

I. İç Savaş döneminin (1924-27) yenilgi ile sonuçlanmasında Cen Dusiu'nun "sağ" oportünist çizgisinin etkisi büyük olmuştu. Gerek Enternasyonal'in Toprak Devrimi'nin Genişletilmesi, Ordu içerisinde çalışma vb. konularda ikazları gerekse de parti içinde ısrarla yapılan eleştirileri dikkate almadığı gibi Guomindang'a aşırı güven duyma, Toprak Devrimi hareketini mahkum etme, askeri konularda isteksizlik vb. yenilgiyi getirmiştir. Cen Dusiu kliği mahkum edildi. 1929'da Çin'deki Troçkist'ler Cen Dusiu ile birleşerek karşı devrimci bir grup oluşturdular. Guomindang yararına çalıştılar.

Parti "sağ" sapma ile uğraşırken Çan Kuo-Tao'nun başını çektiği "sol" sapma ortaya çıktı. Merkez komite içinde ağırlığı ele geçiren Çan Ku-Tao şehirlerde işçi sınıfına dönük çalışmayı aşırı abartırken kırdaki köylüler içindeki çalışmaları ihmal ediyordu. I. "Sol" sapma 1927 sonları ile 1928 başları arasında etkili oldu. Mao'nun önderlik ettiği muhalefet hataların bir süreliğine de olsa düzeltilmesinde etkili oldu: "Çin'deki Demokratik Devrim'in içeriği Milli Devrimi tamamlayabilmek için emperyalizmin ve onun Çin'deki uşakları olan savaş ağalarının iktidarını yıkmak ve toprak ağası sınıfının köylüler üzerindeki sömürüsüne son vermek için toprak devrimini gerçekleştirmektir". (Mao, Cilt I, Çin'deki Kızıl Si-

yasi İktidar Nasıl Varolabilir, 5 Ekim 1928)

1930 Mayıs'ına gelindiğinde Guomindang ile emperyalistler tarafından desteklenen başını Feng Yusiang ve Yen Si-Sen'in çektiği diğer gruplar arasında savaş çıktı. 11 Haziran 1930'da ÇKP içinde bu durumdan yararlanarak "Yeni Devrimci Atılım" ve "Bir veya daha fazla eyalette zafer kazanmak" şeklinde özetlenebilecek yeni bir "sol" sapma ortaya çıktı. Li Li-san'ın temsil ettiği II. "sol" sapmaya da parti içi verilen mücadele sonucu 1930 Eylül'ünde yapılan MK III. Toplantısında son verildi.

Ocak 1931'de MK IV. Toplantısı'nda "sol" oportünizme karşı mücadele kararı alındı. Ancak bu toplantı ile III. "sol" sapma hatası ortaya çıktı. Başını Van Ming'in çektiği çizgi partiye ağır hasar verdi. 1931 Ocak'ında başlayıp 1935 Ocak'ına (dört yıl süre ile) kadar partiye hakim olan III. "sol" sapma II. İç Savaş Dönemi'nin de yenilgi ile sonuçlanmasına sebep oldu. Van Ming Burjuvazinin tümüne ve küçük burjuvazinin yukarı kesimine karşı mücadeleyi savunuyordu. 18 Eylül 1931'de Japon emperyalistleri Manchurya'yı işgal etti. Guomindang Askeri birlikleri "kesinlikle karşı koymayın" talimatı vererek işgali onay-

lamış oldu. Çan Kay Şek güçlerini Kızılordu üzerine yoğunlaştırarak ÇKP'yi yok etmeye çalıştı. Parti 1933 yılına gelindiğinde yönetimi kızıl bölgelere aktarma kararı aldı. Yönetimin gelmesinden önce Kızılordu Guomindang birliklerinin 4 kuşatma hareketini başarıyla atlattığı düşmana ağır kayıplar verdirmişti. 1933 yılı Kasım'ında Japon emperyalizminin Çin'i işgaline karşı Guomindang'ın 19. Yol Ordusu ile Kuzey Ordusu ÇKP'nin önderliğinde Birleşik Cephe siyasetini kabul ederek ayrıldılar. Bu Fucien olayı olarak anılır. Van Ming çizgisi kuşatmaların başarı ile atlatılmasından ve Guomindang'dan ayrılan birliklerden de aldığı cesaretle Çin'de acil bir devrimci durum olduğunu ve 5. kuşatmaya karşı mücadelenin "kim kimi yenecek, devrim yolu mu yoksa sömürgecilik yolu mu?" aşamasına geldiğini söyleyip savunma stratejisi yerine saldırı stratejisini benimsedi. Tüm itirazlara kulak tıkayıp "sağ" sapma ilan etti. Pek çok kişiyi görevden aldı. 5. Kuşatma sonucunda Kızılordu çok ağır bir yenilgi aldı. Kızıl bölgelerdeki kuvvetlerin % 90'ı, Beyaz Bölgeler'deki kuvvetlerin ise hemen hemen tamamı katledildi.

Mao, ne sıradan bir devrimci ne de azizdir. O Marksizm'in büyük ustalarındandır. Düşüncelerini kalıp olarak almak kadar eksiklerini görmemek ya da abartmak yanlıştır. Her devrimci, toplum gibi karmaşık bir organizmayı incelerken/çözümlerken hata yapabilir. Aslolan hatada ısrar etmemektir. Bu derin kavrayış Mao'da fazlasıyla vardır. Halk savaşını Marksizm'e kazandırdığını söylerken, eksikleri görüp düzeltmenin de büyük ustaya sorumluluğun gereği olduğunu düşünüyoruz. Mao'nun pek çok konuda olduğu gibi, gerilla savaşı ve parti ilişkisi gibi konularda da öğreticiliği bugüne dek uzanan değerlendirmeleri vardır. Ancak Mao'nun düşünceleri adeta dondurularak bugüne taşınmaya kalkışıldığında pek çok sıkıntıyla karşılaşılacaktır.

ÜRETEN BİZİZ, YÖNETEN DE BİZ OLACAĞIZ

PROGRAM KURULTAYI YETKİ KAYBINDA SORUMLULUK TAŞIYAN İRADENİN AKLANMA TÖRENİ OLMAMALIDIR

Devrimci Öğretmen

TÖB-DER'den Eğitim-Sen'e uzanan süreçte eğitim emekçileri yarattıkları örgütlülüklerle pek çok başarıya imza atmış, kendi alanından politik örgütlenmelerle kurduğu doğru ilişkilerle, **cunta ürünü sürecin apolitik karakterinin değişiminde** de etkili bir rol oynamıştır. Özel bir dönemde fiili mücadelenin ürünü olarak ortaya çıkan KESK'in içinde de motor rolü oynayan Eğitim-Sen, son yıllarda yeni haklar elde etmezken var olanı da koruyamaz hale gelmiş, nicel bir erime sürecine girmiş ve sonuçta yetkiyi kaybetmiştir. Bu kaybın, dünya ölçeğinde emek güçlerinin kazanımlarını aşındıran aleyhte gelişmelerle zamandaş olması, kimi kesimlerde sorunun bütünüyle dışsal olduğu kanaatini geliştirdi. Gerçekte ise yetki kaybı bir sonuçtur ve bu sonuçta Eğitim-Sen dönem yöneticilerinin (yön verici iradenin) payı yadsınamaz boyutlardadır. Bu gerçekliğin üzerinden atlayarak yapılacak değerlendirmeler, sorunun teşhisini güçleştirir, müsebbiplerini gizler ve kan kaybını durduramaz.

Ekonomik-demokratik mücadelenin bileşenlerinden biri olan sendikalar, politik mücadelenin seyirine bağlı olarak inişli-çıkışlı bir grafik izler. Sendikal mücadelede

yaşanan dönemsel yenilgiler, her şeyin sonu olmadığı gibi ; kısmi kazanımlar da zafer olarak adlandırılmaz. 16. yılını doldurmakta olan Eğitim-Sen, tarihinde hiç bu kadar kan kaybetmemiş ve hiç bu kadar devre dışı kalmamıştı. Bir taraftan üye sayısında erime yaşanmış, diğer taraftan hedef kitleyle aradaki mesafe yabancılaşma boyutuna taşınmıştır. Yetki kaybı, bu nedenlerin devamı olan bir sonuçtur. Yetki kaybına kadar, **erimeyi ve yabancılaşmayı** görmek istemeyen **Genel Merkez Yönetimi**, daha fazla durumu idare edemeyeceğini anlayarak "Program Kurultayı" yapmaya karar vermiştir.

Çeşitli ertelemeler sonucu Şubat ayında yapılacağı kararlaştırılan kurultay için bir de **yönetmelik** yayımlanmış ve şubelere gönderilmiştir. Bu yönetmelik çeşitli açılardan ele alınmalı ve şimdiden tartışılmalıdır. Birincisi, kurultayın örgütlenme biçimi tümüyle antidemokratik usullere göre düzenlenmiştir. Kurultay, delege sistemiyle yürütülmek istenmiş; ama, delegelerin yarından fazlası seçimsiz, **atama** yoluyla belirlenmiştir. Başarısızlığın sorumlusu olarak kurultayda hesap vermesi gereken şube başkanları, genel merkez yöneticileri,

genel disiplin kurulu ve genel denetleme kurulu üyeleriyle teknik komisyon üyeleri ve 20 uzman, doğrudan delege sayılmıştır. Buna karşılık, yaklaşık 1100 üyeye 1 delege seçme şansı verilmiştir. Temsili demokrasi denilen burjuva yöntemleri dahi mumla aratacak bu tutum, demokratik işleyişi, iradeyi paylaşma ve katılımı hazmedemeyen bir duruşun ürünüdür. Öyle ki öngörülen biçimiyle kurultay, **Başkanlar Kurulu Toplantısı'nın** biraz daha genişletilmiş halini andırıyor. Böylece, taban insiyatifi devre dışı bırakılmak istenmiştir. Amaç-araç uygunluğu açısından bakıldığında, kurultayın devrimci bir çıkışı değil, tabanda kopuşu hızlandıracağı ve bürokratizmi daha da büyüteceği görülecektir.

Biliniz ki, bir yapının adı ne olursa olsun ve ne denli demokratik çağrışım yaparsa yapsın; "yönetici" olarak seçilmiş olanlar, denetlenme kanallarını tıkıyor ve katılımı sınırlıyorsa; o yapı anti demokratiktir.

Demokrasinin en anlamlısı, doğrudan olanıdır. Her türlü temsil, demokrasiyi sınırlar. Bu nedenle temsilin olduğu yerde temsilci oranını/sayısını arttırmak temsilin demokratik işleyişi sınırlama şansını azaltır. Özellikle demokratik kitle

örgütleri, politik yapılardan farklı olarak, temsilde sınırlılığa, disiplinle sertliğe ve katılımda sınırlamaya ihtiyaç duymaması gereken yapılanmalardır. Ne var ki, ne denli alternatif iddialarla yola çıkılmış olursa olsun, demokratik kitle örgütlerinde; seçim, adaylık ve yöneticilik sisteminin büyük oranda burjuva biçimlerden etkilendiği görülüyor. Seçilenlerin hızla tabana yabancılaşması, bürokratikleşmeyi tetikle-mekte ve yönetici konumunun korunması için antidemokratik yöntemler geliştirme çabasını kalıcılaştırmaktadır.

Program Kurultayı'nın başka bir yanı daha dikkat çekicidir. Kurultayın gündem maddeleri en başından sonucu belirleyici niteliktedir. Gündemin içerisine "sürecin değerlendirilmesi ya da geçmiş değerlendirilmesi" konulmamıştır. Böylece mevcut yönetimin başarısızlıkları eleştiriden muaf tutulmuştur. Bunun yerine tercih edilen "ülke sorunlarına yönelik yaklaşımlar ve politikalarımız" başlığı oldukça düşündürücüdür. Çünkü bununla, demokratik devrim programı tümüyle sendikanın programı gibi tartışılmak isteniyor. Oysa anılan başlıktaki sorunların tamamı bir devrim sorunudur. Onun da aracı Eğitim-Sen değildir. Siyasal bir yapının programı tartışılarak, radikal bir görüntü verilirken, aslında devrimci bir program sistem içi kanalda ehlileştirilmek istenmektedir. Devrimciler elbette ki dünya ve ülke gerçekliğine bakarak sendikal mücadeleyi örgütlemeye çalışırlar; ama, bu sorunları sendika programına alarak devrim gibi köklü bir çözümü olanaksızlaştırma durumuna düşmezler. Örnek verecek olursak; bağımsızlık, Kürt sorunu veya demokratikleşme konuları Eğitim-Sen'in programına alınır, konuların çözümleyicisi konumuna düşülür. Bu ise sendikanın sınırlarını aştığı gibi kendi işlerini de yapamaz hale getirir. Ayrıca, Eğitim-Sen'in farklı siyasal eğilimlere sahip kitle tabanı olduğu düşünülürse, bu denli temel siyasi konularda program oluşturması da beklenemez.

Program Kurultayında asıl tartışmaya değer konu "kapitalist

Denilir ki "karşıtına benzemek tükenmektir". Tarzı ve yöntemleri karşıtına benzeyenler sözleri farklı da olsa tükeniyor demektir. Genel merkezin, adeta burjuva politikacılar gibi, "iktidarın gücünü kullanarak" kendilerini kurtarmaları mümkündür. Ama onların kurtarıcı gibi algılanmadıkları da artık bilinen bir gerçektir. Evet! Eğitim-Sen zor bir süreçten geçiyor. Ve Eğitim-Sen'in kurtarıcıları yine dipten dalga yaratanlar olacaktır.

küreselleşme, emek süreçleri ve sendikalar" bölümüdür. Burada "kapitalist küreselleşmenin konjonktürel olduğu" unutulmamalı ve bir tıkanma yaşadığı göz önünde tutularak yaklaşılmalıdır. Ayrıca esnek üretimin fordist üretimi parçaladığı ve sendikaları zayıflattığı doğrudur. Ancak Eğitim-Sen zaten dağılmış bir işkolunda örgütlenmiş bir yapıdır. O nedenle esnek üretimin bizi zayıflattığı gerekçesi boşa çıkartılmalıdır.

Denilir ki "karşıtına benzemek tükenmektir". Tarzı ve yöntemleri karşıtına benzeyenler sözleri farklı da olsa tükeniyor demektir. Genel merkezin, adeta burjuva politikacılar gibi, "iktidarın gücünü kullanarak" kendilerini kurtarmaları mümkündür. Ama onların kurtarıcı gibi algılanmadıkları da artık bilinen bir gerçektir. Evet! Eğitim-Sen zor bir süreçten geçiyor. Ve Eğitim-Sen'in kurtarıcıları yine dipten dalga yaratanlar olacaktır.

Program Kurultayına giderken sorunun müsebbibi olan irade tarafından geliştirilen yönetmelikle, katkı koymaya hazır pek çok üyenin katılımını engellemek, belki mevcut yönetime bir süre daha aynı konumda kalma şansı verecek; ama Eğitim-Sen'e bir yararı olmayacak ve kayıpların devamına fırsat verecektir. Sonuçta merkez yöneticileri dahil tüm Eğitim emekçileri zarara uğrayacaktır. Bu nedenle mevcut yönetim **kendi bindiği dalı kesmek** anlamına gelen uygulamalardan vazgeçmeli; Eğitim-Sen'in tekrar dinamik bir güç olması ve hedef kitleyi kucaklaması isteniyorsa; hastalığın teşhisinde rol alabilecek hiçbir katılımın önü kesilmemelidir.

Alanın tüm devrimci dina-

mikleri; önlerine konulan günü birlik eylem takvimleriyle oylanmak yerine, mücadelenin biricik aracı olan Eğitim-Sen'i yeniden yürür hale getirmekle yükümlüdür. Çünkü hantal ve yürümeyen bir araçla günü kurtarmak da mümkün değildir.

Program Kurultayı üç güne sıkıştırılmamalı ve şimdiden şubelerde, iş yerlerinde program kurultayı hayata geçirilmelidir. Mevcut örgütsel yapılanma ve mücadele çizgisi eleştirilirken yerine doğrudan demokratik bir yapının ön ilişkileri tartışılmalıdır. Yeni program; atanmış delegelerle değil, bizzat tabanla ve tabanın sorunları etrafında iş yerlerinde şekillenmelidir.

Örgütlü eğitim emekçileri toplumun demokratikleştirilmesinde önemli bir rol üstlenebilir. Dünya halkları zorlu bir süreçten geçiyor. Tekeller çıkarlarının gözetilmesinde ölçsüz bir saldırganlığı öne çıkarmış durumda. Bu koşullarda, tüm demokratik güçler gibi Eğitim-Sen de önemli roller üstlenebilir. Ama, önce kendi ayak bağlarını kopardı, öznel hesaplardan arınmalı ve geleceği bürokratik hesaplara kurban eden her türlü eğilime karşı içsel direnci büyütmelidir. Program kurultayı bu amaca hizmet edebilmesi oranında anlamlı olacaktır. Bu konuda her Eğitim-Sen üyesine görev düşmektedir. Bugünden harekete geçmeli, merkez yönetime baskı kurarak, katılım kanallarını tıkamaya hizmet eden tüm uygulamaların fiilen de olsa aşılması için yöntem ve araç geliştirilmelidir. Bunun için devrimci öğretmenler, tüm sendikal dinamikleri harekete geçirmeli ve yeni bir yükselişin kanallarını açmalıdır.

Söz, Yetki, Karar çalışanlara!

EĞİTİM SEN'DE ÖRGÜTLENME MODELİ GELECEK TASARIMININ ÖN HABERCİSİ OLMALIDIR!

Devrimci Öğretmen

Eğitim Sen, 16 yıl önce coşkuyla başladığı mücadelede duraklama dönemine girmiştir. Hatta üye sayısındaki düşüş, durumun daha da kaygı verici boyutlara ulaştığını gösteriyor. Öyle ki üye sayısı yarıya düşerken mücadele alanlarındaki daralma ve kendini tekrar, tabanda bıktırıcı bir sonuca yol açmıştır. Eğitim ve sağlık alanındaki köklü saldırılara emekçiler sessiz, sendika önderliği ise seyirci kalmıştır. Yer yer sendika önderliğinin kimi çabaları da tabanda karşılık bulmamış ve tam bir çaresizlik hali yaşanır olmuştur.

Mücadeledeki bu geriye düşüş tek başına solun "devre dışılığı" ile açıklanamayacak kadar kapsamlıdır. Çünkü mevcut üye potansiyeli sendikaya yabancılaşmış ve bağı zayıflamıştır. Aradaki ilişki tarzını yazışmalardan ibaret olarak tarif etmek sanırız abartı olmaz. Bu durumun toplamı bize "yapısal" sorunlara eğilmemiz gerektiğini işaret etmektedir. Tam bu noktada, örgütlenme modeli, karar alma süreçleri ve seçim sistemini değerlendirmek ve devrimci çözümler üretmek kaçınılmaz bir görev olarak karşımıza çıkıyor.

Eğitim Sen, taban örgütlenmesi esas olan ve aşağıdan yukarıya doğru örgütlenen bir yapıdır. Temel olarak iş yerlerini esas almıştır. Ancak taban karar alma süreçlerinde iş yerleri devre dışı kalmıştır. Kararlar Genel Merkez tarafından alınmış ve uygulamaya çalışılmıştır. Kararları alanlar başka, uygulayıcıları başka olduğu için aradaki açığı büyümüştür. Kitleler kendilerinin içinde olmadığı kararları benimsememiş ve sahiplenmemiştir. Karar süreçlerinde söz ve yetkisi olmayan taban örgütten uzaklaşmaya başlamıştır.

Eğitim Sen'de üyelerin örgüte yabancılaşmasının başka bir

nedeni de uygulanmakta olan seçim sistemidir. Burjuva bir yöntem olan delegasyon; tabanı, edilgenliğe iten ve her şeyi seçilmişlerden bekleyen bir topluluk haline gelmiştir. İki yılda bir yapılan kongreler yalnızca "seçim" olarak yaşanmış, bu da delega avcılığı üzerinden yürütülmüştür. İki yılda bir defa oy kullanarak, tüm yetkisini yöneticilere devreden üyeler, çözümleri de seçilenlerden bekler duruma düşmüştür. İki yılda iki dakikalık oy kullanmaya indirgenen sandık demokrasisi hastalıklı bir sonuç doğurmuştur. Burjuvazi tarafından üretilen sandık demokrasisi, parlamenter yaşamdaki olumsuz sonuçların aynısını sendikalarda da doğurmuştur. Kongrelerde delega sayıları üzerinden seçim ittifakı yürütenlerin programsızlığı ile koalisyon yapan partilerin durumu arasındaki benzerlik emin ki herkese ürkütücü geliyordu.

Tüm bu olumsuzluklardan arınmanın yolu, yapısal değişimlerden geçmektedir. Dönüşümü öngörmeyen mevcut işleyişin düzeltilmesini savunmak burjuva modelin devamını savunmaktır. Bu da demokrasiyi değil bürokrasiyi besleyen bir sonuç doğurur. En az bu yaklaşım kadar tehlikeli olan bir başka yaklaşım ise sorunun yapısal özüne uzak durup, kötü gidişi kişilerle ve kimliklerle açıklayan anlayıştır. Demokratik işleyiş kişilerin, kimliklerin iyi niyetleri üzerine inşa edilemez. Elbette ki siyasal dinamikler önemli bir role sahiptir. Ancak, demokratik işleyişin ve sistemin oturtulmadığı sendikal yapılarda yozlaşma ve bürokrasi kaçınılmaz bir sorun olmaya devam edecektir. Eğer sendikal model hastalıklı bir durum üretiyorsa, aslolan daha sağlıklı ve dayanıklı insanlar önermek değil öncelikli o zeminden çıkmaktır. Burada önemli olan, sonuçları doğuran

nedenleri görmektir

SİSTEME ALTERNATİF OLMAYAN HİÇ BİR ÖNERME DEVRİMCİ DEĞİLDİR!

Demokrasi kavramının sınıflı toplumlara özgü olduğu düşünülürse, tüm demokrasilerin kısıtlayıcı yanı ve sınırlılığı vardır. Ancak, bizim için önemli olan, yöneten-yönetilen ikilemini en aza indiren doğrudan demokrasidir. Kitlelerin yaratıcı dinamiğini açığa çıkartıp kendi geleceğini belirleme kanallarını sonuna kadar açan bir yol, geleceğin nüvelerini bugüne taşıyır anlamına gelir.

Sistemin alternatifini yaratma yerine, düzeltme girişimleri sonuçsuz kalacak ve sistemiçileşme artacaktır. Bugünün ertelenemez görevi, yapısal sorunlara kalıcı ve radikal çözümler üretmektir.

Bizim mevcut sendikal modele alternatif olarak önerdiğimiz yapılanmanın genel hatları aşağıya çıkartılmıştır. Bu yapılanma Karar Organları ve Zorunlu Organlar biçiminde iki bölümden oluşur. Aslolan Karar Organlarıdır. Zorunlu Organları ise yasal dayatmanın bir sonucu olarak algılamak gerekir.

KARAR ORGANLARI

Eğitim Sen'de iş yeri kurumlarının temel alındığı bir model kaçınılmaz bir ihtiyaç haline gelmiştir. Her iş yeri kendi içinden seçeceği bir temsilciyle, şubelerin karar organı olan "Şube Temsilciler Kurulu"nda temsil edilmelidir. İş yeri temsilcisi iş yerinin görüşlerini yazılı olarak Şube Temsilciler Kurulu'na taşınmalı ve kurulda alınan kararları iş yeri ile paylaşmalıdır. İş yerindeki üyelerin Şube Temsilciler Kurulu toplantılarına gözlemci olarak katılmalarının önü açılmalıdır.

İş yeri temsilcisi, iş yerindeki üyelerin 1/3'nin istemesi üzerine geri çağrılabilir ve üyelerin 1/2 'inin istemesi üzerine görevden alınıp yerine yenisi seçilebilmelidir. Seçim için periyodik bir zaman ayarı doğru değildir. Sürekli denetim, sürekli seçim ilkesi yaşama geçirilmelidir.

ŞUBE TEMSİLCİLER KURULU:

İş yeri temsilcileri ve Şube Yönetim Kurulu üyelerinden oluşur. Bu kurul şube adına karar organıdır. Şube adına tüm karar ve etkinlikleri yürütmekle görevlidir. Her çalışma grubu önerilerini kurula sunduktan sonra karar halini alır.

Şube Temsilciler Kurulu, kendini temsil etmeye bir üyeyi seçerek Genel Temsilciler Kuruluna gönderir. Seçilen temsilci şubenin görüş ve önerilerini yazılı olarak götürür ve alınan kararları da Şube Temsilciler Kurulu ile paylaşır. Şube Temsilciler Kurulu üyeleri, Genel Temsilciler Kurulu toplantılarına gözlemci sıfatı ile katılabilir. Seçilen temsilci, Şube Temsilciler Kurulu üyelerinin 1/3'nin isteği ile geri çağrılıp 1/2 'sinin isteği ile görevden alınıp yeni bir seçime gidilir.

GENEL TEMSİLCİLER KURULU:

Şube Temsilciler Kurulu'nun seçtiği üyeler ve Genel Merkez Yönetim Kurulu üyelerinden oluşur. Genel Merkez adına karar organıdır. Genel çalışma programı oluşturmak ve mücadeleyi merkezi anlamda disipline etmekle görevlidir. Kurul üyeleri, sekreterlik adlarıyla oluşturulacak komisyona bölünerek çalışmaları yürütür. Komisyonlar çalışma ve önerilerini Genel Temsilciler Kurulu'na sunar. Onaylanması durumunda karara dönüştürülür.

Genel Temsilciler Kurulu toplantılarına katılım %50'nin altına düşmesi durumunda karar alınmaz, toplantı yeniden düzenlenir.

Genel Temsilciler Kurulu, içinden bir heyet oluşturarak TİS katılımını sağlar. Bu kurul ayrıca, KESK GYK ve KESK MYK seçimlerine de kendi içinden temsilci seçerek gönderir.

ZORUNLU ORGANLAR

Örgütlenmenin asıl iskeletini oluşturan karar organları dışında bir de, yasal zorunluluk olan organlar vardır. Ş.Y.K. ve G.M.Y.K. Bu organların seçiminin periyodik ve delege ile yapılması şimdilik yasal çerçevenin bir dayatmasıdır. Bu modelde her iki organa da sembolik, yürütme görevi verilmiştir.

ŞUBE YÖNETİM KURULU

Şube Temsilciler Kurulu üyeleri tarafından iki yıllığına seçilir. Oluşan yönetim kurulu aynı zamanda Şube Temsilciler Kurulu üyeliğine de seçilmiş sayılır. Çünkü Şube Yönetim Kurulu aynı zamanda Şube Temsilciler Kurulu'nun yürütülmesidir. Yürütme olarak yalnızca toplantıları organize etmek, alınan kararları raporlaştırıp Şube Temsilciler Kurulu'nun onayına sunmak ve yazışmaları yürütmekle görevlidir.

GENEL MERKEZ YÖNETİM KURULU

Genel Temsilciler Kurulu üyeleri tarafından iki yıllığına seçilir. Genel Temsilciler Kurulunun yürütmesidir. Toplantıları organize etme,

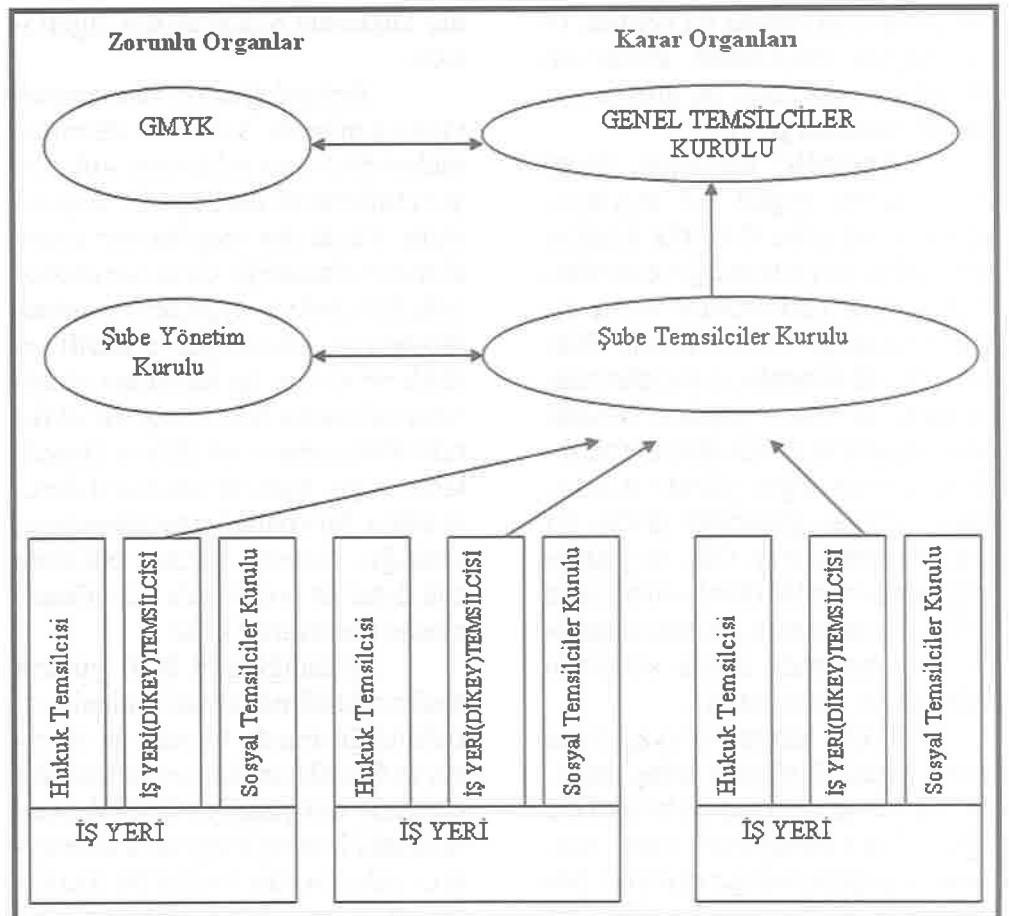
alınan kararları raporlaştırma ve yazışmaları yürütmekle görevlidir.

BU MODEL, BÜROKRASIYE KARŞI DEMOKRASİYİ SAVUNUR

Bu örgütlenme modelinde, sürekli denetim ve sürekli seçim ilkesi yönetenlerin, yönetilenlerle arasındaki farkı ortadan kaldıracaktır. Çünkü tüm seçilenler, her an konumunu kaybetme olasılığıyla taban iradesine yüzünü dönecektir. Karar süreçlerine 7 kişilik yönetim yerine çok geniş bir taban inisiyatifi katılacağı için, sendikal dinamikler iş yerlerine yönelecektir. Bu da temel alınan iş yerlerinin hareketliliği ve mücadelenin öznesi olması anlamına gelecektir.

Karar süreçlerine katılımın üye tabanına yayılması, tabanı edimlikten kurtarıp sorunlarına çözüm üreten bir dinamizm getirecektir. Söz, yetki ve karar sahibi olan, seçilenleri denetleme ve değiştirme hakkını kendinde gören emekçiler sendikal demokrasi ile birlikte mücadelenin tıkanan kanallarını da açacaktır.

EĞİTİM SEN'DE ÖRGÜTLENME MODELİ ŞEMASI

DEVRİMCİ HAREKET YURTDIŞI

DEVRİMCİ YOLCULUK ÖZNEL TANIMLARA SİĞDIRILAMAYACAK DENLİ NET VE KAPSAMLI BİR DURUŞTUR

Devrimci mücadelede ileriye doğru yol alabilmek, çok sayıda doğrunun oluşturduğu bileşke kuvvetle mümkündür. Doğru politik hat kendi başına yeterli değildir, onu hayata geçirecek taşıyıcı unsurların o hattı doğru kavraması ve gerektirdiği çalışmayı uygulayacak niteliklere sahip olması gerekir. Politik hattı doğru kavramak da yetmez, onu hayata geçirmede kullanılan yöntem ve araçların da amaca uygunluk taşıması gerekir.

Kapitalist dünyanın, kendi ihtiyaçlarına uygun bir algılayış/kültür yaratmada ideolojik aygıtlarını ne derece geliştirdiği ve ustalaştırdığı; ince yöntemlerle sonuç almaya çalıştığı bilinmektedir. Binlerce dışsal etmenin yönlendirmesine karşı devrimci çizginin korunabilmesi, çok kuvvetli akan bir nehirde ters yöne doğru yüzmeye çalışmanın ihtiyaç gösterdiği türden bir çabayı gerektiriyor. Güç ve yoğunlaşmada bir anlık duraksama, hızla bulunulan noktanın gerisine düşmeye ve sonrasında düzen sularında kulaç atmaya yol açabilir.

Hiçbir kimse veya yapı buna karşı doğüstü güçlere sahip değildir. Bir kişiyi veya yapıyı bu akıbeta uğramaktan alıkoyacak olan, yapması ve yapmaması gerekenleri bilmesidir. Olağanüstü genişlikte bir

yelpazede çeşitlilik gösteren saldırı karşısında durabilmek, neyi nasıl yapacağını gösteren yazılı ürünler kadar, yaşamın canlılığı içinde teorik olanla pratik olanı, geçici olanla evrensel olanı görebilen ve bunları sentezleyerek duruş oluşturabilen kavrayışa sahip taşıyıcı unsurların varlığını öngerektirir. Bu ikincisi hiç kuşkusuz mücadelenin sigortasıdır.

Bulduğumuz kıta emperyalist-kapitalist sistemin devrimci muhalefete karşı saldırısını sofistike yöntemlerle sürdürdüğü bir coğrafyadır. Fiziki zor aygıtlarının sınırlı olarak kullanıldığı; daha çok ekonomik, kültürel vb. aygıtların manipülasyonu potansiyel muhalif odakların sistem içi kanallara akıtılması çabasının öne çıktığı bir saldırdır sözkonusu olan. Böylesi koşullarda doğru hatta ve alternatif duruşa sahip bir siyasal organizasyonun yokluğu, sistemin bozucu etkisinin çok daha üst boyutlarda etki göstermesini kaçınılmaz kılar.

Bilindiği gibi 80'li yılların başlarında ülkede siyasi iradenin saktandığı oranda burada da tartışma ve farklılaşmalar gerçekleşti. Bu süreçteki tartışma Devrimci Yol içerisindeki ideolojik ayrışma süreciyle de çakışıyordu. Henüz bir ideolojik kimlik kazanacak denli kapsamlı

DEVRİMCİ HAREKET AVRUPA ÖRGÜTLENMESİ

bir boyuta varmamış da olsa "tasfiyeciyi sağ eğilim" in somut karşılığı, yurt dışı ilişkilerinde belirlemekte gecikmedi. Bu yaklaşım yurt dışı çalışmasını ekonomik-demokratik mücadeleden ibaret görüyor ve bir siyasal yapının yurtdışı görevlerinin üstlenilmesine karşı çıkıyordu. Yapılan bu ideolojik tercihin doğal uzantısı, bu alanda yapılacak çalışmaların son tahlilde bir devrimci hareketin yönlendiriciliğini reddeden kendiliğindenci bir tarzda yürütmek istenmesiydi. **Farklı koşullarda yaşamının devrimci mücadeleye yüklediği, taktik yaklaşımlarda esnek olma ustalığı, bu sağ tasfiyeciyi çizgi elinde, mücadelenin yürütülüş biçimine ilişkin evrensel doğruları değiştirme gerekçesi olarak kullanıldı.** Aynı çizginin yeni duruşuna ilişkin oluşacak kuşku-ları, "buradaki çalışma Avrupa devrimini hedeflemeli" kamufleleriyle gizlemeye çalıştığı, sonuçta ise, bu yönde adım atmak bir yana, hızla bütün devrimci mevzileri terkettiği görüldü. Sonrasında bu unsurların düzenin örgüt fobisi yaratma çabasına yönelik katkıları da herkesin malumudur. Önderlik, yol göstericilik olgularını boy hedefi yapmak; devrimci değerlerde ısrarı bir çeşit muhafazakarlaşma olarak göstermek, burjuva dünyasından ideolojik

arınma çabasını insanları tektipleştirme olarak lanse etmek, vb. yaklaşımlar onların teorik cephaneliğinin en nadide silahları oldu bugüne kadar.

Bu tasfiyeci çizginin teorik ve pratik yaklaşımlarının değişik derecelerde de olsa bu alanda pek çok kişi üzerinde etki yarattığı bir gerçektir. Hareketimiz bu durumu tespit etmiş ve ona karşı mücadeleyi sistemli bir tarzda yürütmeyi hedeflemiştir. Bu noktada sözkonusu olumsuz yaklaşımın etkilerini bir biçimde üzerinde taşıyan unsurlara karşı ideolojik mücadeleyi esas almış, mücadeleyi yürütürken kullandığı yöntemlerin değiştirici gücüne özel önem vermiştir. Ancak bu değişime karşı direnen ve söz konusu zaafı nitelikleri bırakmak şöyle dursun, onu yeniden üretmeye çalışan unsurlara karşı ise tavizsiz bir duruş sergilemiştir. Çünkü hastalık yapıcı unsurlara karşı gerekli önlemleri almamanın bütün organizmanın sağlığını tehdit altına sokacağı bilinmektedir. Hareketin üzerine titrediği niteliklere dair tavizsiz oluşu, yeri geldiğinde hiçbir “kayıbı” önemsemeden çizgisinde ısrar etmesi, bugün pek çok kişi ve çevrede “umut” oluşunun en temel nedenidir. Bu duruşun gölgelenmesine asla izin verilemez.

Nitelikten arınmış “çok olma kaygısı”nın, zamanla “yok olma”yı beraberinde getireceğini bütün yoldaşlarımızın çok iyi anlaması gerekir. Özellikle mücadelenin nasıl yürütüleceğine dair kararların alındığı yönetsel araçlar, ideolojik uyuma azami dikkat edilmesi gereken alanlardır. Çünkü bu alan son derece karmaşık ve kapsamlı bir görevler bütünüyle hareket etme yeteneğini gerektirir. Bu yetenek de ideolojik netliğin ve amaçlara sarsılmaz bağlılığın yanında, mücadelenin ihtiyaçları bağlamında şekillenen bir yaşam biçimini sürdürülebileceğine sahip olmalarına, becerilerine sahip olmalarına, öznel varlıklarını gerektirir. Sözkonusu nitelikleri, örgütsel varlığın mayası ve taşınan kimliğin ölçütü olarak görmenin daralmaya neden olacağı düşünülebilir. Bu, genişleme amacıyla yıllardır örgütsel sulanma-

Devrimci Yolculuk, devrimciliğin en temel gereklerini yerine getirmek kadar, bugüne dek süzülerek gelmiş mücadelenin evrensel doğrularına sahip çıkmayı ve her türlü sağ-liberal, tasfiyeci eğilime karşı tam cepheden bir muhalefeti öngerektirir. Devrimci Yolculuk, kavganın insanı olmak, yoldaşlığı yaşamında en itibarlı yere oturtmak, dedikodu, “kulis-kumpas” içinde olmamak, devrimci amaçlar dışında “hesap-kitap” bilmemek demektir. Bu niteliklerin dışında bir Devrimci Yolculuk tarifi öznel, sahibinin ihtiyacıdır ve dolayısıyla kandırmacadan ibarettir.

nın çeşitli biçimlerini yaratan çevrelerin bir çeşit savunma refleksidir. Dikkat edilirse asıl o çevreler mevcudu dahi koruyamamakta ve sürekli kan kaybetmektedir.

Geçmişte Devrimci Yol safalarında bulunmuş olmak başlı başına bir değer değildir. Hiç kimse, salt bu nedenle özel bir hak veya avantajı sahip olamaz. Bugün kendini Devrimci Yol geleneği ile ilişkilendirdiği halde kimi insan ya da grupların Devrimci Yol'un en temel niteliklerine ne kadar uzak olduğu bilinmektedir. Bırakalım mücadeleyi, en yakınındaki insanların sorunları için bile kılını kıpırdatmayan insanların devrimcilik iddiası komiktir.

Devrimci Yolculuk, devrimciliğin en temel gereklerini yerine getirmek kadar, bugüne dek süzülerek gelmiş mücadelenin evrensel doğrularına sahip çıkmayı ve her türlü sağ-liberal, tasfiyeci eğilime karşı tam cepheden bir muhalefeti öngerektirir. Devrimci Yolculuk, kavganın insanı olmak, yoldaşlığı yaşamında en itibarlı yere oturtmak, dedikodu, “kulis-kumpas” içinde olmamak, devrimci amaçlar dışında “hesap-kitap” bilmemek demektir. Bu niteliklerin dışında bir Devrimci Yolculuk tarifi öznel, sahibinin ihtiyacıdır ve dolayısıyla kandırmacadan ibarettir.

Hareketimiz bu alanda karşı karşıya olduğu somutluğun ona nasıl görevler yüklediğinin bilincindedir. Ne yapılması gerektiği gibi ne yapılmaması gerektiği de bu görevler arasındadır. Enerjisini doğru he-

deflere yönlendirme ustalığı, ileriye gidişin vazgeçilmez temellerinden biridir. Sağlam bir temel oluşturma yönlü çabalarda sarfedilen enerji gereksiz değil, geleceğin sigortasıdır. Katılımda ve karar alma iradesinde eşiği düşürmek, atı arabanın arkasına koşma talihsizliğini beraberinde getirebilir. Kimi önadımların ve birikimlerin varlığını şart koşan açılımların bugünden yapılmamasını gerekli kapsayıcılık ve öngörüşlülüğe sahip olmama olarak değerlendiren bir yaklaşım, -eğer kötü niyetli değilse- en azından nereden başlayacağını ve nasıl yapacağını bilemeyen bir sistemsizlik haliyle maluldür. Öte yandan bir devrimci organizasyonun parçası olduğunu unutan, bunun kendisine yüklediği görevlere sırt çeviren, buradaki siyasal varlığı sıradan bir DKÖ'nün insiyatifine bırakmayı öneren çizgi, objektif olarak; Devrimci Yolcu iradenin gereklerini anlamayan, onu etkisizleştirmeye çalışan, daha somut olmak gerekirse ÖDP'leşmeyi öneren konumda demektir.

Ülkemizde giderek daha çok yaygınlaşan ve yansımaları buraya kadar uzanan biçimde ehven-i şer bir duruşa, ölçekleri ve farklılıkları tanımlayan çizgide bir incelmeye tanık oluyoruz. Demokratik/sol çağrışım yapan her fiil, önemli bir değerlendirmeye tabi tutulmadan olumlanmakta, “hiç yoktan iyidir” yaklaşımı öne çıkmaktadır. Bu aynı zamanda günü kurtaran, uzun vadeli proje yapmayan, kanaatkar ve ken-

dine güvensiz bir duruşun ifadesidir. Bu duruş devrimi değil, sosyal-demokratlaşmayı besler, büyütür. Nitekim ülkemizde devrimci kimliğin yerine giderek bir moda, bir hobi, bir etiket biçiminde taşınan solculuk yaygınlaşmakta; dün bir araya gelme ihtimali olmayan kişi ve yapılar, "solu toparlama" iddiasıyla, otel salonlarında daha çok magazin sayfalarına konu olacak biçimde tartışmakta ve sonuçta bir şey üretmediği gibi sola dair güvensizliği, olumsuz kanaatleri büyütülmektedir.

Bu kıtada da benzer şekilde, geçmişte ortaya koydukları ve bugünkü siyasal duruşları bilinmesine rağmen kimi hastalıklı unsurlarla birlikte bir gelecek tasarlamayı problem adanmayan bir duruş söz konusudur. Bu ya siyasal körlüğün ya da yıllar içinde oluşmuş reformist bakışın sonucudur. Veya her ikisinin. Nedeni ne olursa olsun böylesi bir körlüğe bir hareket hele ki Devrimci Hareket asla alet edilemez.

Hareketimizin sıkça dikkat çektiği gibi, sorunları doğru tespit etmek, kökenlerine inerek, gerçekçi ve kalıcı çözümler geliştirmek her ülke devrimi için bir program sorunudur. Program, öncelikleri tespit ederken, aynı zamanda çözüm için gerekli olan, sorunlar arası ilişkilenebilir tanımlar. Bu tanım araç seçimini kolaylaştırır, isabet oranını artırır.

Hareketimiz, bir program dahilinde, mücadelenin evrensel değerlerine bağlı bir hatta ve bulunulan alanın özgüllüklerine uygun bir çalışma yürütmektedir. Samimi bütün çabaları bünyesine bir biçimde dahil etmeyi de devrimciliğinin en temel prensibi olarak görmektedir. Diğer yandan kendisini devrimci hedeflerinden uzaklaştıracak her türlü girişim ve müdahaleye karşı tavizsiz oluşu da temel görevi adanmaktadır. **Bu görevi yerine getirirken karşısına çıkan direnci -kötü niyetle olmasa dahi- büyütenler, objektif olarak aynı amaca hizmet etmiş ve tasfiyeci eğilimi sevindirecek bir konumu tercih etmiş olmaktadır.**

DEVİRİM YOLUNDA ROL ALAN HER ÖZNEİNİN KAYBI BİZİM DE KAYBIMIZDIR

DEVİRİMCİ HAREKET'İN 16 Eylül 2006
Tarihinde Yaptığı Açıklamadır

Devrimciler hala birbirine tahammülsüz, hala reaksiyoner ve hala en küçük bir problemde "tüm kılıçları kuşanarak" karşı karşıya gelme zaafını işlemeye devam ediyor. Bütünleşmelerin değil parçalanmaların yaygınlaştığı, geleneksel ortak reflekslerin dahi giderek zayıf düştüğü bir tarihsel dönemde, karşı devrimin saldırılarını yoğunlaştırması bir tesadüf değildir. **Birbirinin yarasını sarar konumda olması gerekenlerin bugün dövüşüyor olması**, sadece dövüşen taraflar adına değil tüm devrimciler adına bir kayıptır, acı vericidir. Bu tür çatışmalardan sonra gerekçe sunmak bize anlamlı gelmiyor. Bir yapı haksızlığa uğramış olsa dahi bu haksızlığı bir diğerine saldırmak için gerekçe olarak kullanmamalıdır. Veya saldırı meşruiyeti oluşsa dahi, bu meşruiyeti kullanmayıp saldırmamanın yolunu aramak, devrimcilikte daha büyük bir duruştur, bir erdemdir.

Devrimciler için ertelenemez ve hiçbir gerekçeyle üzerinden atlanamaz bir görevdir. Geçmişte kimin daha çok şiddet kullandığına dair terazinin kefelerini kullanarak üstünlük kurma yarışı gibi **mücadelenin gerektirmediği uğraşlar** yerine, bugüne kalite kazandırma uğraşı öne çıkarılmalı, hiçbir gerekçenin şiddet doğurmayacağı bir çıta yükselmesi için ne gerekiyorsa yapılmalıdır.

Devrimciler, mağdur olsa dahi ve hatta karşı şiddet için meşruiyet hali oluşsa dahi bu hakkını kullanmıyor, geniş davranıyor, büyüklük yapıyor ve **mağduriyetine rağmen çatışmaya taraf olmuyorsa**, bilinmek durumundadır ki bu tutum eksiklik veya zayıflık değil büyüklüktür. Tüm devrimciler adına bir kazanımdır. Devrimciliğin gerektirdiği bir kültürdür. Bu duruş, küçükburjuva ölçeklerce biçimlenen ve kimi durumlarda taraftarın küçükburjuva beklentilerini okşamayı hedefleyen tanımlara kurban edilmemeli; saman alevi gibi yanıp sönen içi boş kazanımlar yerine; içi dolu, kalıcı ve devrimcilere daha çok yakışan kazanımlar tercih edilmelidir.

Son zamanlarda devrimcilere yönelik saldırıların ve tutsak almak için komploların yaygınlaştığını görüyoruz. Bu durum salt bugüne dek saldırıya uğrayan yapıların sorunu değildir ve hiçbir yapı böyle bir saldırı olasılığından muaf değildir. Eğer bu tür saldırılar, saldırıya uğrayan yapının zaafi ile açıklanmaya kalkılırsa, gerçek nedenler görülememiş ve yarın her yapının kapısına dayanma ihtimali olan "bela"ya karşı önlem alınmamış olacaktır.

Biz devrimciyiz, devrim yolunda rol alan her öznenin kaybı bizim de kaybımızdır. Hiçbir yapı rakibimiz değildir. Sahip olunan her değer, her kadro ve imkanı devrim cephesinin ortak kazanımı sayıyoruz. Bu nedenle çalışmalarımızın hedefinde, dost yapıların sahip olduğu imkanlar değil henüz devrimcilerce ulaşılamamış imkanlar olmalıdır. Bu, tüm devrimci yapıların gözetmesi gereken bir ölçüdür.

Hiçbir şey için geç kalınmış değildir. Birbirimizin varlığında açtığımız yaralar düşmanın açtığı yaralardan daha acı ve daha sızlatıcıdır. Bu yaraları sarmak ve tekrarını/devamı önlemek, başta sorunun muhatabı yapılar olmak üzere tüm devrimcilerin görevidir.

DEVRİMCİLİK YAŞAMI SANATÇI DUYARLILIĞIYLA KARŞILAYABİLMEKTİR

Hamza Doğan

Formüllerin soyutluğu, (soğukluğu) anlaşılmasını da güçleştirir. Altyapı-üstyapıyı belirler; üst yapı da altyapıyı etkiler formülü de çoğumuzda aynı soğukluğun oluşmasına yol açar. Formüller yaşam içerisinde sınındıkça doğruluğunun anlaşılması da, kavranması da kolaylaşır.

Sanat yaşamdan alınan tadın dışı vurumu, toplumla paylaşılmasıdır. İnsan doğayla girdiği savaşı kazandığında sadece zorunlu ihtiyaçlarının peşinde koşmak yerine yaşamın tadını da çıkarmaya başlamıştır. Sanat işte bu koşullarda doğdu. Sanat; müzik, dans, resim, süs eşyası veya takı gibi pek çok alanda hızla yayıldı. Bir topluluğun yaşama biçimi hangi düzeydeyse sanatsal etkinlikler de o düzeyi yansıtır. İlkel bir toplulukta mızrağa yapılan desen/süs sanatsal bir ürün olabilir. Çanak-çömleğe yapılan figür de, kadının taktığı yiyeceklerden oluşan gerdanlığın da sanatsal bir değeri vardır. **Zevk ve beğeni toplumsal yaşama göre değişeceğinden yerlinin taktığı kemikten kolye bize anlamsız gelse de özünde incelmış bir zevk duygusunu yansıtır.**

Sınıflı toplumlara geçiş sanat anlayışında da sanatçıda da değişiklikler yapmıştır. Toplumsal zenginliklerin küçük bir azınlığın elinde birikmesi, kültüründen ahlakına; yasasından sanatına kadar her şeyi değiştirmiştir. Sanat kişisel uğraş olmaktan çıkıp azınlığın mutluluğunu artıracak bir uğraş haline gelmiştir. O yüzden bugün dünyanın yedi harikasından sayılan Mısır Piramitleri, Nemrut heykelleri ve Babil'in Asma Bahçeleri vb. toplumun gözyaşı/kanı üzerinde yükselmiştir.

Toprak mülkiyetine/rantına dayanan feodalizm de üst-yapıyı kendine göre tekrar düzenlemiş; acı, gözyaşı topluma, zevk ve sefa sa-

raylara layık görülmüştür. Saraylar sanatı da sanatçıyı da kendi içine hapsetmiş, toplumdan soyutlamıştır. Halkın içinden çıkan sanatçılar ise çoğu zaman başkaldırının, direnişin sembolleri haline geldiler.

Kralların, toprak beylerinin ve din bezirganlarının saltanatına dayanan feodalizm içinden doğan kapitalizm güçsüzlüğünü eşitlik ve özgürlük sloganlarını kullanarak aşma yoluna gitmiş; halkı işçi (işsizlik) potasında eşitleyip emek gücünü satıp-satmama konusunda özgürleştirmiştir! **Kapitalist sistemde herkes dilediğini yapmakta özgürdür!** Kapitalizm insani ilişkileri de paraya tahvil etmiş, her şey alınır-satılır hale gelmiştir. Sanat da bu girdaptan kendini kurtaramamış; **yaşarken sefaletle itilen sanatçı ölünce baş tacı edildiği gibi, sağlığında değersiz görülen eserleri öldüğünde milyon dolarlara alıcı bulmuştur.** Yaşadığı toplumdaki adaletsizlikleri, baskıları, acıları konu edinen sanatçı tekelleşme süreciyle birlikte işlevini hızla terk etmeye zorlanmıştır.

Paranın egemen olduğu kapitalist sistemle emeğin egemen olduğu sosyalist sistem arasında uçurum vardır. Kapitalizm zifiri karanlığı, sosyalizm şafağı anlatır. Üstyapı kurumları da sisteme göre belirlerken aynı zamanda ait olduğu sistemi besler. Sosyalizm sanatçının özgürce üretmesinin önündeki engelleri kaldırır. Sanatçı aç kalma kaygısı taşımaksızın ürün verir.

SANATÇIYLA ESERİ ARASINDAKİ YABANCILAŞMA KAPİTALİZMİN ÜRÜNÜDÜR!

Sanat insanoğlunun tırmanı-şının zirvesidir. Sanat yaşam doludur, halkın içinden gelir tekrar halka mal olur. Sanat sanat için midir, toplum için midir, tartışmaları yapaydır. Sanatçı ürün verirken be-

ğendirme kaygısı gütmemez ama yaşadığı toplumun sorunlarına da gözünü ve beynini kapatamaz. Halktan beslenmeyen, iç içe geçmeyen hiçbir sanat dalı yoktur. Ortaya çıkan ürünler de kalıcılışmak istiyorsa halka geri dönmek zorundadır. Sanatçı sosyal bir ortamın ürünüdür. Toplumun içinde bulunduğu durum onu da kapsar ama sanatçı sorunlara dikkat çekmekle kalmaz eserleriyle yol da gösterir. **En çok karıştırılan noktalardan biri de eserle sanatçıyı eşitleme çabasıdır. Ya sanatçıya bakıp eseri ya da esere göre sanatçıyı değerlendiririz.** Ahmet Kaya yaşamıyla pek çok eleştiri almasına rağmen eserleriyle bugün bile beğeniyle dinlenen sanatçılardandır. Veya resmi incelersek; İspanyol ressam Goya faşizmi desteklemiştir ama bazı resimleri muhteşem. Mozart klasik müziğin dehalarındandı ama aynı zamanda gericiydi vb. Bazen eser kişiyi aşıyor. Sanatçı içinden çıktığı toplumun bir parçası olduğu için gerçeklerden kopamıyor. Çıkarları başka bir durumu gerektirse de sanatı yalnız gerçeği anlatmak zorunda. Sosyalist sanatçı sözkonusu edilecekse tabii ki sanatçıyla eser arasında paralellik aranmalıdır. Devrimciliğin doğası gereği sanat yaşamın bütününe yedirilir. **Devrimciler yaptıkları diğer işlerin yanı sıra sanatın pek çok dalıyla da iç içedir. Şiir yazmak, resim yapmak veya enstürman çalmak devrimcilik için yeterli olmadığı gibi devrimcilerin tek uğraş alanı da olmazlar. Sanatın bir dalında yetenekleri belirgin şekilde ortaya çıkan yoldaşların kendini ve yoldaşlarını yeni güzelliklerle tanıştırmak için yaşadığı yoğunlaşma içinde bulunduğu yapıyı ileri taşıdığı gibi belirli bir hedef temelinde yapılmayan, sistemsiz çalışmalar da çaba sahibinin diğer uğraşlara ayıracağı zamanı kısalttığı gibi ya-**

şamın başka güzellikleriyle tanışma fırsatını da kaçırmaya yol açar. Bazen yaşam bir ressamın tuvaline kadar daralabilir. Bütün uğraşı resim haline gelen ressam taşıdığı ufuk genişliğine rağmen yaptığı resmin esiri olabilir. Doğası gereği yaşamdaki tutsaklıkları özgürleştiren resim, ressamı tutsağı yapabilir.

Sanat hayatın içinden doğar tam da bu yüzden her insanda sanatçı bir yön vardır. Sanat yaşamı kavrama biçimidir. Hepimiz sanatın en az bir dalına ilgi göstermişizdir. Çocukluk insanın yaratıcılığının, hayal dünyasının belki de en gelişkin olduğu dönemdir. Kişiliğimizin/ruhumuzun daha sakatlanmadığı, üreticiliğin en verimli olduğu dönemdir. Çevremizdeki gelişmelere ilgisiz kalmadığımız, hep merak içinde olduğumuz için sanat yaşamımıza bir biçimde girmiş, açık denizlere yelken açmamızı sağlamıştır. Yaşama savaşında mağlup olmamak için çırpınışlar çoğu zaman insanoğlunun ruhsal olarak incelmesinin de önüne geçer. Sanattan uzaklaştırılan insan çoğu zaman edilgenleşmekle kalmayıp, damak tadında da daralma yaşamıştır. Tiyatro deyince komediyi, müzik deyince Halk Müziğini, Pop'u anlar hale gelmiş; henüz tanışmadığı güzelliklere karşı gard alma ihtiyacı hissetmiştir. İnsan tanımadığı, bilmediği şeylerden korkar/ürker. Resim galerisi dolaşmamış bir insanın resme bakışı da çarpıklaşır. Klasik müzik ya da bale dendiğinde yüzümüzde bir şaşkınlık veya tebessüm belirliyorsa bu onu tanımadığımızın, ne yapacağımızı bilememenin verdiği bir hüzdür aynı zamanda.

Her sanat dalının kendine has özgünlükleri vardır. Şiir tek kişiliktir. Şair içinde yaşadığı toplumu kendi aynasından yansıtır. Heykel de öyle. Bazı sanat dalları ise kolektif irade gerektirir. Klasik müzik buna en güzel örneklerdendir. Orkestra içinde yakalanacak uyum tadı damagımızda kalacak ürünler ortaya çıkarabildiği gibi, uyumsuzluk kulakları tırmalayan, ruhu kırbaçlayan sonuçlar doğurur. Her müzik aletinin özgünlüğü (özgürlüğü) yakalanan uyum oranında artar. Kendini öne çıkarmaya, diğer-

lerinin özgünlüğünü yok saymaya varan yaklaşım orkestrayla birlikte kendini de vurur. Ortaya çıkan depresimin altında kendisi de kalır. Sosyalist kişiliklerde de her bireyin özgürlüğünü geliştirmesi/genişletmesi ait olduğu topluluğu ileriye taşır, zenginlik katar. Oysa yoldaşlarının özgürlüğünü hesaba katmayan, topluluğun gelişimini dikkate almayan yaklaşım kendisiyle birlikte herkesi tehlikeye atacaktır. İşlerin daha mükemmel yürütülmesi için orkestra şefinin dışında her çalgı grubunun da içinde düzenlemeler yapılır. Hangi enstürmanın hangi aşamada, ritim ve tonla esere dahil olacağı, planlama gerektirir. Esere erken veya geç dahil olmak, istenmeyen sonuçları doğurur. Bunu engellemek için mimikle veya işaretle ikaz edilen enstürmanlar zamanlama sorununu aşar. Nasıl ki orkestrada şefin veya çalgı grubunun sorumlusunun müdahaleleri eserin daha keyif verici olmasını sağlıyor, orkestra üyelerini de rahatsız etmiyorsa, devrimci yaşamda da yoldaşların ihtiyaç halinde yaptıkları müdahaleler özgürlükleri kısıtlamadığı gibi bireyin özgürleşmesinin önündeki engellerin temizlenmesine hizmet eder.

Kapitalizmin tahribatı çevreye olduğu kadar insan ruhuna da yansır. Doğada yarattığı felaketlerin belki de daha da büyüğünü insanın kişiliğinde gerçekleştirir. O yüzden bugün adeta kişilik enkazıyla karşı karşıyayız. Sosyalizmin embriyonu olan devrimci yapılar bu topraklarda kök saldığından ister istemez steril kalmaz. Sorun böyle kişiliklerin gelmesinde değil, değişime uğramadan hatta içinde bulunduğu yapıyı geriye düşürmesinde aranmalıdır. Bazen sorunlar bu kadar uçlaşıp yaşanmaz. Kapitalizm kişiyi her yönüyle çürütemez ama kişiliğinde tahribatlar yapar. Tamiratin süresi tahribatın büyüklüğünün dışında, istek ve harcanacak emekle belirlenir.

ÖZGÜRLÜK SEVMEYLE BAŞLAR

Yaptığı işi sevmeyen insan o işten tat alamaz. Sevgili ilişkisi için

de aynı şey geçerlidir; karşısındaki sevmeyen, değer vermeyen, paylaşmayan insan girdiği ilişkiyi de tahrip eder. Sevgi eylemdir. Yaşamın içinde karşılığını bulmadığı; sözde, düşüncede kaldığı sürece sevgi varolamaz; sözle, mimikle, hareketlerle gösterilmediği ölçüde etkisizleşir. Sevgi emek ister. Karşılık beklemeksizin girilen çabalar, hatalar da içerse gerekli etkiyi yapar, duyguları harekete geçirir. Paylaşımın büyüklüğü arttıkça kendini yenilemesi, ileriye taşınması da kolaylaşır.

Sevgi; ilişkilerin ileriye taşınmasının temeli, sisteme geri dönüşlerin de panzehiridir. Sorunların çözümünde ön açıcı olarak devreye girer, zayıflığın değil güçlüğün belirtisidir. Yaşadıkları sıkıntıları hep beraber omuzlayan, birlikte ölümü dahi karşılamaya hazır ilişkilerde kardeşlikten de öte duruşlar gereklidir. Yoldaşlar arası sorunlar sevgiyle, düşmanla yaşanan sorunlar şiddetle aşılar. Yoldaşlar arası sorunlarda sevgi temelli çözümler, liberalizmin değil devrimci duruşun gereğidir.

Paranın egemen olduğu kapitalist sistemle emeğin egemen olduğu sosyalist sistem arasında uçurum vardır. Kapitalizm; zifiri karanlığı, sosyalizm; şafağı anlatır. Üstyapı kurumları da sisteme göre belirlenirken aynı zaman da ait olduğu sistemi besler. Sosyalizm sanatçının özgürce üretmesinin önündeki engelleri kaldırır. Sanatçı aç kalma kaygısı taşımaksızın ürün verir.

KÜÇÜK-BURJUVA İDEOLOJİSİ AŞILMAZ DEĞİLDİR; YETER Kİ EMEKTEN VE SABIRDAN KAÇINMAYALIM!

Feodalizmin bağrından doğan kapitalizm; burjuvaziyle proletaryayı ortaya çıkarmakla kalmamış, ara sınıfların da oluşmasına yol açmıştır. Orta ve küçük burjuvazi; sermayenin hızla merkezleşmesi, lonca sisteminin (zanaatkarlar) çözümlenmesinin yanı sıra krizler sonucu konumu sarsılan burjuvalar bu ara katmanların oluşmasına yol açtı.

Küçük çapta üretim araçlarına sahip olan küçük burjuvazi genellikle kendi emek gücünün sömürsüyle ayakta kalmaya çalışır. Uzun çalışma süresi ve kötü çalışma koşullarına rekabet şansını arttırmak için katlanır. Ülke-miz küçük burjuvalar cenneti olarak görülebilir. Şoförden esnafa, avuktattan doktora, işportacıdan tekstil atölyelerine, köylülükten öğrenci gençliğe kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsar. Küçük burjuva yaşam olarak işçiye düşünce olarak burjuvaziye yakındır. İşçi olmak en büyük kabusu, burjuva olmak ise en büyük hayalidir. Yaptığı işle yetinmez, daima daha fazlasını ister.

Küçük burjuvazi, ülkemizde sayısal olduğu kadar kültürel etkileşimiyle de ağırlığını hissettirir. Bireyciliğin, bencilliğin, sabırsızlığın vb. yükselişini tetikleyen etkenlerden birinin de küçük burjuva ideolojisinin olması; devrimci yapılara sıkça sirayet etmesine, devrimci yapıların bununla uğraşmasına yol açar. Fanus'ta devrimci yetismeyeceğine göre, sabırlı ve kararlı duruşlar sorunun aşılmasında büyük öneme sahiptir.

Konu bağlamında seçtiğimiz kimi meslekler kar kısır döngüsünden çıkılıp severek yapılı hale geldiğinde ortaya bambaşka güzelliklerin çıkacağına farkındayız. Kapitalizm, bulaştığı her şeyi çürütürken yapılan durum tespiti yanlış

anlaşılmalara imkan tanımayacaktır. İnsanlığın tüm değerlerinin tersyüz edildiği günümüzde pek çok güzellikle karşılaşmak da mümkün.

Önce doktor olduğunun, karşısındakinin de müşteri değil, etiyle-kaniyle hasta olduğunun ayırında olan bir hekim insanlık adına ne kadar büyük bir iş yaptığının bilincine varacaktır. Hastanın yardım isteğini karşılamanın en başta insanlık görevi olduğunu ve hastayı sadece bedenen değil, ruhen de rahatlatan konumda olmanın insana tarifsiz duygular yaşatacağının (yaşattığının) da farkında olacaktır.

KÜÇÜK BURJUVA HER ŞEYİ KAR'A TAHVİL ETME EĞİLİMİNDEDİR;

Doktoru ele alalım. Muayenehanesini geliştirmek için, günlük 10 hastayla (müşteri) ilgilenebiliyorsa bunu 15'e nasıl çıkarabileceğini düşünür. Hastalar sıra oluştursa daha çok hoşuna gider. İleride poliklinik, hatta hastane açmanın hayallerini kurar. Hastaneler zincirini ise büyü bozulur diye şimdilik hayal etmez. Muayenehanesini kapatıp bir hastanede çalışmak kabus gibidir. Ücret almadan ya da çok küçük ücretle hasta kabul etmeyi onur kırıcı görür.

Kişi, emek harcamıyorsa sıkıntılara ve çözüm arayışlarına ortak olmuyorsa var olanla yetinmeyip hep daha fazlasını istiyorsa, yoldaşlarına da bulunduğu yapıya da haksızlık etmiş olur. Organize edilen bir konser ya da etkinlik olanaklar ölçüsünde başarı sayılıp coşku sebebi olması gerekirken memnuniyetsizliği huy edinmiş kişilerce izdiham olmaması sorun haline getirilebilir. Bu durumda dahi bizlere yakışan dinledikten sonra sabırla yapılan çalışmaları, hatırlatmaktır. Yoldaşlarımızın

hazırladığı müzik dinletisi, tiyatro vs. de istenince hatalar, eksikler bulunabilir. Ve giderilmesi yolunda sohbetler, konuşmalar da yapılabilir, neşeli bir şekilde tartışılabilir de. Ama, alaya yol açıyorsa bu durum emek sahiplerinin şevkini kırabileceği gibi kendimizi de eleştiren, beğenmeyen, tatminsiz durumuna düşürebilir. En tehlikelisi de budur.

KÜÇÜK BURJUVA'NIN İSTEKLERİ SAMAN ALEVİ GİBİDİR;

Küçük burjuva, emek ve sabır isteyen, yoğun bir tempo gerektiren işlerden kaçır. Kapitalizm, en kısa sürede en yüksek kar sağlama çabasına dayanır. Zaman en "değerli" şeydir onlar için. **Yaptıkları işin inceliklerini, detaylarını ya da bilimsel yöntemi bulmak değil daha fazla karı elde etmenin püf noktalarını bulmak önemlidir. İşin özüne değil, biçimine yatırım yaparlar. Avukatı düşünelim. Hukuk alanında derinleşmeyi, yasaların açıklarını bulmak, bunu müvekkili için avantaja çevirmek olarak görür. Mesleğinde uzmanlaşmayı, kar sağlayacak yönelim olarak görür. Ticaret, icra hukukunun revaçta olması bunun göstergesidir.**

Belki de emek harcama ve sabırlı olma konusunda en hassas olması gereken devrimcilerdir. **Seçtikleri yaşam kıvılcım değil korlanmış ateş olmalarını gerektirir. Lenin, "Devrimci teori olmadan devrimci pratik olmaz" diyor. Marksist klasiklerin sayıca fazlalığına bakıp iç geçiren, gözü korkan yoldaşlar, daha işin başında gevşemiş, umudu kırılmış olur. Aynı duruş pratikte de yakalarını bırakmaz. Mahalle çalışmasını korsan gösteriye, duvar yazılarına vb. indirgemeye çalışırlar. Biz, mahalle çalışmasından halkla bütünleşmeyi,**

Küçük çapta üretim araçlarına sahip olan küçük burjuvazi genellikle kendi emek gücünün sömürüsüyle ayakta kalmaya çalışır. Uzun çalışma süresi ve kötü çalışma koşullarına rekabet şansını arttırmak için katlanır Küçük burjuva yaşam olarak işçiye düşünce olarak burjuvaziye yakındır. İşçi olmak en büyük kabusu, burjuva olmak ise en büyük hayalidir. Yaptığı işle yetinmez, daima daha fazlasını ister.

halkın kendi sorunlarına sahip çıkmasının sağlanmasını anlarken onlar, halkı koyun, kendilerini çoban olarak düşünür. Biz, mitingi yapılan çalışmanın sonucu olarak anlarken onlar başlangıç gözüyle bakarlar. Kendilerini sahne sanatçısı, halkı ise seyirci görürler.

**KÜÇÜK BURJUVA;
MÜCADELE İSTEYEN,
DİSİPLİN GEREKTİREN
İŞLERDEN KAÇAR;**

Büyük işler hayal eder ama onun için çaba harcamaz. Köylüyü düşünelim! Tarım genellikle deneyim ve birikimle yapılır. Babadan oğula aktarılan bilgi kıraç toprağını işlerken çoğu zaman yeterli gelir. İhtiyaçlarını karşılama dışında pek fazla bir derdi de yoktur. Toprağını havalandırma, zararlı bitkilerden arındırma, yani tarım teknikleri konusunda araştırma yolunu pek tercih etmez. Toprağının verimine göre yılın 3-4 ayını yoğun geçirir, daha fazla verim, ürün ya da ekim kaygısına girmez. Alışkanlıklarından vazgeçmek çok zordur; mecbur kalmadıkça alışkanlıklarını terk etmez.

Öğrenciyi düşünelim! Sınavlardan iyi not almak, her soruda parmak kaldırmak, parmakla gösterilmek ister. Sınavdan bir gece önce çalışmayı çoğu zaman iyi not almak, sınıfı geçmek için yeterli görür.

Mücadeleci, inatçı bir duruş devrimcilerin yaptıkları her çalışmada başvurmaları gereken bir yoldur. Disiplinsiz bir devrimci bırakalım mücadeleci bir duruşu, karşısındakine güven dahi vermez. Daha yolun başında kaybeder. Halkı mücadeleye katacak, kararlı bir duruş sergilemesini sağlayacak insanlar, beklentilerinin çok daha fazlasını kendileri sergileyemezse

boş bir hayalden öteye gidemez. Çalıştığı bir işte haksızlıklar karşısında tavır alınmasını salık veren, bu yönde çevresindekilerle yoğun bir tempoya giren bir devrimci, patron "kimler koşullardan rahatsız?" diye sorduğunda susmayı tercih ediyorsa yaptığı tüm çalışmalara güven de bitter. Artık ağzıyla kuş tutsa, işçileri bir araya getiremez. Yoldaşlarının hazırladığı bir etkinliğin parçası olup buluşmaya bile gecikmek, niyetten bağımsız çabaları zayıflatmakla kalmaz, coşkuyu da güveni de zedeler. Güzellikler üretmek için bir araya gelen yoldaşların coşkusunda azalma, yapacakları çalışmanın sonucuna dair güven yitimi oluşabilir. **Devrim gibi büyük ve zor bir uğraşın içine giren yoldaşlar mücadeleci ve inatçı bir duruşu öz disiplinle birleştiremediklerinde sadece kendilerine olan güvenlerini yitirmekle kalmazlar; söylenlere değil yaşananlara bakan halkımızın da güvenini yitirirler.** Disiplin deyince akla ilk beyaz ordudaki kaba zora dayanan tür gelir. Kimsenin gülmediği, işlerin emir-komuta yoluyla yapıldığı, insanın adeta kişiliğizleştirildiği yoldur. Bizim anladığımız disiplin, hedefe konulan işin yerine getirilirken karşımıza çıkabilecek sorunları ortadan kaldırma yöntemidir. Müzik çalışması tamamlanıp sahne alındığında çıkabilecek sorunlar önceden provalar yapılarak aşılmaya çalışılır. Provalar, disiplin görevi görür. Bir saatlik müzik dinletisi için belki de elli saat prova yapılır. Bireysel çalışma da cabası. Artık sahneye çıkıldığında uyum ortaya çıkmıştır, izleyicilerin kulaklarında hoş melodilerin tınısı kalır. Ters durumda çürük domatesle bile karşılaşabiliriz. **Disiplin dışarıdan dayatılan bir unsur**

değil, işlerin daha sağlıklı yürümesi için gösterilen özendir.

KÜÇÜK-BURJUVA SÜREKLİ İLGİ ODAĞI OLMAK İSTER;

Katıldığı bir ortamın belirleyeni, konuşulacak konudan konuşulacak kişiye kadar her şeyin kendisiyle alakalı olmasını ister. Şoförse arabalardan, mimarsa binalardan konuşulmasını, mümkünse kendisi ile ilgili konulardan bahsedilmesini ister. Hep iyi şeyler konuşulması da gerekmez; yaptığı kazaların konuşulması ya da projesini çizdiği binaların yıkılması da onu rahatsız etmez. Ortamı belirleyen olmak yeterlidir onun için.

Devrimciler için dikkat edilmesi, aşılması gereken bir yöndür. Panzehiri mütevazılıktır. **Ortamın belirleyicisi değil, katılımcısı olmaya özen göstermek sıcaklığı daha da artıracaktır.**

**KÜÇÜK-BURJUVA
HERKESLE "İYİ GEÇİNİR";**

Herkes haklıdır. Durumu idare eder. Bu konuda bakkallar örnek verilebilir. Mahallede herkesi tanırlar. Peşin çalışana kalplerinin baş köşesini ayırırlar. Bakkal psikolog gibidir. Herkesle her konuda konuşup anlaşılabilir. Biraz sıkıştırıldığında herkese her bildiğini, duyduğunu hatta kendisinden istenmeyen detayları bile anlatabilir. Nabza göre şerbet verir. Devrimci ilişkilerde tehlikeli bir davranış biçimidir. Kendisini zora sokacağı gibi ilişkilerde de bozucu etki yapar. Yoldaşlar arası eleştiriler yüzyüze yapılır ve sorun çözülene kadar takip edilir. **Kulis faaliyetleriyle insanların birbirlerini çekiştirmesi sevgi ve saygıyı ortadan kaldırır. Dedikodu başladı mı kimin nerede kiminle çekiştirileceği belli olmaz.** Bugün sizinle birini çekiştiren yarın aynı kişiyle sizi çekiştirebilir. Amaçsızca bir araya gelişler, yapılan sohbetler aynı havayı teneffüs ettiğimiz için başta olumlu da başlasa bir sonuca götürülemez, vakit doldurmak adına yapılan sohbet zamanla dedikoduya dönüşecektir. Dedikodunun iyisi olmaz; insanların iyi özelliklerinden bahsedilse de en azından vakit öldürmeye yol açar.

NEREDEN BAŞLAMALI?

“İnsanlık kendi önüne ancak çözüme bağlayabileceği sorunları koyar.” Karl Marx

Cevdet Sari

Genelde V. I. Lenin ile andığımız “Nereden Başlamalı?” sorusu günümüzde bize çokça yol gösteren, rehber olan bir soru cümlesidir. Henüz kafamızda tasarlamaya çalıştığımız veya üretip de yeni yeni düzenlemeye çabaladığımız düşüncelerimize belirli bir yönelim kazandıran bir niteliğe sahiptir bu soru. Bugün hepimiz kendimizi teorik anlamda geliştirmenin kaygılarını taşıyor ve bu anlamda emek veriyoruz. Kuşkusuz düşünce dediğimizde aklımıza gelen felsefe, bilim ve sanat kavramları önümüzde bir okyanus genişliğinde dururken bizler onlara mütevazı bir sandal üzerinden bakıyoruz. Hatta zaman zaman bu okyanusta kaybolma korkusu ile karşı karşıya kalıyoruz. İşte bu gibi durumlarda karşımıza tekrar tekrar bu soru çıkıyor; “Nereden Başlamalı?”. Soruyu kullandığımız biçiminden çok içeriğine yaptığımız vurgu ile yakalamak büyük önem taşımaktadır. Gücümüz yettiği oranda bu soruya cevap vermeye çalışmak öncelikle temel kavramları açıklamak ile mümkün görünmektedir.

FELSEFE, BİLİM VE SANAT

Egemenlerin yüzlerce yıldır halk kesimlerine yönelik olarak sahip oldukları en güçlü silahlardan birçoğunun “bilinçleri çelmeleme” yönünde kullanıldığını çok iyi biliyoruz. Öyle ki bugün karşılığını en yoğun olarak üniversitelerde bulmaktadır. Kendini geliştirmekten aciz, söyledikleri kendince felsefe, bilim ve sanat gibi değerler kazanırken yaşamın canlılığında sadece 'çöpten' ibaret olan sayısız düşünceler genç beyinlere dayatılmaya çalışılmaktadır. Dayatılan bu düşünceler kişinin bilincinde büyük tahribatlar açtığı gibi, yaşamı kavrama çabasında onu adeta 'körleştirmektedir'. Özellikle bu duruma örnek verilebilecek düşünceler felsefe, bilim ve sanat kavramları üze-

rine olanlardır.

Felsefe, yaşamdan kopuk, bilim ve sanatla ilişkisiz, salt bir 'entelektüel gevezelik' olarak anlaşılmaktadır. Yapılan bu tanımlamanın karşılığı olarak kişilerde felsefeye karşı bir mesafe, tepki, ilgisizlik hali kendini göstermektedir. Bu durumda düşünce adı altında öne sürülmüş bu 'çöp' yığınına karşı kendi tanımlamalarımızı yapmak en doğrusu olacaktır. Felsefe, bilincin ortaya koyduğu en genel düşünce etkinliğidir ve amacı en genelin yasalarını kavrama çabasıdır. Herhangi bir nesneyi veya olguyu bir bütün olarak parçalamaksızın tümel olarak ele alır. Başka bir söylemle felsefe parça ile değil bütünle ilişkilidir. Yaptığımız tanımın ardından rahatlıkla görebiliriz ki bizlere dayatılmaya çalışılanın aksine felsefe bize yabancı olmak şöyle dursun güncel hayatımızın ayrılmaz bir parçasıdır.

Bilim, bugün belki de en yoğun saldırılar altında kalan düşünce etkinliğidir. Bilim adı altında yüzlerce yıl önce toprağa gömülmüş hurafelerin hortladığı, üniversite kürsülerinden yaratılış teorisi (!) kitaplarının tavsiye edildiği günler yaşanmaktadır. Her gün onlarca bilimsel çalışma göz ardı edilirken çeşitli isimler adı altında 'çöp' yığınlarına büyük kaynaklar ayrılmaktadır. Bilim, en özelin düşünce etkinliğidir, bu durumda bilim en özelin yasalarını kavrama çabası içerisinde. Burada felsefe üzerine yapılan “Felsefe, bilimlerin toplamıdır.” tanımını anımsamamız yerinde olacaktır. Bilim, felsefenin aksine tümelle değil tikelle ilişkilidir, başka bir deyişle bütünle değil parça ile ilişkilidir. Felsefe nesneyi en genel biçimde bütün yönleri ile ele almaya çalışırken bilim kendine özgü nesneleştirme süreci ile nesnenin tek bir yönünü ele almaktadır. Kuşkusuz bu durum çeşitli yadsımları da beraberinde getirmektedir ki bu

yadsımlar 'doğru' bir felsefi temelde yarar sağlarken aksi bir temelde çeşitli olumsuzlukları beraberinde getirmektedir.

Sanat adı altında ortaya konan saçma, komik ve hatta yer yer sinir bozucu birçok eserin (!) ortada dolıştığını hepimiz biliyoruz. Tüm bu içi boş, anlamsız üretimler düşünsel anlamdaki kısırlığın ve kalite yitiminin getirdikleridir. Sanat da tıpkı bilim gibi en özelin düşünce etkinliğine sahiptir. Ancak bilim nesnel süreci ortaya çıkarma gayreti içindeyken sanat öznel süreci ortaya koyar.

Egemenlerin dayatmaya çalıştıkları düşünceleri kendi felsefi dayanaklarının/temellerinin ürünleridir. Onlar sözde teori ve pratiğin birliğini yadsırlarken, pratiğin kendisi onlara en güzel cevabı yaşam denilen alandaki sınavları ile vermektedir.

FELSEFİ TEMELLER, DİYALEKTİK MATERYALİZM

Felsefe üretiminde bulunurken içiçe geçmiş çeşitli süreçlerin varlığını fark ederiz. Varlık felsefesi, doğa felsefesi, bilgi felsefesi, siyaset felsefesi... Örneğin varlık felsefesinden siyaset felsefesine giden yol genelden özele doğru uzanan bir yönelime sahiptir. Bu doğrultuda, genelden-özele ve özelden-genele giden yönelimler, felsefenin bütünü kapsayan temellerin oluşmasını sağlar. Bu temelleri açıklamaya çalışırken soyuttan-somuta bir hat çizmeyi amaç edinirken diyalektik materyalizmin ustalarının da yardımlarına başvuracağız.

İlk sorun varlık üzerine olandır. Bu konuda Friedrich Engels'in düşüncelerini anımsamak yararlı olacaktır:

“Her felsefenin, özellikle modern felsefenin büyük temel sorunu, düşünce ile varlığın bağıntısı... düşüncenin varlığa, tinin doğaya iliş-

Felsefe, yaşamdan kopuk, bilim ve sanatla ilişkisiz, salt bir 'entelektüel gevezelik' olarak anlaşılmaktadır. Yapılan bu tanımlamanın karşılığı olarak kişilerde felsefeye karşı bir mesafe, tepki, ilgisizlik hali kendini göstermektedir. Bu durumda düşünce adı altında öne sürülmüş bu 'çöp' yığınının karşı kendi tanımlamalarımızı yapmak en doğrusu olacaktır. Felsefe, bilincin ortaya koyduğu en genel düşünce etkinliğidir ve amacı en genel yasalarını kavrama çabasıdır. Herhangi bir nesneyi veya olguyu bir bütün olarak parçalamaksızın tümel olarak ele alır. Başka bir söylemle felsefe parça ile değil bütünle ilişkilidir. Yaptığımız tanımın ardından rahatlıkla görebiliriz ki bizlere dayatılmaya çalışılanın aksine felsefe bize yabancı olmak şöyle dursun güncel hayatımızın ayrılmaz bir parçasıdır.

kisi,... tinin mi, yoksa doğanın mı, hangisinin en ilk öge oldukları sorudur. ...Bu soruyu yanıtlayışlarına göre filozoflar iki büyük kampa ayrılıyorlardı. Tinin doğaya oranla önce gelme özelliğini ileri sürenler, idealizm kampını oluşturuyorlardı. Ötekiler, doğayı ilk öge sayanlar ise materyalizmin değişik okullarında yer alıyorlardı.”

Materyalizm varlığa, daha somut bir kavram kullanırsak maddeye ilişkin felsefi bir temeldir. Bilincin dışında varlıksal bir bütünlük olduğunu, bilincinde bu bütünlüğün bir parçası olduğunu savunur. Bu doğrultuda düşünce sürecinin yaşama birşeyler dayatmak değil onu anlamak ve ona müdahalede bulunmak yönünde şekilleneceğini belirtir. Şekillenme doğrultusunda bilincin dışında varolan nesnel sürecin bilinebileceğini öne sürer. İdealizm, varlıksal bütünlük olarak bilinci ele alır. Bilincin dışında varlıksal hiçbir şey bulunmadığını, yaşamın her bir ögesinin bilincin parçaları olduğunu iddia eder. Yaşamı kavramak yerine ona yönelik dayatmalar yapmayı tercih eder. Böylece varolanı olduğu gibi kavramak yerine kendi 'dilediği' gibi kavrayarak 'ölü' ve 'sakat' düşüncelerin doğmasına neden olur.

İkinci sorun varoluş üzerine olandır. Burada Mao Zedung'un bir düşüncesine yer vermek olumlu ola-

caktır:

“İnsan bilgisinin tarihinde, evrenin gelişme yasaları ile ilgili olarak daima iki görüş bulunmuştur: 1.Metafizik, 2.Diyalektik görüş.”

Metafizik varoluşa, başka bir deyişle harekete ilişkin felsefi bir temeldir. Maddeyi durağan, değişmez ya da kısmi mekanik hareketlerle kabul eder. Varlıksal bütünlüğün ve onun parçalarının içiçe geçmiş hareketini, birbirleri ile olan ilişkilerini görmezden gelir. Her şeyi birbirinden yalıtır, ve canlı olan yaşamı ölü bir tarzda görmeye çalışır. Diyalektik, metafiziğin tersine maddenin kesintisiz hareketini savunur. Ortaya konulan varlıksal bütünlüğün her parçasının birbirleri ile “ilişkili” olduklarını belirtir. Bu ilişki “savaşım” olarak da tanımlanabilir. Savaşım içerisinde olan parçaların oluşturduğu birliğe “çelişki”, çelişkinin iki zıt kutbu da “karşıtlık” tanımlarını kazanır. Tüm bu söylenenler üzerine “savaşım” tanımını başka bir tanıma “hareket” tanımına dönüştürebiliriz.

Felsefe tarihi yaşadığı tüm sürecin ardından, teori ile pratiğin ayrılmaz ve 'uyumlu' bütünlüğünü yakaladı:

“Doğa olaylarına yaklaşışı, onları inceleme ve anlama yöntemleri diyalektik, doğa olaylarını yo-

rumlayışı, bu olayları kavrayışı ve teorisi materyalist olduğundan, bu dünya görüşü, diyalektik materyalizm adını almıştır.”

Diyalektik materyalizm, yaşamın olduğu gibi yabancı bir şey katmaksızın kavranması anlamına gelir. İnsanlığın bugüne kadar elde ettiği tüm teorik birikimin taşıyıcısı ve temsilcisidir. Yaşamı 'siyah-be-yaz', 'karıncayı deve görmek' yerine onu olduğu gibi kavrar ve yaşamı ihtiyacı doğrultusunda şekillendirecek olan insana bunun teorik temellerini sağlar.

TEORİ VE PRATİK, TEORİK GELİŞİMDE BİREYSEL VE TOPLU ÇALIŞMA

İnsanın kendisi dışındaki nesnel sürece müdahalesi “pratik” adı altında gerçekleşmektedir. Bunun yanında bu sürece zemin hazırlayan ve bilince ait süreci ortaya koyan bütünlüğe “teori” tanımını veriyoruz. Teori ve pratiğin ayrılmaz bütünlüğünü sürekli yinelerken pratiğin bu ilişki içerisindeki yerinin öncüllüğünü de vurgulamak yerinde olacaktır. Bu anlamda siyasal mücadele içerisinde birçok örnek verilebilir. Sendika çalışması içerisinde olan bir arkadaşımızın bulunduğu alana ilişkin olarak iyi bir birikime sahip olduğunu düşünelim. Sahip olunan bu birikim pratikte açığa çıktığı ölçüde değer kazanacaktır. Hak alma mücadeleleri, sendikanın sınıfsal içeriğinin korunması... gibi birçok başlık teorinin bir rehber olarak süreçte etkin olması ile aşılacaktır. Bunun yanında aktif çalışma ile buluşan düşüncelerimiz kendilerini tekrar tekrar üreterek bilincimizde yerlerini bulacağı gibi benzer pratik süreçler için belirli bir birikim kazanmış olurlar.

Kişinin teorik gelişiminde bireysel çalışma önemli bir yer tutmaktadır. Kendini tanıma ve eksikliklerini bilme durumu olumlu etkenler olarak belirir. Bunun yanında her öznenin kendine has bir bilinç düzeyi ve gelişme dönemi olduğu düşünüldüğünde yapılan çalışmalar bu bakış ile yararlı bir şekilde yapılabilir. Kullanılan en basit araçtan en karmaşık olana kadar belirli bir “irade” ile yapılması yine gelişimin sağlıklı bir biçimde yürümesini güç-

lendirecektir. Bu araçlar okuma yönünde olabileceği gibi yazma yönünde de olabilir. Okuma konusunda seçici olmak ve ihtiyacı düşünmek, aynı şekilde ihtiyaç doğrultusunda düşünceleri kağıda dökmek araçların özenle kullanılmasını kazandırır. Bireysel çalışmaya yaptığımız birçok vurgu toplu çalışmadan ayrıldığında anlamını büyük oranda yitirmektedir. İççe geçmiş bu iki süreci birbirinden ayırmak veya ayırmaya çalışmak gelişimin tek taraflı olmasını getirecektir. Topluluk kavramının kişilerden oluştuğunu düşünürsek, haklı olarak toplu çalışmanın bir anlamda bireysel çalışmaların bütünü olduğunu savunabiliriz. Kişilerin gelişiminin karşılıklı olarak daha hızlı ve olumlu bir yönde olacağını söyleyebiliriz. Bir sohbet, tartışma... esnasında paylaşılan düşüncelerin karşılıklı olarak bilinçlerde parıldaması dahi başlı başına gelişimin bir yönünü gösterir. Toplu çalışma, karşılıklı olarak birçok bilincin aynı anda bir 'tek' bilinç olarak hareket etmesini örme kabiliyetine sahiptir. Yapılan birçok eğitim çalışması, dergi okumaları, düşünce paylaşımları... bu anlamda örnek gösterilebilir. Birçok düşüncenin karşılıklı olarak el değiştirmesi ve kişiden çıkıp kişilere yönelmesi, bütünlüğün tekrar bu düşünceleri işleyerek bir kez daha kişiye yöneltmesi toplu çalışmanın sıradan bir etkinliğidir.

Bireysel ve toplu çalışmanın birbirlerini olumsuz yönde etkiledikleri düşüncesi bugün üniversitelerde çok farklı biçimlerde dile getirilmektedir. Belki de konuyla ilgili olarak aklımıza ilk gelen "rekabet" kavramıdır. Bugün üniversitelerde çokça duyduğumuz bu kavramı kısaca açmak ve ona karşı düşüncelerimizi belirtmek ihtiyaç haline gelmiştir. Üniversitelerdeki rekabet anlayışı içinde bulunduğu toplum biçiminden bağımsız değildir. Kapitalist toplumun kendince yaratmış olduğu "birey", "rekabet"... gibi kavramlar onun üretim ilişkileri alanında yaşadığı çürümüşlüğü düşünsel alana yansımaları olarak görülür. Burjuvazinin rekabet anlayışına göre karşılıklı olarak kişilerin birbirlerini geliştirmesi, ortak bir pay-

laşım sunması, birden fazla insanın kazanım sağlaması tiksinti ile bakılacak bir durumdur. Çünkü o birkaç tekelin sürekli olarak diğerlerini yok etmeye çabaladığı bir 'arenada' farklı düşüncelere sahip olamaz, ve bu düşüncelerini de kendi üniversitelerine aktarmaktan geri kalmaz. Rekabetin kişileri daha kapsamlı donatacağı, birçok konuda daha yetkin kılacağı... gibi 'yalanlar' bugün çok daha rahat görülüyor. Bu topraklarda özellikle 12 Eylül karanlığı ile yoğunlaşan bu 'yalanlar' eğitim alanındaki ismi YÖK ile ortaya serpiştirilmeye devam etmektedir. Son dönemde değiştirilen üniversite tüzüklerine dikkat etmek gerekmektedir. "Sınıf" kavramının anlamını yitirmesi, sadece kişilerin öne çıkarılması, belirli kişilere imtiyazlar sağlanması... gibi içeriklere sahip maddeler artık üniversitelerde çan eğrisi, not çizelgelerinin farklılaştırılması... isimleri ile hakim kılınmaya çalışılmaktadır. Kapitalist toplum tıpkı yaşamın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da kişileri birbirlerinden ayırarak güçsüzleştirmeye ve kişiliksizleştirmeye çalışmaktadır. Çünkü bilmektedir ki birey-topluluk ilişkisi onun açısından tehlikelidir, topluluk bireyi bireyde topluluğu geliştirmektedir. Elde edilen bu gelişimde kuşkusuz

burjuvazinin çürümüş tahtını sarsabilecek bir güce sahiptir.

Olanları görerak kolektif çalışmayı örmek bugün her zamankinden daha önemlidir. Bireyin gelişimi topluluğa, topluluğun gelişimi bireye bağlıdır. Üniversitelerde kolektif çalışmayı hayata geçirmek, yoldaş sıcaklığındaki paylaşımları yüreğimizde hissetmek muazzam bir gelişimi getirecektir.

SONUÇ YERİNE; "NEREDEN BAŞLAMALI?"

En yalın hali ile tanımlamaya ve dolayısıyla kavramaya çalıştığımız tüm bu temel kavramlar, teorik gelişimimiz sırasında sık sık karşımıza çıkacaklardır. Kuşkusuz gelişim sürecimizin her bir basamağında bir önceki tanımlama 'yetersiz' kalacağı gibi buradaki tanımlamalarda bir sonraki basamağı yaratma görevine sahiptir. Yolculuğumuzda önemli olan sürekli kafamızın içinde dolaşan "Nereden Başlamalı?" sorusuna belirli bir anlam ve yön kazandırmaktır. Özellikle aramıza yeni katılan, katılacak olan arkadaşlarımızın yanı sıra her arkadaşımızın kendine sürekli sorması gerektiği bu soru okyanus genişliğindeki o yolda emin adımlarla yürümemize yardımcı olacaktır.

YOL'umuz açık olsun...

Materyalizm varlığa, daha somut bir kavram kullanırsak maddeye ilişkin felsefi bir temeldir. Bilincin dışında varlıksal bir bütünlük olduğunu, bilincinde bu bütünlüğün bir parçası olduğunu savunur. Bu doğrultuda düşünce sürecinin yaşama birşeyler dayatmak değil onu anlamak ve ona müdahalede bulunmak yönünde şekilleneceğini belirtir. Şekillenme doğrultusunda bilincin dışında varolan nesnel sürecin bilinebileceğini öne sürer. İdealizm, varlıksal bütünlük olarak bilinci ele alır. Bilincin dışında varlıksal hiçbir şey bulunmadığını, yaşamın her bir ögesinin bilincin parçaları olduğunu iddia eder. Yaşamı kavramak yerine ona yönelik dayatmalar yapmayı tercih eder. Böylece varolanı olduğu gibi kavramak yerine kendi 'dilediği' gibi kavrayarak 'ölü' ve 'sakat' düşüncelerin doğmasına neden olur.

MUTLULUK DA TEMENNİ ETTİĞİMİZ TÜRDE BİR ÖRGÜTLENME DE ELLERİMİZDEDİR

Bahadır Deniz

En mavi yerine ulaşmak için
göğün
yüzünü yırttık
Verimi dışa vursun diye
toprağı
turnaklarımızla kazıdık
Biz devrimciyiz
El değmemiş duygularla sevdiğimizi
Rüyalarımıza dahi gölge düşmesin
diye
yoldaşlarımız yastık başımızda
nöbete durdu

Dergimizin 36 sayılı arşivi incelendiğinde görülecektir ki, politik sorunlardan örgütsel sorunlara, güncel meselelerden, bir devrimcinin kafasını meşgul edebilecek herhangi bir soruna kadar hemen her konu işlenmiş, “habercilik”ten çok perspektif oluşturma amacı önde tutulmuştur. Bunda solun dönemselleşmesi de olsa yaşadığı ölçek bulanıklığının yanında, sistemin geliştirdiği ideolojik saldırı araçlarının etkisini bertaraf etme niyeti etkili olmuş; devrimcilik tanımını tekrar tekrar ele almak ihtiyaç olmaktan çıkmamıştır.

Bilinir ki akıldan korkanlar akıldışılığa, bilimden korkanlar bilim dışılığa; hurafe, yalan ve manipülasyona ihtiyaç duyar. Bu nitelik, tekelleşmiş ve insandışılığı sistem olarak örgütlemiş burjuvazinin bugün giderek daha fazla ihtiyaç duyduğu bir durumdur. İşte giderek boyutlanıp çeşitlenen böyle bir saldırının boy hedefi olan devrimciler, gerçekleri açıklama ve kavratma çabası ile alternatif ilişkiler yaratma çabasını bir arada yürütür. Bu çabanın olmazsa olmaz koşulu örgütlülüktür. Yani sorun, salt entelektüel çabalarla veya çeşitli araçlar üzerinden yürütülen çağrılarla aşılanmayacak denli zor, köklü ve karma-

şıktır. Burada ne devrimciliğin olumsuz örnekleri ne de devrimcilerin tükenmiş örneklerinin ortaya saçtığı yakışsız görüntüler üzerinde durmak istemiyoruz. “Meyvesi çamura düşüyor diye ağaca mı lanet edilir?” diye bir söz var. Aslında çamur sadece içine düşen meyveye değil, sistematik gayretlerle bozulan insan ilişkilerinin hemen her boyutuna sirayet etmiş durumda. Ama sistemin akıl çelmeleyen mekanizmalarının etkisiyle, merceğin altına genellikle devrimci ilişkiler yatırılmakta ve başka ilişkilerde rastlanmayan bir acımasızlıkla eleştirilmekte, ilgili ilgisiz her insana konu olmaktadır. Bu, tabii ki bizlerin daha dikkatli/özenli olmasını gerektiriyor; ama daha da önemlisi, devrimcileri yıpratma kampanyası olarak da işleyen bu öğütme makinesine güç verir konuma düşmemek gerekiyor.

Özellikle devrimci saflara yeni katılmış, henüz kimi araçların hangi oranda ve ne için kullanıldığına yeterince vakıf olamamış genç beyinleri çelmelemenin en bildik yolu, devrimcilerin disiplin anlayışını çarpıtarak öne çıkarmak, ilişkinin gereği olan kimi işleyiş kurallarını “şeflik”, “ayrıcılık tabaka”, vb yakıştırmalarla yansıtıp; gerçekte kardeşlikten de öte olan yoldaşça bağı karikatürize etmektir. Doğrudur devrimci saflardan devrimciliğe yakışmayan örnekler çıkmış, bunlar genel ve özel boyutta zarar da vermiştir. Zaten devrimcilikte insanları efsunlayarak kötülüklerden koruma yöntemi yoktur. O zemin özellikle değişme, güzelleşme ve güzelliği bugünden yaşama niyeti olanlar için bir fırsattır ve bu fırsat, kişi ona izin verdiği, imkan tanıdığı oranda devam eder. Yoksa, değişmek istemeyen veya öznal hesaplarını devrimci

Yoldaşlar, sahip olduğu güzellikleri korumak için sertleşmeyen bir insan ve hatta canlı var mıdır? Veya tersten söylemek gerekirse, sahip olduğu güzellikleri korumakta kararlı davranmayan kişi, o güzellikleri ya önemsemiyor ya da tüm duyarlılık ve cesaretini yitirmiş demektir. Yine tersten okumaya devam edersek; yoldaşlarına hoyrat davranan, aldığı işi savsaklayan veya yarım bırakan, randevusuna gelmeyen bir kişiyi eleştirmemek (düzelmesi için üstüne gitmemek) hareketin bütünlüğü ve geleceği açısından daha doğru sonuçlar mı yaratacaktır? Bilinmek durumundadır ki bir yoldaşımızın hatalarını şahsi nedenlerle görmezden gelip onu eleştirmedeğimizde, ona yarar değil zarar vermiş oluyor, yarın şahsi ilişkilerinde de dışavurabilecek bir hastalıkta ısrar edebilmesi için onu cesaretlendirmiş oluyoruz.

ilişkilere dayatan, disiplinsiz ve bencilce davranışlarla ilişkileri sulandıran kişiler için devrimcilerin yapabileceği fazla bir şey yoktur.

Karşıdevrim zemininden veya devrimci safları terk etmiş “eski”lerden en çok yansıyan eleştiri, disipline yönelik olmalıdır. İlginçtir; Osmanlı geleneklerini sürdüren, feodalizmin despotça yöntemlerini hala çeşitli ilişkilerinde yoğun biçimde koruyan; okuldan askere ve aile ilişkilerine kadar **kışla mantığını** her gün yeniden üreten bir toplumda, salt bozulmaya karşı bir önlem olarak kimi kuralları zorunlu gören devrimciler “disiplincilik”le, “müdahalecilik”le eleştirilmekte ve buna “aklı başında insanlar” kana bilmektedir.

Öyle bir toplum düşünün ki ne burjuva ne de feodal olabilmiş, emperyalist üretim ilişkilerinin çarpıklığının tüm yansımalarıyla muhatap edilmiş ve devrimcilerin on yıllarca etkisiz kalmış olması sebebiyle alternatif yol göstericilikten uzak kalarak, **değişim ve çözüm üretme** olasılığına da yabancılaşmış, umudunu yitirmiş. İşte bu toplumda hemen hiç kimse istediği gibi bir çocuk büyütememekte; disiplin uygulasa da uygulamasa da istediği sonucu çocuğunda görememekte ve ilişkiye agresif bir ton hakim olmaktadır. 3 kişilik bir arada yaşamı dahi uyumlu kılamayan aileler ya kavga-lı ve mutsuz şekilde devam etmekte ya da dağılmaktadır. Sevgililiğe adım atan çiftlerde, o adımdan, yani bir arada iş görme sürecinin başlamasından hemen sonra **gerilim** ilişkiye damgasını vurmakta, sık sık tartışma ve didişme yaşanmakta; kitaplarda veya filmlerde rastlanan aşklarla hiçbir benzerliği olmayan sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Sadece trafiğe dahi baktığımızda, durmadan korna çalan, birbirini ezme pahasına geçmeye çalışan, kuralları ihlali marifet zanneden sürücüsüyle, toplumun ne denli **agresif, bencil ve yıkıcı** bir noktada olduğunu gözlemek mümkündür. İşte devrimciler bu toplumsal zeminden kazandıkları insanlara ilişkilerinde yapıcı, verici, sakin ve katılımcı olmayı öğretmekte, tüm öğretme süreçlerinde olduğu gibi belirli kurallara ihtiyacı

duymakta ve bunu uygularken öğretmen-öğrenci, yöneten-yönetilen ayrımlarının içerdiği bir çeşit sınıf farkını yeniden üretmek anlamına gelen ayrıcalıklara izin vermemekte, bunun için (yani örgütlü ilişkilerin devamı ve sağlığı için) gerektiğinde sertleşebilmektedir. Tabii ki buradaki **sertleşme** de birilerinde toplanmış bir hak değil, ortadaki üretimde rolü olan her katılımcı için bir yükümlülüktür. Zaten mevcut ortam, “ben eleştirildim; yoksa burada özgürlük yok mu; beni eleştirenler buranın şefi mi?” biçiminde öznel niyetlerle karikatürize edilmediği sürece özellikle Devrimci Hareket ilişkilerinin nasıl bir **özgürlük ve güzellik** vaat ettiğini görmek hiç de zor değildir. Örgütsel zemine yeni katılan bireylerin, örgütsel gereklilikleri bilmemesi normaldir; ama, buna rağmen kendini dayatması, okumak ve gelişmeleri kavramak yerine kulaktan dolma bilgilerle veya ayaküstü üretilmiş spekülasyon yakıştırmalarla hareketi değerlendirmesi normal değildir.

Kişi eğer nasıl bir ortama geldiğini (Devrimci Hareket'in sahip olduğu güzellik ve avantajları) ısrarla görmek istemez, öğrenmeye ve araştırmaya karşı direnir ve adeta kendisi hareketi örgütlüyormuş gibi sokaktan öğrendiklerini harekete dayatırsa; bir anlamda değişime karşı da direnmiş olacak ve sonuçta temenni edilmese de ilişkilerin dışına düşecektir.

Yoldaşlar, sahip olduğu güzellikleri korumak için sertleşmeyen bir insan ve hatta canlı var mıdır? Veya tersten söylemek gerekirse, sahip olduğu güzellikleri korumakta kararlı davranmayan kişi, o güzellikleri ya önemsemiyor ya da tüm duyarlılık ve cesaretini yitirmiş demektir. Yine tersten okumaya devam edersek; yoldaşlarına hoyrat davranan, aldığı işi savaştıran veya yarım bırakan, randevusuna gelmeyen bir kişiyi eleştirmemek (düzelmesi için üstüne gitmemek) hareketin bütünlüğü ve geleceği açısından daha doğru sonuçlar mı yaratacaktır? Bilinmek durumundadır ki bir yoldaşımızın hatalarını şahsi nedenlerle görmezden gelip onu eleştirmedikimizde, ona yarar değil za-

Hareket bir aile gibi görüldüğünde ve mevcut kazanımlar hepimizin kazanımları olarak kabul edildiğinde, hareketin içinde şahsi ilişkiler oluşturmaya, bir sorunu hareketle değil de daha yakın hissedilen bir arkadaşla konuşmaya gerek kalmayacak, yoldaşlardan yoldaş beğenme alışkanlığı aşılanacak Ve negatif kurguların yerini pozitif kurgular alacaktır.

rar vermiş oluyor, yarın şahsi ilişkilerinde de dışavurabilecek bir hastalıkta ısrar edebilmesi için onu cesaretlendirmiş oluyoruz.

Hareket bir **aile** gibi görüldüğünde ve mevcut kazanımlar hepimizin kazanımları olarak kabul edildiğinde, hareketin içinde **şahsi ilişkiler** oluşturmaya, bir sorunu hareketle değil de daha yakın hissedilen bir arkadaşla konuşmaya gerek kalmayacak, **yoldaşlardan yoldaş beğenme** alışkanlığı aşılanacak ve negatif kurguların yerini pozitif kurgular alacaktır.

Yoldaşlar, Troçkizmin veya Anarşizmin yönlendirmesiyle devrimci saflarda “örgüt içi demokrasi” veya “bürokratikleşme” konulu tartışmalar açmak, bu konuda kafa karıştırmak ve bunu özellikle ya safları terkeden ya da terk etme eğilimi taşıyan unsurlar üzerinden yapmak yeni bir tarz değildir. Nikolay Ostrovski'nin *Ve Çelik Böyle Sertleşti* romanında Pankratov'un, Troçkist muhalefete kaştı konuşurken söyledikleri, kimlerin ne zaman hangi eleştirileri öne çıkardıklarına dair öğretici içeriktedir.

“Partimizin en çetin vartaları atlatmış, en mükemmel birliği-

ni, şanlı şerefli eski Bolşevik muhafız alayını, RKP'yi demir dövercesine meydana getiren, kuran biz Bolşevikleri, çarlık despotizmi zamanında hapisanede çürütülen, Lenin yoldaşımızın yanibaşında, Menşeviklerle, Troçkiyle amansız bir savaşa atılan bizleri, **parti bürokratizminin temsilcisi** olmakla suçluyorlar. Böyle sözleri düşmandan başka kim söyleyebilir? Parti ve parti aygıtı bir bütün değil midir? Genç kızlordu erlerini durmadan ve üstelik de bölük bölük düşmanlarla çevriyken kendi komutanlarına, komiserlerine, karargahına karşı kışkırtanlara nasıl bir ad verebilirsiniz? Söylesinler bakalım, cevap versinler: Ben bugün tornacıysam, yarın da komite sekreterliğine seçilirsem, Troçkistlerin düşünce ve inançlarına göre, bunla hemen "bürokrat" mı, yüksek mevki peşinde koşan bir rütbe meraklısı mı olurum? Hem de şu antikaliğe bakın, sevgili arkadaşlar, bürokratizme karşı gelen, bürokrasiyle çarpışan muhalif kişiler arasında kimler karşımıza çıkıyor? Alın size Tufta'yı, az zaman önce koyu bürokratizmi yüzünden işinden kovuldu. Alın size Tsvetayev'i, onun da ünlü sözümona 'demokrasisini' Solomenka'lı arkadaşlar arasında bilmeyen yok. Peki, Afanesyev'e ne buyrulur? İl komitesi, Podolsk bölgesinde sert yöneticilik taslaması ve karşısındakilere despotça davranması yüzünden onu tam üç kez işinden almamış mıydı? Ama şu işe bak, **partiye savaş açanlar, partinin cezalandırdığı kişilerin ta kendileridir.**" (S: 207-208, abç)

(...)

"Elbette ki ihtiyarlarımızın yerine gün gelecek, daha genç olanlar geçecek, ama bunlar tüm güçlükler karşısında kudurarak partimizin çizgisine saldıranlardan olmayacak." (S: 209)

Yoldaşlar, mutluluk da temenni ettiğimiz türde bir örgütlenme de kendi ellerimizdedir; ama bunlar öncelikle emek ve bedel ister; tembellikle ise hiç mi hiç bağdaşmaz. Emeksiz kazanılabilecek, sürgit sahip olunabilecek mutluluklar yoktur. Böyle olduğu varsayılan ışıltılar yanıltıcı ve geçicidir. Etrafi-

mızdaki ilişki enkazları bunun en somut göstergesidir. Bu nedenle anlamlı parlıtlara değil gerçek ışığa yönelmek, durağan (ve dolayısıyla tükenen) değil hareketli bir mutluluğun sahibi olmak öncelikle devrimcilere yakışır.

İstenen türde bir yaşam sürebilmek ve mutluluk ölçüsünü yukarı çeken sonuçlar elde etmek, belirli oranlarda koşullara bağlı ise de, belirleyici olan faktör, öznenin bizatihi kendisidir. Ruh halindeki dinginlik ve yürek atışlarındaki huzur, kişinin kendi etkinliğinden duyduğu memnuniyet ile ilintilidir. Sahip olunan potansiyel enerjinin, mevcut koşullara meydan okurcasına, en verimli biçimde kullanılabilmesi; insanın gönlünden geçen ve her zaman için ulaşmayı temenni ettiği bir seviyedir. Sosyalist bir coğrafyada bile, üstelik kör ve yatalak haldeyken kendini "savaşçı" olarak adlandıran Ostrovski, öznenin koşullara rağmen başarısını ve tayin ediciliğini anlatan güzel bir örnektir.

Üzerinize aldığınız ağır yükler veya yapmak üzere soyduğunuz ilişkilerdeki ağırlık, yaşamı

ciddiye alış ölçütünüzdür. Bu, aynı zamanda özel tanımlı bir kimliktir. Böyle bir tanımdan sonra hayat; tembelliği, ucuzluğu ve dar ufuklu amaçlar peşinde koşmayı affetmez ve faturasını ağır keser. Aynı şekilde; kibir, kendini beğenmişlik, öznellik ve hata kabul etmemek devrimci kimliğe yakışık düşmeyen niteliklerdir. Kaynağında **bireycilik** olan bu özellikler, kapitalizmin anti-insan yanı ile beslenir. Kapitalizmin içinde, kapitalizme rağmen oluşturulan kolektif/örgütlü yaşam; kişiye, onur verici bir sıfat kazandırır. Ancak bu, kazanıldı mı bir daha yitirilmeyen bir nitelik değildir. Kişi, kolektifin gereklerini yerine getirmede veya kolektifin dışına düştüğünde söz konusu nitelikler, hızlı bir başkalaşım geçirir.

İnsanın beynini ve ruhunu teslim almayı amaçlayan egemen sınıflar, koşulları da buna uygun bir düzenlemeden geçirmiştir. Bu nedenle, **teslimiyet koşullarına uyulmadığı sürece, yaşamın kendisi başı başına bir direnme halini almaktadır.**

Özellikle devrimci saflara yeni katılmış, henüz kimi araçların hangi oranda ve ne için kullanıldığına yeterince vakıf olamamış genç beyinleri çelmelemenin en bildik yolu, devrimcilerin disiplin anlayışını çarpıtarak öne çıkarmak, ilişkinin gereği olan kimi işleyiş kurallarını "şeflik", "ayrıcalıklı tabaka", vb yakıştırmalarla yansıtip; gerçekte kardeşlikten de öte olan yoldaşça bağı karikatürize etmektir. Doğrudur devrimci saflardan devrimciliğe yakışmayan örnekler çıkmış, bunlar genel ve özel boyutta zarar da vermiştir. Zaten devrimcilikte insanları efsunlayarak kötülüklerden koruma yöntemi yoktur. O zemin özellikle değişme, güzelleşme ve güzelliği bugünden yaşama niyeti olanlar için bir fırsattır ve bu fırsat, kişi ona izin verdiği, imkan tanıdığı oranda devam eder. Yoksa, değişmek istemeyen veya öznel hesaplarını devrimci ilişkilere dayatan, disiplinsiz ve bencilce davranışlarla ilişkileri sulandıran kişiler için devrimcilerin yapabileceği fazla bir şey yoktur.

MIZGIN'E

Bir bulut gibi gözlerimde
birikir özlemin

Yuvasız kuşlarımın
yakılmış ormanıdır yurdun.

Şimdi dağbaşında bir pınarda çağıldar sesin
Daha çok sürmeyecek Mizgin
hükmü acının

özgürlüğün buğu gözlü kuşları oldukça

Bir gece,
geceyi boyarken seni gördüm rüyamda

Bu sessiz karanlığı yırtan
güneşti fırçan

Ansızın dökülmeye başladı gözlerimden
yakılmış ormanın küllerine
biriken bir bulut gibi özlemin

Ve güneşle birlikte gök kuşandı
yedi rengini

Sen Mizgin sen
kendi dilinde
oyunlar oynuyordun
arkadaşlarınla
yeşeren ağaçların altında

Doğa sana gülümsüyordu

ÖNDER BABAT KÜLTÜR MERKEZİ

Katip Mustafa Çelebi Mah. Tel Sok.

No:4 K:3 Beyoğlu - İstanbul

www.underbabat.org

0212 252 35 96